

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

magisterské kombinované studium
2011 – 2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Milan Jindrák

Josef Masopust ve sportovní publicistice

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Jaroslav Huk, CSc.

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Master Combined (Part time)
2011 - 2013

DIPLOMA THESIS

Milan Jindrák

Josef Masopust in sport journalist

Prague 2013

The Master Work Supervisor: RNDr. Jaroslav Huk, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 8.3. 2013

Milan Jindrák

Poděkování

Chtěl bych poděkovat všem, kteří se významným dílem podíleli na tvorbě mé diplomové práce. Děkuji především vedoucímu práce RNDr. Jaroslavu Hukovi, CSc., za vedení a cenné konzultace. Dále všem respondentům, kteří se podrobili hloubkovým rozhovorům. Je mi nesmírnou ctí, že jsem mohl čerpat z myšlenek Františka Steinera – významného sportovního žurnalisty 20. století.

Anotace

Ve své diplomové práci jsem se podrobně zaměřil na sportovní kariéru Josefa Masopusta. Zejména na jeho působení v Dukle Praha a československé fotbalové reprezentaci. Detailně jsem se zaměřil na příspěvky soudobých sportovních žurnalistů a porovnával je s referáty o dnešních vrcholových sportovcích. Z analyzoval jsem i dostupné příspěvky o Josefu Masopustovi v nejrůznějších publikacích. Studium Masopustova sportovního a osobního života mi potvrdilo jeho neobyčejnou morální a fotbalovou velikost.

Klíčové pojmy

Brazílie, Československo, Dukla, diplomové práce, fotbal, Josef Masopust, reprezentace, sport, trenér, vůle, Zbrojovka Brno, Zlatý míč

Annotation

I have chosen to discuss the career of football star Josef Masopust for my diploma thesis. As part of my diploma thesis, I will be discussing Josef Masopust's sports career. Specifically, the discussion will focus on his participation in Dukla Praha and Czechoslovakian football. My focus is on a particular sports column from a well known journalist with comparisons to other articles about today's top athletes. I have also analyzed articles from different publications about Josef Masopust. The study of his professional and personal life has given me insight into the moral integrity of the man, as well as his integrity on the football field.

Key words

Brasil, Czechoslovakia, Dukla, master thesis, Football, Josef Masopust, national team, sport, coach, willpower, Zbrojovka Brno, Golden ball

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ DATA JOSEFA MASOPUSTA	10
1.1 Rodina.....	10
1.2 Masopustovy klíčové životní okamžiky	12
1.3 Klíčové zápasy Josefa Masopusta	26
1.4 Zlatý míč	32
2 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ UDÁLOSTI Z POHLEDU SPORTOVNÍCH ŽURNALISTŮ.....	35
2.1 Postupy	35
3 TRENÉRSKÁ KARIÉRA JOSEFA MASOPUSTA.....	42
3.1 Zpátky v Dukle.....	43
3.2 Na lavičce Zbrojovky Brno	44
3.3 A přeci jen ta Belgie	46
3.4 Reprezentační kapitola trenéra Josefa Masopusta.....	48
3.5 Indonésie.....	52
4 SOUBORNÉ PUBLIKACE ZABÝVAJÍCÍ SE POHLEDEM NA JOSEFA MASOPUSTA.....	54
4.1 Dukla mezi mrakodrapy	54
4.2 Druhý poločas a Fotbal jménem Masopust	57
4.3 Publikace Ivo Urbana	59
4.4 Vzpomínka trenéra Vejvody.....	61
4.5 Paměti Ivo Viktora.....	63
4.6 Vzpomínání Jana Bergera.....	64
4.7 Shrnutí souborných publikací o Josefu Masopustovi.....	65
PRAKTICKÁ ČÁST	66
5 CÍLE A METODIKA.....	66
6 HLOUBKOVÉ ROZHOVORY	69
7 DISKUZE A SHRUTÍ HLOUBKOVÝCH ROZHOVORŮ	76
ZÁVĚR.....	77
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	79
SEZNAM OBRÁZKŮ	80
SEZNAM PŘÍLOH.....	81

ÚVOD

Běží patnáctá minuta finálového utkání na Mistrovství světa v Chile. Tomáš Pospíchal přihrává míč do uličky hráči s číslem 6, ten střílí a my vedeme nad Brazílií 1:0! Ten hráč se jmenuje Josef Masopust, a aniž by to mohl kdokoliv tušit, píše tímto nejzářivější fotbalový moment československé nebo české poválečné doby.

Mám to milé potěšení a povinnost napsat diplomovou práci o Josefu Masopustovi - sportovci a člověku, který svým chováním, umem a vystupováním přesahoval hranice sportu. Nedávno oslavil tento velikán úctyhodných 80 let života. Pamětníci žasnou, protože se doba, kdy na trávníku udivoval celý svět a Pelé o něm prohlásil, že je nejlepší bílý hráč na planetě, přeci nezdá tak vzdálená. Čas a léta letí. Hlavně ve sportu.

Pro mladého člověka, jako jsem já, by mohl být pan Masopust jedním z mnoha sportovců, kteří šířili slávu naší země daleko za jejími hranicemi. Byli tu Zátopek, Čáslavská, Raška, ale Josef Masopust byl fotbalista a později fotbalový trenér. A fotbal je něco, co mne a miliony lidí na celém světě přivádí do varu a fascinuje.

Každá doba má své hrdiny. Na přelomu 50. a 60. let v období, které nebylo pro mnoho lidí v Československu jednoduché ba možná i smutné či tragické, jím byl rodák ze severočeských Střimic - vesničky, která se už nenachází v dnešních mapách, a která musela ustoupit masivní těžbě hnědého uhlí. Josef Masopust byl v tomto období klíčovým hráčem fotbalového národního mužstva a neodmyslitelnou ikonou ve žlutočervených barvách armádního celku – pražské Dukly. Spolu se svými kamarády, spoluhráči obou zmíněných družstev, šířil slávu československého sportu daleko za hranicemi naší vlasti. Nejen díky výkonům, ale i vystupováním v blízkých nebo dalekých končinách tito hoši možná i vylepšovali kredit země a měnili předsudky mnoha lidí o komunistickém Československu přes celou zeměkouli. Ostatně příběhy a charaktery těchto hochů neopakovatelně ztvárnil ve svém díle Ota Pavel. Právě Dukla mezi mrakodrapy, nejznámější to Pavlův beletristický počín z oblasti sportu, stojí za slávou a možná i lehce mytizovanou minulostí Masopusta a jeho spoluhráčů. Právě i kvůli této knize a stylu Pavlovy tvorby, která v jeho dílech přesahovala sportovní publicistiku a mířila mnohdy do bájného světa, (viz Pohádka o Raškovi), může být Masopust, jak už jsem nastínil, možná idealizovaný a přeceňovaný. Ovšem nenechme

se zmýlit. O nejlepším fotbalistovi Česka a Československa za celé 20. století Pavel nepřeháněl. Poctivý fotbalista a člověk, chlap s pevnými zásadami, smyslem pro humor a vyznavač dobrého jídla a pití. To je ve zkratce muž, kterému jako jednomu z mála žijících lidí byla za jeho života postavena socha v životní velikosti. Stojí hned vedle stadionu Juliska v pražských Dejvicích a je celá z bronzu.

Ve své práci zmapuji začátky a první fotbalové krůčky Josefa Masopusta. Popíši, z jakého prostředí vycházel a jaká doba panovala, když sever Čech a de facto celý zbytek republiky ovládali nacisté.

Alfou a omegou mé práce bude však nastínit pohled na Josefa Masopusta prostřednictvím novinářů či sportovních publicistů v rozličných časech a hlavně v klíčových bodech Masopustova sportovního života. Ať už půjde jen o faktografické záznamy tuzemských a zahraničních sportovních deníků s ohledem na nejdůležitější a významné Masopustovy sportovní události nebo o ucelené soubory, sborníky či díla jednotlivých spisovatelů či publicistů.

V praktické části této práce se chci zaměřit pomocí metodiky hloubkových rozhovorů na jedince spojené s fotbalem a osobou Josefa Masopusta. Fotbalové funkcionáře, rozhodčí či žurnalisty tehdejší nebo současné doby. Tak jak oni viděli svými očima Masopustovu práci. Zejména jeho počínání jako hráče na fotbalovém trávníku. Chci se dozvědět, jak oni vnímají jeho výjimečnost, schopnost řešit fotbalové situace a citlivé nebo krizové chvíle před důležitými fotbalovými bitvami v zápasech reprezentace nebo evropských pohárů. Zajímá mne, jak se na něj dívali i jeho svěřenci, když Masopust seděl na trenérské lavičce Zbrojovky Brno nebo národního mužstva. Například, jak je vedl, jakou používal taktiku a metody.

Cílem diplomové práce je přinést něco nového. Něco o čem veřejnost neví, spekuluje, domnívá se. O Josefu Masopustovi toho vyšlo již mnoho. Byly popsány tony papíru o jeho dovednostech a fotbalovém umu. Myslím, že ale ještě nikdo nevytvořil souborné dílko o pohledu novinářské obce a médií na držitele zlatého míče z roku 1962.

TEORETICKÁ ČÁST

1 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ DATA JOSEFA MASOPUSTA

1.1 Rodina

Josef Masopust se narodil 9. února 1931 jako nejstarší dítě Josefovi a Marii Masopustovým. Vlastně přišel na svět už osmého, těsně před půlnocí. Ale vzhledem k délce porodu a následné radosti, že vše dobře dopadlo, se půlnoc přehoupla, byl tu další den a ten je veden jako den narození.

Vyrůstal v severočeských Střimicích, malé vesnici, která byla v sousedství Mostu. Města, které je známo a proslaveno těžbou černého a hnědého uhlí. Toho bylo všude i ve Střimicích plno. Josef i po letech často vzpomíná, že si mohli sami ve sklepě krumpáčem vyrubat uhlí sami pro sebe. Bohužel se tahle výhoda stala za čas Střimicím osudná. Díky podpovrchovým zásobám hnědého uhlí musely Střimice ustoupit rozsáhlé těžbě a vesnice zanikla.

Masopustovi nebyli nijak majetná rodina. Otec byl horníkem a matka pracovala v domácnosti. Bydleli v podnájmu u sedláka a dalo hodně námahy, aby tatínek uživil a postaral se o osmičlennou rodinu. Josef měl pět sourozenců. Když sám trochu vyrostl, pomáhal, jak se dalo. Pomáhal v hospodářství, pásal husy, kozy, krávy a za to dostával kus nějakého jídla. Dokonce, aby udělal radost tatínkovi, sbíral špačky od cigaret, vysypával z nich tabák, který pak sušil a později nACPával do dutinek. Cigarety byly tenkrát na příděl, takže takovéto přilepšení vždy přišlo vhod.

Táta byl pro Josefa vzor. Vykonával náročnou práci těžaře, kterou si pak sám malý Pepík zkusil. Byl tvrdý k sobě i k ostatním. Moc toho nenamluvil, ale když něco řekl, mělo to váhu a muselo se jeho rozhodnutí respektovat. Hlavně ale táta miloval fotbal. Sám ho hrával a prý velmi slušně za nedaleké Braňany.

Ještě když byl Josef malým chlapcem, chodili kolikrát s tátou za babičkou do Kopist, které byly vzdáleny necelé tři kilometry. Bylo to kolem lomu, aby cesta nebyla všední a jednotvárná, brávali s sebou balon. Už tenkrát táta Josefovi vštěpoval, že balon

musí vést a předkopávat si oběma nohama. Možná tady už vznikala pozdější Masopustova obounohost, tak důležitá a přeci tak vzácná i v dnešním moderním fotbale. Snad se i na těchto prašných mosteckých cestách rodily základy památných Masopustových slalomů.

Důležité bylo, že měl Pepík fotbalové zastání u otce i před matkou. Ta totiž už od jeho raného dětství neměla pro kulatý nesmysl pochopení. Trpěla, když její syn přicházel domů potlučený, odřený a nakopaný. Na střimických plázcích to totiž byly tenkrát lité bitvy, ve kterých šlo kolikrát o zdraví.

Než si malý Josef začal osvojovat první návyky a dovednosti fotbalové abecedy, stihl sever Čech a celé Československo nepříjemný osud. Sedm let po Masopustově narození připadla území, kde rodina žila pod německou kontrolu. Protektorát Böhmen und Mähren, byl od nich vzdálený nějakých pětadvacet kilometrů.

Vzrůstem a vizáží jako by se v tomto čase malý Josef nepodobal ani jednomu ze svých rodičů. Byl malý, podsaditý a ať už byla zima nebo léto mouřenínsky snědý. Měl zateklé a přitom i trochu šikmé oči¹.

Ještě před tím než Němci zabrali Sudety, hořel mnoho tisíc kilometrů odtud v daleké africké Etiopii konflikt. Mussoliniho italská armáda zemi okupovala a noviny toho byly tenkrát plné. V nich nacházeli lidé ze vsi fotografie habešských dětí a zjistili, že v jejich sousedství žije klučina podobného vzhledu. A tak vznikla přezdívka Habešan. Ne že by na ni byl Masopust junior hrdý, ale zapamatoval si ji a provázela ho pak i celým životem. Spíš si z ní naučil dělat sám legraci.

Válečná doba pochopitelně nebyla jednoduchá. Porobený český národ, který vykazoval ve třicátých letech, v časech celosvětového hospodářského a morálního úpadku jedny z nejlepších ekonomických výsledků, musel snášet útrapy a perzekuce Hitlerova Německa. Naštěstí Masopustovy nestihl osud mnoha Čechoslováků, kteří byli zatýkáni a posíláni do koncentračních táborů a plynových komor. Rodina mohla v těchto těžkých časech zůstat pohromadě a ještě se rozrůstat.

Josef začal chodit do školy, která byla v Sudetech svým způsobem výjimečná. Byla smíšená a vyučovalo se v ní česky. Nebylo to skoro ale k ničemu. Jediné na co učitelé opravdu dbali, co vysvětlovali podrobně a s velkým zaujetím a pak z probrané látky také často a velmi přísně zkoušeli, byly německé dějiny včetně führerova

¹ FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012. s. 10. ISBN 978-80-7388-662-2.

životopisu a jeho velkých činů. Ostatní bylo víceméně formální i čeština, přestože v seznamu předmětů nechyběla.²

Všechno zlé je ale pro něco dobré. Josef se za okupace naučil výborně německy, což se mu v jeho bohatém fotbalovém životě a nejen v něm pochopitelně velmi dobře hodilo.

1.2 Masopustovy klíčové životní okamžiky

V následujících řádcích a dalším ději chci přiblížit příčinu toho, proč se z Josefa Masopusta stala během jeho života tak respektovaná a známá osobnost. Nesporné nadání, pracovitost a vůle jsou pro každého sportovce důležitou výbavou pro úspěšnou kariéru. Pochopitelně i se špetkou štěstí a pořádnou kupou zdraví. Jsou to ovšem jen klíče nebo spíše kroky ve sportovním životě a to zejména takovém, kdy se má stát ze sportovce legenda. Josef Masopust tyto výše zmíněné atributy splňoval. Potřeboval ale také ve svém životě potkávat ty správné lidi. Mám tím na mysli trenéry, spoluhráče funkcionáře a nejen je. Proto, aby mohl člověk vykonávat svou práci dobře, a nemusí to být nutně kariéra vrcholového sportovce, potřebuje zároveň i kvalitní rodinné zázemí.

Takže nejen sportovní okamžiky, ale i setkání s těmi všemi důležitými a pro Josefovu úspěšnou a bohatou sportovní kariéru klíčovými lidmi, přiblížím v dalším dějství. Pokusím se krok za krokem analyzovat a popisovat tyto okamžiky od Masopustových dorosteneckých let až k jeho 80. narozeninám. K tomuto krásnému a zaslouženému životnímu jubileu mu v budově Státní opery našeho hlavního města přáli hvězdy světového fotbalu a představitelé nejvyšších světových a evropských fotbalových institucí.

Josef Vytlačil

Na konci 40. let válel dorostenec Josef Masopust za Most. Ovšem brzy již v jeho šestnácti letech si zkusil, jak vypadá fotbal mezi dospělými. Trenérovi A mužstva nemohl uniknout Josefův mimořádný talent, a tak svého svěřence začal povolávat nejdříve k přátelským zápasům, později i k mistrákům. Mužem, který vládl mostecké kabině, byl vyučený řezník a vicemistr světa z Říma roku čtyřiatřicátého Jaroslav Burgr. Pravděpodobně musel tušit, že jeho nový střední útočník, který působil v soutěži jako

² FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012. s. 15. ISBN 978-80-7388-662-2.

zjevení, nesetrvává v mosteckém dresu příliš dlouhou dobu a svůj jedinečný talent bude rozvíjet v kvalitnější soutěži.

Paradoxem bylo, že Masopust při své vrozené skromnosti nad těmito možnostmi ani nijak neuvažoval. V Mostě byl spokojený, se spoluhráči a trenérem si skvěle rozuměl a i když snil o budoucí kariéře třeba ve Slavii, pořád si myslel, že to vše může přijít, ale třeba až později. A tak zasáhla náhoda, zprvu nešťastná.

Na počátku prosince roku 1949 se u Josefa Masopusta začaly objevovat břišní problémy. Vše nasvědčovalo diagnóze zánětu slepého střeva. Na tom by nebylo nic překvapivého, protože podobným stigmatem trpěla celá Masopustova rodina. Každopádně podle dostupných pramenů Josefovi zabrala léčba pomocí rozhánění ledem. Během nemocničního pobytu se udála důležitá věc. Jednoho dne si to v doprovodu otce zamířil k pacientovu lůžku pán s pěšinkou na straně čela a nepřeslechnutelným vídeňským akcentem. Byl to někdejší středopolař pražské Slavie a národního mužstva Josef Vytlačil. Právě začal budovat prvoligové teplické mužstvo a Masopust se mu náramně hodil do jeho plánů.

Vytlačil byl svérázný člověk jak chováním, tak mluvou. Když viděl, že jeho příchod vyvolal v Masopustových očích rozpaky a nervozitu nad příchodem známé fotbalové osobnosti, duchapřítomně a jaksí přirozeně poznamenal: „*Tak co, půjdeš k nám do Teplic? Já o Tebe stojím. Na Spartu nebo na Slavii teď nemysli, to přijde, teď by to bylo ještě brzy. A u nás si první ligu zakopeš taky. Tak co bereš nebo nebereš?*“³ Nebyla v tom žádná gesta, žádné finesy. Stručný, suchý, možná charismatický Vytlačil. Takový byl po celou dobu svého fotbalového života.

A tak si nakonec plácli. Od hrdiny jedné fotbalové generace – té ze třicátých let se přešel Masopust učit fotbalové řemeslo k legendě let šedesátých. Jaroslav Burgr, když se dozvěděl o zaječích úmyslech svého svěřence, Masopusta častoval nepříjemnými výrazy, které možná ani nemyslel vážně, ale je fakt, že Most byl pro ofenzivního záložníka stále menším polem, na kterém mohl naplno rozvíjet své vlohy.

Tehdy, když Vytlačilovi stiskem ruky stvrdil táta a syn Josefův přestup do Teplic, začala dlouhá, místy přerušovaná, ale veleúspěšná cesta svérázného trenéra a geniálního hráče za titulem vicemistra světa a respektu celé fotbalové planety.

³ KOTRBA, J. MASOPUST, J. *Druhý poločas*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1987. s. 51.

Věra

Na podzim roku 1950 uviděl Josef Masopust poprvé svou pozdější ženu. Celá událost se zrodila velice kuriózně. Během svého teplického angažmá měl Josef spoustu volného času. A tak se jednoho dne sebral a jel se podívat na zápas krajského přeboru do Trnovan. Trnovany sousedily s Teplicemi a v jejich dresu tenkrát válel nadaný, ale velmi svérázný, k různým nezbednostem inklinující útočník Ladislav Přáda. O tomto jméně ještě uslyšíme. Jelikož Josef dorazil na zápas se značným předstihem, mohl sledovat zajímavý předzápas. Nehrál se fotbal, ale národní házená, tenkrát velice oblíbený sport. V trnovanském dresu si Josef všiml jedné velice rychlé, pohotové hráčky, která bez zábran pálila ze všech možných pozic a nastřílela i daleko nejvíce gólů. Líbila se mu i jinak. Jmenovala se Věra Nicová.⁴

A tak se v Teplicích stále populárnější fotbalista Masopust stal pravidelným návštěvníkem zápasů v české házené. Po čase se osmělil, Věru oslovil a začali spolu chodit. Je nutno říci, že poznáním své budoucí ženy našel Masopust i jednoho svého velkého fanouška, Věřčina otce. Pan Nic byl tělem i duší Tepličák, který nevynechal na Stínadlech žádný zápas. Josefa hájil, i když se nedařilo. Je tedy vidět, že nic nebránilo pozdějšímu sňatku. Ten se odehrál 17. prosince 1954 na Staroměstském náměstí v Praze. Věra Masopustová stojí věrně při svém manželovi dodnes. Josef u ní měl vždy zastání, porozumění a klid na práci profesionálního fotbalisty. I když v 50. a 60. letech výraz profesionální spíše spadal do kategorie hanlivých výrazů. Dnes se jí snaží vracet společně strávené chvíle doma nebo na chalupě. Během jeho kariéry totiž na sebe mnoho času neměli.

Dukla

V Teplicích strávil Josef Masopust krásné tři roky. Dokonale se zabydlel v ambiciózním prvoligovém mužstvu a po počátečním ostychu se stal jedním ze základních stavebních kamenů mužstva trenéra Josefa Vytlačila.

Masopust sám přiznává, že na svůj první trénink do Teplic tenkrát ani nedorazil. Když viděl, kdo všechno se rozcvičuje v tělocvičně na prvním setkání hráčů nového

⁴ FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012. s. 44. ISBN 978-80-7388-662-2.

ročníku, rozklepala se mu kolena, přepadla ho nejistota a ujel zpátky domů. Naštěstí teploty v čele s Vytlačilem si pro něj druhý den přijeli a nastartovali tak jeho kariéru.

Pod Rudolfem Vytlačilem se dařilo nejen jemu samotnému, ale celému mužstvu. Teplice dokázaly v lize prohánět mnohem slavnější soupeře a v posledním roce Masopustova působení ligu dokonce vedli. Josef by zřejmě na severu Čech zakotvil na delší čas, třeba by ani z teplického klubu neodešel, ale v tu dobu zasáhla úřední moc. Masopustovi dorazil domů povolávací rozkaz. Pro mnoho lidí a sportovců v poválečné době byla základní vojenská služba velice nemilou povinností a v začátcích kolikrát provázena nepřijemnostmi. Josef se pochopitelně na vojnu netěšil, ale už dlouhou dobu dopředu věděl, že nepůjde k žádnému bojovému útvaru. Navštívil jej totiž pán, který později vymyslel a sestrojil základy precizně šlapajícího soukolí zvaného Dukla Praha. Ten pán se jmenoval Karel Kolský.

Masopust samozřejmě věděl, že ho vojenská služba nemine a tajně si přál zakotvit v útvaru, kde mu bude umožněno hrát fotbal. Takže když za ním a jeho už tehdy kamarádem a spoluhráčem Láďou Novákem Kolský přijel a sondoval u nich ochotu hrát za rodící se pražský vojenský klub, který se jmenoval ATK Praha, byly pochopitelně budoucí opory národního mužstva rády.

Pozdější Dukla Praha, jejíž jméno znali za několik let příznivci fotbalu nejen v Evropě, ale i v Jižní a Severní Americe, se nejspíš ještě jako ATK narodila právě v roce 1952. V roce památných úspěchů československého sportu na olympijských hrách v Helsinkách, kde především triumfoval tehdy nejlepší sportovec světa Emil Zátopek. Ale také v roce, kdy už v Jáchymově dřeli nevinně odsouzení hokejoví mistři světa v čele s brankářem Božou Modrým. Kdy republika měla za sebou další hrůzné procesy s bývalým předsedou vlády Josefem Slánským a především Miladou Horákovou, procesy, které si žádala velká většina našich pracujících.

V tomto smutném čase se Josef Masopust 29. dubna 1952 ocitl v Praze, aby se hlásil na Strahově do pražské posádky. Opustil tak poprvé natrvalo svojí severočeskou domovinu, aby své srdce, práci a život spojil na dlouhých 15 let s hlavním městem.

Masopust se po celou dobu své kariéry snažil nespojovat fotbalovou práci s politikou. Ale aniž to možná chtěl, stal se tenkrát na začátku 50. let jedním z nástrojů lidově demokratické armády. Ta chtěla před lidem ukázat nejen silnou bojeschopnost a připravenost, ale měla zájem i o pozitivní prezentaci na poli sportovním. Takovou, aby

sportovci ve vojenských barvách šířili vítězstvími a úspěchy její jméno a reprezentovali tak dobře i Československo.

Na celou problematiku ohledně armádního sportu existuje několik názorů. V převážné většině negativních. Fakta jsou taková, že jakkoliv byl generál Čepička, tedy muž, jenž byl tehdy ministrem obrany a za kterým celá organizovanost vojenského sportu stála, do jisté míry tragickou postavou, tak nápad s propojením armády a sportu přinesl sportovcům Dukly a Československa mnoho cenných medailí a obrovských úspěchů. Armádní sportovci se prosazovali nejen na domácí scéně, ale i v Evropě a ve světě. Dosahovali triumfů na Mistrovstvích světa a na Olympijských hrách. Není však na místě přisuzovat celé autorství vzniku armádního vrcholového sportu pouze generálu Alexeji Čepičkovi. Ten celý systém řídil a zastřešoval ho. Měl však pod sebou lidi, kteří byli do problematiky jednotlivých sportů vtaženi a rozuměli jí. Takže stejně jako hokej měl svého Pitnera – legendárního stvořitele jihlavské Dukly, tak i fotbal měl svého Kolského.

Karel Kolský a Jaroslav Vejvoda

Karel Kolský byl u armády veden jako civilní zaměstnanec. Kdysi slavný centrforvard pražské Sparty a několikanásobný reprezentant Československa žil vcelku průměrným životem v Úpici do té doby, než ho oslovili zástupci armády s úkolem vytvořit v Praze špičkový vojenský fotbalový tým s jádrem stálého kádru. Mužstvo, jež by nebylo odkázáno jen na hráče, kteří si odbudou dva roky vojny a pak se vrátí tam, odkud přišli, anebo se poohlédnou po jiném civilním oddíle. Mužstvo, které by patřilo k nejlepším nejen u nás doma, ale současně by dělalo čest československému klubovému fotbalu i v zahraničí, stejně jako v těch nejprestižnějších mezinárodních soutěžích. A tak se dal muž, charakteristický svým výrazným hustým obočím a věčně podmračeným pohledem do práce.

Systematickou a tvrdou prací dal dohromady kolektiv, který pod názvy ATK, ÚDA a Dukla Praha vyhrál za jeho působení (1952 – 1959) třikrát československou fotbalovou ligu. Hráči se pod Kolského vedením stali stavebními kameny národního týmu, který hrál na MS ve Švýcarsku v roce 1954 a ve Švédsku o čtyři roky později. Zde už Kolský rovněž reprezentačnímu týmu šéfoval z pozice kouče.

Jeho charakteristickým znakem a vlastností byla náročnost. Proto, aby mohl hráč pod trenérem Kolským působit, musel na tom být charakterově dobře. Zejména co se týče příkladného přístupu k tréninku a přípravě na zápas. Byl to první člověk, který zavedl ve vrcholovém fotbale dvoufázové tréninky. Pro dnešní špičkové hráče je takto vedená příprava naprosto jasnou a srozumitelnou formou tréninku. V průběhu 50. let minulého století šlo ale o naprostou novinku, kterou spousta hráčů, ale i funkcionářů těžko přijímala a podrobovala se jí. Otázkou zůstává, zdali by Kolský se svými metodami uspěl i v běžném civilním klubu. Přeci jen v armádních podmínkách měl pro svou práci otevřenější a vstřícnější prostor. Nikdy ale svých metod nezneužíval. Pokud se na jeho práci podíváme optikou dnešní doby, byl za sportovního inovátora, který se snažil hledat cesty k progresu a zlepšení.

Josefu Masopustovi Kolského metody svědčily a vyhovovaly. Sice si od něj kolikrát vyslechl své za přílišné držení míče, ale jinak ho respektoval a věděl, že je to muž, který jeho fotbalové vlohy rozvinul a posunul dál. Třeba až k reprezentačnímu dresu Československa.

Kolský tým Dukly vybudoval, dal mu báječné a pevné hráčské i herní základy a samozřejmě ještě mnohem víc. Na konci 50. let však už bylo třeba tým oživit, dát mu nové impulzy a novou inspiraci.

Dalším mužem, jenž stál za dominancí pražské Dukly na československé fotbalové scéně a pod kým se dostala Dukla Praha až do nejužší špičky evropského fotbalu, byl Jaroslav Vejvoda. Pokud jsem poznamenal, že Kolský byl náročný trenér, který vyžadoval disciplínu, tak totéž můžeme bezezbytku říci i o Vejvodovi. K těmto aspektům přidával Vejvoda snahu o taktickou vyspělost, maximální přečtení protivníka a hledání jeho slabin.

Masopust nepochyboval, že Jaroslav Vejvoda bude pro Duklu velkým přínosem. Že ji jako někdejší útočník a výborný střelec povede k modernějšímu a aktivnějšímu fotbalovému pojetí, které bude atraktivní pro diváky. Přece jen hra pod Karlem Kolským, jakkoliv byla účinná a přinášela výsledky, byla založena na úpornosti a divákovu oku tolik nelahodila. Vejvoda z Dukly vytvořil kompaktní, technicky vyzrálý tým, který soupeře přehrával fotbalovou vyspělostí, vyhraností a přirozeným sebevědomím. Na začátku Vejvodova působení u mužstva došlo i k přestěhování oddílu

z nevábných strahovských prostor do nového moderního areálu v Dejvicích na stadion Juliska.

Masopust se pod Vejvodovým vedením vypracoval do pozice herního stratéga, playmakera, kolem kterého se točí vše podstatné. Právě především Vejvodovou zásluhou se z Josefa Masopusta stal jeden z nejlepších hráčů na světě ve své době. Vejvoda dokonale využil Masopustova nadání a herní inteligence. Ač se Masopustovi při Vejvodově příchodu do Dukly blížila třicítka, což býval pro fotbalistu věk, kdy pomalu začíná uvažovat o konci kariéry, došlo u Josefa k neuvěřitelnému progresu a zlepšení ve všech herních činnostech. Každý trenér, který měl možnost s Masopustem pracovat, jej někam posunul, ale až Jaroslav Vejvoda dal všem střípkům Josefovy herní mozaiky ten přesný rám.

Spoluhráči

Fotbalový kolektiv je svým způsobem křehká a citlivá substance, která aby mohla dobře existovat, potřebuje ty správné ingredience. A to v podobě hráčů. Fotbal je sport, při kterém i když jste nadpřirozený talent, tak bez kamarádů a těch ideálních spoluhráčů neovládnete nic.

Za celou kariéru se Josef Masopust setkal s nepřeberným množstvím z nich. Někteří se kolem něho jenom mihli. Jiní zůstali v jeho blízkosti déle. Hodně bylo těch, bez nichž by si svůj fotbalový život neuměl dost dobře představit. A dlouhá léta hrál i s těmi, kteří svou hrou pomáhali dotvářet jeho fotbalovou osobnost a bez kterých by možná nebyl ani úplně sám sebou.

Zaměřím se na klíčové období Dukly a národního mužstva z přelomu a první poloviny šedesátých let, kdy se Josef Masopust setkal, poznal nebo už rozvíjel zavedené fotbalové a kamarádké vztahy se svými spolubojovníky na hřišti. Především na takzvanou svatou trojici. Tak se přezdívalo nerozlučné trojce Josef Masopust, Svatopluk Pluskal a Ladislav Novák. Chci přiblížit skutečnost, že pravé kamarádství s nádechem slavného Dumasova citátu „jeden za všechny, všichni za jednoho“ není jen předmětem slavných románů, ale i skutečných sportovních osudů.

Ladislav Novák

S Ladislavem Novákem se Josef Masopust setkal už při svém prvním prvoligovém angažmá v Teplicích. Novák tam dojížděl z rodných Loun. Velice brzy se mezi nimi rozvinul přátelský vztah. Spojovala je touha ve fotbale něco dokázat a prosadit se. Oba se nespolehali jen na svůj talent, ale přidávali k němu i kus poctivé dřiny. Oba dva a spolu s nimi i Svatopluk Pluskal se později potkali v barvách ATK Praha, pozdější Dukly a netrvalo to ani příliš dlouho i v reprezentačním dresu A mužstva.

Novák byl fotbalovým povoláním obránce. Celou kariéru nastupoval na levém beku. Nikdy ho nezdobila fotbalová krása, technická vytríbenost nebo střelení gólů. Novák byl poctivý dřič, který nevypustil žádný souboj a ani z žádného neuhnul. Měl jednu velkou přednost. Byl na obránce výjimečně rychlý. Na svých krátkých a svalnatých nohách dokázal vyvinout až neuvěřitelnou akceleraci. Problémy utéct mu neměli jen útočníci v naší lize, ale třeba i legendární brazilský útočník Garrincha. Toho Novák přiváděl k zoufalství v našem prvním zápasu proti Brazílii na Mistrovství světa v Chile. Garrincha se přes něj neprosadil.

Novák toho nemusel na hřišti ani v kabině nikdy příliš mnoho namluvit. Jako kapitán měl v Dukle nebo v reprezentaci přirozenou a nezpochybnitelnou autoritu. Mimo jiné se vyznačoval i tím, že téměř nefauloval. Jednak ho k tomu předurčovala již zmíněná rychlost a po letech získané zkušenosti v čtení hry, ale i úcta k soupeři. Novák by raději soupeře nechal běžet, než aby ho zezadu podrazil, či jinak zfauloval. Za celou svou kariéru nebyl vyloučen. Což se u obránce rovná téměř zázraku.

Po celou dobu své hráčské éry byl příkladným sportovcem a profesionálem. Neuvěřitelně dbal na svoji životosprávu a někdy se takto snažil ovlivňovat i druhé. Možná jako vůbec první fotbalista u nás zavedl sám sobě racionální výživu.

Později se Ladislav Novák stal i trenérem reprezentace a to krátce po pro nás nepovedeném mistrovství světa v Mexiku (1970). Spolu s Ladislavem Kačányim se snažili znovu nastartovat spící tým. Na trenérské úrovni se mu však podařilo uspět s lvíčaty (výběrem hráčů do 23 let), kdy se pod ním stalo toto mužstvo v roce 1973 Místrem Evropy. V roce 1995 byl oceněn doma Cenou fair play a Mezinárodním diplomem v Paříži. V roce 2000 skončil sedmý v anketě o českého fotbalistu století.

Dokonalý fotbalový gentleman, takový, jakých po něm hrálo už jen velmi málo a jací se dnes snad už ani nerodí. Takový byl Ladislav Novák.

Svatopluk Pluskal

Rodák ze Zlína a milovník života, to byl Svatopluk Pluskal. S Masopustem se poprvé setkal v dresu reprezentační jedenadvacítky. Jako první ze svaté trojice nastoupil vojenskou službu v ATK. Zajímavostí bylo, že všichni tři, jak Masopust, Novák i Pluskal, pak dostali od Dukly přidělené byty v Rybné ulici na Praze 1. V takzvaných bytech po Ferbasce, jak se říkalo apartmánům, kde kdysi bydlela naše přední filmová herečka a hvězda stříbrného plátna 30. let Věra Ferbasová, udržovali a prohlubovali své přátelství. Dokonce tady i nějaký čas bydleli se svými rodinami.

Svát'á Pluskal podobně jako Láďa Novák byl defenzivním typem hráče. I když byl založením střední obránce, po čase jej začali trenéři v Dukle i národním mužstvu zařazovat na pozici defenzivního středního záložníka. Dnes se takové pozici moderně říká defenzivní štít. Hrál velice náročný, až místy úporný fotbal. Nade vše mu byl tvrdý, ale vždy čistý boj. Pokud fauloval, tak jen v zápalu boje. Nikdy ne schválně, v tom si byli s Novákem podobní. Na rozdíl od něj měl ale lepší rozehrávku a vyšší konstruktivnost v řešení herních situací. Trenéři jej často využívali k útočným standardním činnostem. Pluskal měl perfektní výskok, a když trknul hlavou do balonu, byla z toho rána, jak od jiného hráče nohou. Kolikrát se takto dokázal prosadit i v důležitých zápasech a byly z toho pěkné góly. Pluskala lze považovat i za jednoho z průkopníků jedné herní činnosti – skluzů. V tom skutečně vynikal. Svát'á tento způsob bránění bez nejmenší opatrnosti k sobě samému praktikoval nejen na trávě, nýbrž i na škvárovém hřišti, na němž se tenkrát občas hrálo a hlavně trénovalo.

Pluskal také několikrát vedl naše národní fotbalové mužstvo do boje v roli kapitána. Celkem odehrál za Československo 56 zápasů a vstřelil jeden reprezentační gól.⁵

Svatopluk jak jsem již předznamenal, byl velice společenský člověk. Měl rád lidi a oni měli rádi jeho. Na rozdíl o Nováka nebo třeba i od Masopusta se tolik nežinýroval v jídle a pití. Ovšem nikdy ne natolik, aby mu to zabraňovalo řádně a poctivě vykonávat jeho fotbalovou práci. Možná byl i maličko flink ke svým věcem. Traduje se historka, kdy před jedním zápasem vytáhl ze své fotbalové brašny totálně špinavé kopačky, které

⁵ Autorský kolektiv MRÁZ, KŠIŇAN, PEJCHAR, PONDĚLÍK, ŽEMLA . *Svět devadesáti minut: Z dějin československé kopané*. 2. vyd. Praha: Olympia, 1981. s. 76.

byly doslova pod jedním bahnem. Josef Masopust, který měl v šatně místo hned vedle něj na tento úkaz nevěřičně koukal a skoro až dotčeně se Pluskala optal: „*Sváto, co blázníš. Jak to můžeš takhle nechat? To sis ty kopačky nemohl vyčistit? Mohl Josef, ale neudělal jsem to. A víš proč? Protože to je vítězné bláto z minulého zápasu. A to se nikdy neumývá...*“⁶

Bohužel, jeho soukromí, které bylo dlouhá léta i po fotbalové kariéře šťastné, těžce poznamenala předčasná smrt jeho první ženy Aničky. I když se pak Pluskal ještě dvakrát oženil, nikdy už nenalezl takovou životní pohodu a klid, jako u své první ženy. Nakonec žil sám a vedl smutný až poustevnický život v malém bytě v Praze na Barrandově. Navíc ještě v posledních letech svého života ho stále více zrazovaly jeho dlouhé, kdysi tak silné nohy se zadřenou fotbalovou škvárou.

Ostatní spoluhráči

Svatá trojice to spolu táhla téměř po celou dobu kariér všech těchto tří mimořádných lidí a hráčů. Mnozí spoluhráči si je kvůli tomu kolikrát dobírali, ale Masopust, Pluskal i Novák si toho nevšimli nebo si z toho dělali legraci.

Masopust, jak už bylo řečeno, potkal během celé kariéry mnoho dalších osobností, které se po jeho boku v Dukle a reprezentaci stali rovněž slavnými a byli účastníky úspěšné fotbalové generace 60. let. Rád bych zmínil ještě pár hráčů, kteří pro své mimořádné fotbalové nadání nebo spletité životní osudy pomáhali dotvářet obraz Dukly a možná i Masopustovy kariéry.

Ladislav Přáda

Jedním z nich byl Ladislav Přáda. Možná jeden z nejtalentovanějších fotbalistů Československa všech dob. Jak už to u těchto jedinců bývá, svou nadějnou kariéru Přáda promrhal. Vynikající kopací technika, nepředvídatelné řešení herních situací, schopnost rozhodnout sám zápas. To zdobilo muže, jenž se ale více než bylo zdrávo, uchyloval k pochybným kamarádům a k nejedné skleničce alkoholu. Přáda bylo všude plno. Svým šarmem, fantastickým, naprosto nevtíravým a těžko popsatelem způsobem dokázal bavit každou společnost, kde se objevil. V Dukle měli s tímto vysunutým

⁶ PAVEL, O. *Dukla mezi mrakodrapy*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1964. s. 16.

středním záložníkem, či chceme-li levou spojku dlouho trpělivost. Zejména Karel Kolský, který si nadějného a šikovného hračičku vyhlédl v severočeských Trnovanech. Ladislav Přáda, jak už bylo řečeno, dokázal rozhodovat zápasy. Krom toho bavil obecnost i svými zápasovými eskapádami. Lidé jej za to měli rádi. Ostatně v kterékoliv době dokázali a dokážou dostat lidi do varu fotbaloví klauni. Později Andrej Kvašňák ve Spartě nebo dnes plzeňský Pavel Horváth. Kvůli svým povedeným kouskům byl Ladislav Přáda nejpopulárnějším hráčem nejvíce nenáviděného oddílu- pražské Dukly.

Přáda přišel do mužstva (byť původem byl z pražského Proseka) ze severních Čech. Tedy stejně jako Josef Masopust. Josef jej znal z častých návštěv Trnovan, kam se svého času jezdil dívat na svou manželku Věru, která zde úspěšně válela házenou. Přádu měl rád. Poznal, že i přes svůj hříšný postoj k alkoholu je rovný a kamarádský kluk s veselou povahou. Kolský dokonce ve snaze o záchranu tohoto talentu určil Přádovi osobní dohled. A tak se Masopust, Novák a ještě pár zodpovědných o tohoto komplikovaného, ale milého chlapce staralo a ztěžovalo mu přístup k jeho zlovykům. Masopust vzpomíná, kterak takto Přádu doprovázel na různá místa a dělal mu chůvu. Krom alkoholu Přáda miloval film a hlavně Vlastu Buriana. Dokázal jít na jeho film do kina několikrát za sebou a to v jednom dni. Tři vejce do skla, Lelíček, U pokladny stál. U všech těchto titulů, byť je znal z paměti, se dokázal znovu a znovu nepřekonatelně bavit a vychutnávat si je, jako by je viděl poprvé. Bavil se šťastně zcela bez zábran. Jako malé dítě.⁷

Masopust se sice už kolikrát nudil, ale pomyšlení, že sklenička něčeho tvrdého není v dosahu, mu činila radost. Horší bylo, když i přes marné Josefovy protesty vtáhl Přáda svého kumpána do oblíbeného baru v Rybné ulici, kde bydleli. „*Neboj se, zastavíme se jenom na chvíli, pak se půjdeme projít po Praze.*“⁸ To byly slova, která jen těžko mohla být postavena na pevných a vážně míněných základech. Během chvílky přistála u Přády trojice štamprlat, jejichž obsah se v průběhu několika vteřin neomylně ocitl v ústrojí svého majitele, což si dotyčný pak ještě několikrát zopakoval. Za pár chvil ležel bar a celá společnost Přádovi u nohou.

⁷ FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012. s. 97. ISBN 978-80-7388-662-2.

⁸ FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012. s. 97. ISBN 978-80-7388-662-2.

Bohužel různých extempore přibývalo, a tak se Kolský s Ladislavem Přádou jednoho dne rozloučil. Paradoxně to bylo po mezistátním zápase v Jugoslávii, kterou enfant terrible československého fotbalu sestřelil v Bělehradě dvěma góly.

Po prodělaném alkoholovém léčení se Ladislav Přáda pokusil svojí kariéru znovu nastartovat a obnovit v brněnské Zbrojovce, která koncem 50. let dávala dohromady slušné a nadějně mužstvo. Dokonce se i díky 7 vstřeleným gólům pohyboval Ladislav v elitní střelecké společnosti tehdejšího ročníku I ligy. Bohužel jej ale nakonec jeho démoni, se kterými se tak úspěšně na protialkoholické léčbě pral, dohnali a definitivně přemohli a český fotbal tak přišel o možná dalšího držitele zlatého míče. Kdo ví.

Rudolf Kučera

Jestliže Josef Masopust okouznil fotbalovou Evropu natolik, že mu předala zlatý míč pro nejlepšího fotbalistu starého kontinentu, pak pokud by existovala cena, kdo okouznil severní Ameriku v 60. letech, vyhrál by nad vši pochybnost kromě Beatles i Rudolf Kučera.

Rodák ze Spytihněvi u tehdejšího Gottwaldova byl bezstarostný, velice milý a veselý kluk, který rád zpíval a měl velký smysl pro humor. Rudolf Kučera patří neodmyslitelně do zlaté a zároveň nejslavnější éry Dukly Praha. I on pomáhal svými výkony a přístupem vytvářet z nepopulárního armádního celku mužstvo, které je pro pamětníky u nás a po celém světě zbytněním poctivosti, tradice a českého kumštu.

Rudla Kučera byl elitní hráč, který během své krátké kariéry přiváděl všechny gólmany soupeře k zoufalství. Byl rychlý, technický, neobyčejně chytrý a mazaný útočník. Pokud byl Gerd Muller v koncovce zabiják, pak Kučera byl zabiják s noblesou. Měl neuvěřitelnou škálu zakončení. Jako jeden z mála českých hráčů udivoval sebevědomím i v situacích, které ho k tomu v určitých momentech absolutně neopravňovaly. Josef Masopust vzpomíná, jak v jednom zápase, který hrála Dukla doma s Prešovem, si Kučera postavil dvakrát míč na značku pokutového kopu a dvakrát ležerně selhal. Všichni se mohli uvztekat a Kučeru proklínali. Prešov byl už tenkrát vyhlášený svým pověstným betonem a gól, byť z penalty, by byl pro Duklu vysvobozením. Jediný, kdo zůstal na hřišti absolutně v klidu, byl Rudla. Při nástupu do

druhého poločasu směrem k Masopustovi pouze utrousil: „*nerozčilujte se, buďte úplně v klidu, dám jim dva góly.*“⁹. Spletl se, dal jim další tři a Dukla vyhrála nakonec 5:0.

Asi nejslavnější momenty své kariéry prožil Rudolf Kučera na bájném turnaji o Americký pohár ve Spojených státech. Na stadionech v New Yorku a Chicagu pobláznil díky svým výkonům Američany, mimo jiné milovníky baseballu a amerického fotbalu natolik, že během pár dnů se začali zajímat nejen o nejpopulárnější světový sport a Československo, ale i o něj samotného. Exceloval v každém zápase. Byl k neudržení a k fotbalovému kumštu stačil přidávat i parádičky pro lačné a náročné americké obecenstvo. V jednom vydání *The New York Times* přinesly noviny palcový titulek „*Kučera and his boys*“. Ten, o kterém se tak psalo, z toho byl rozpačitý. Zásahu na úspěchu skromně přisuzoval celému mužstvu v čele s maršálem Masopustem. Jenže to americké léto roku 1961 i staří ostřílení dukelští bardi věděli, že Kučera je fenomenální, mladý a žádaný. Úspěch mu přáli, i když si ho na oko dobírali.

Jenže přišel podzim 1963 a odvěta druhého kola PMEZ¹⁰. Dukla vs. Górnik Zabrze. Rudla měl na Julisce opět svůj den. Brzy svými dvěma góly zlikvidoval náskok soupeře z prvního utkání. A pak se to stalo. Polský střední obránce Oslizlo, kterého Kučera do té doby motal jak babička vánočku, se neudržel a tvrdým loktem ve vzdušném souboji skolil svého zesměšňovatele k zemi. Josef Masopust do dnešních dnů přísahá, že od polského obránce šlo jednoznačně o akt odplaty. Kučera byl odnesen na nosítkách, a aniž to mohl kdokoliv tenkrát tušit, rovněž i navždy z vrcholového fotbalu. Šlo o fatální úraz hlavy, jehož následky se neslučovaly s činností profesionálního sportovce.

A tak byl Josef Masopust u konce kariéry (i když v tomto případě nevynuceného) dalšího mimořádného hráče.

Ivo Viktor

Josef Masopust se potkal ve své kariéře s mnoha vynikajícími gólmány. Ale jako nejlepšího označil vlastně až toho posledního, se kterým zakončoval v Dukle své mnohaleté působení. Byl jím Ivo Viktor.

⁹ FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012. s. 214. ISBN 978-80-7388-662-2.

¹⁰ PMEZ, Pohár mistrů evropských zemí, nejprestižnější klubová soutěž světa, předchůdce dnešní Ligy mistrů

Ve své práci mu dávám prostor ze dvou zásadních důvodů. Jednak brankář je nedílnou součástí mužstva, a pokud jsem vyjmenoval největší osobnosti Dukly, které jsou spjaty s Masopustovou érou, nemohu Viktora vynechat. Pro Viktora znamenalo Masopustovo označení, nejlepší gólman, se kterým se setkal, obrovskou poctu.

Další důvod je ten, že Ivo Viktor vydal za pomoci nakladatelství Naše vojsko úspěšnou knihu *Můj dres číslo 1*. Kniha, která je autobiografií nejlepšího brankáře mistrovství Evropy v Bělehradě, se zároveň dotýká i Viktorových začátků v Dukle Praha a poznávání jednoho z nejlepších mužstev Evropy, kterému ze středu pole šéfoval fotbalově nestárnoucí Josef Masopust. Když Ivo na Julisku přišel, měl Josef svá nejlepší fotbalová léta za sebou. Dokonce se vytratil i z národního týmu. A přece spolu prožili rok, který při trošce většího štěstí mohl končit ziskem Poháru mistrů Evropských zemí. Nadějný a odvážný brankář plus vyzrálý, zkušený a v určitých momentech naprosto nedostižný střední záložník. Viktor s Masopustem byli ústředními postavami mužstva, které v ročníku 1966/1967 kosilo jednoho soupeře za druhým v nejprestižnější Evropské soutěži a ztroskotalo až v semifinále na pozdějším vítězi Celticu Glasgow. Zejména duely s Anderlechtem Brusel a Ajaxem Amsterdam vešly do dukelské historie. Viktor ve své knize vzpomíná na Masopustovo počínání na hřišti v odvetě s nizozemským celkem.

V kritických chvílích se obyčejně ukázala Masopustova velikost. I teď. Převzal míč, zpracoval si ho. Nespěchá, dělá to s klidem, jako bychom vedli tři nula. Čeká, až se mu někdo ukáže. A potom posílá nádherný míč Nedorostovi do běhu.¹¹

Nedorost byl pak v jasné šanci faulován a Dukla se proměněnou penaltou vrátila do zápasu.

Bohužel už se oba nestačili setkat v dresu národního mužstva. Minuli se o necelý měsíc. Na dlouhou dobu to byli poslední dva čeští fotbalisté, kteří se umístili v anketě o nejlepšího evropského hráče na medailových pozicích. Viktor si svými výkony na zmiňovaném šampionátu v Jugoslávii vysloužil bronzový stupínek za rok 1976.

¹¹ VIKTOR, I. *Můj dres číslo 1*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1977. s. 131.

1.3 Klíčové zápasy Josefa Masopusta

To, co dělá z hráčů hvězdy, na které se chodí a pak se na ně nezapomíná, jsou vydařené zápasy. A nejen to. Jsou to utkání, ve kterých jde o hodně. Kdy duše fanouška je napnutá k prasknutí, v očekávání okamžiků budoucích ani nedutá, aby byla pak zaplavena emocemi a oslavovala svůj klub a své hrdiny. Říká se, a i já jsem to ve své práci uvedl, že jedinec nezmůže nic bez pomoci kolektivu. Dvojnásob to platí v kolektivních sportech. Ano, výborného hráče dělá výborný kolektiv. Skvěle sestrojená a promazaná mašina. Několik součástí, které pak dají dohromady perfektně seřízený stroj.

A přece mezi těmi všemi musí vyčnívat jeden. Ten, kdo přidává něco navíc. Kdy tribuny a ochozy vydechnou úžasem nad něčím neobyčejným, unikátním, jedinečným. Kdy si i po letech fanoušci na stadionech řeknou, „pamatuješ jak tenkrát před lety“...nebo, kdy doma u televizní obrazovky řekne táta synovi „jo, to tenkrát za mých časů se hrál fotbal“, kdy se hrálo finále v Bělehradě, v Chile nebo třeba až léta páně 1934 v Římě. „Jo, jak to tenkrát váleli, Plánička, Puč, Masopust, Viktor a další.“

Josef Masopust nezapomenutelných bitev odehrál spoustu. Není prostor na to, abych zde rozebíral a popisoval všechny Josefovy vydařené mače. Samozřejmě i v životě úspěšných profesionálních sportovců nastávají smutné okamžiky. Zápasy, kdy vás obecnstvo a vlastní funkcionáři posílají do předčasného fotbalového důchodu. Zažil to Bican, Masopust a po něm plno skvělých hráčů. Okamžiků příjemných je však víc a lépe a rádo se na ně vzpomíná. Některé z nich stojí za připomenutí. Njen sportovní a fotbalová obec na ně pamatuje dodnes. A právě z toho důvodu je z Josefa Masopusta živoucí legenda.

Ligová premiéra

K prvnímu ligovému zápasu nastoupil s určitou ironií osudu proti své milované Slavii. Tedy klubu, o kterém snil jako malý kluk. Už od dětství, v bitvách na vymletých travnatých plátcích, kdy se často vracel domů s odřenými koleny a roztrženými botami, živil ve své hlavě naději na to, že bude oblékat sešíváný slávistický dres. Teď byl ale konec března roku 1950. Hrálo se ještě na starém slávistickém stadionu na Letné, jehož éra už sice definitivně končila, ale který stále ještě měl atmosféru těch časů, kdy tu hráli slavní fotbalisté předcházejících generací.

Slavie, která se tenkrát díky nesmyslné politicko-sportovní mašinérii jmenovala Dynamo Praha, měla stále silný celek a jména Bouzek nebo Vlastimil Kopecký vzbuzovala respekt. Chyběl však ten největší slávista. Josef Bican byl v té době hráčem Vítkovických železáren.

Z analů se dozvídáme, že vítězem zápasu se stala Slavia v poměru 3:2 a že nadějnému mladému středopolaři Masopustovi zápas vyšel. Tedy pro fotbalové gurmány žádné hody a pro historiky pouhé strohé zanesení faktu. Pro hráče samotného však obrovský skok v kariéře. Platilo to za časů Pláničky, platí to i dnes. Největším snem mladého hráče, který dělá fotbal s láskou, je zahrát si ligu. Řečeno hamletovskou metaforou „to je to, oč tu běží.“ Masopustovi se tento sen splnil v devatenácti letech.

Na začátek proti Puskasovi

Na zbrusu novém stánku pojmenovaném Nepstadion v hlavním městě Maďarska, odstartoval 24. října 1954 Josef Masopust svoji reprezentační kariéru. Maďaři, náš soupeř, byli tenkrát patrně nejlepším mužstvem planety, i když pár měsíců předtím podlehli v bernském finále mistrovství světa dost nešťastně Německé spolkové republice 2:3. Sándor, Kocsis, Hidegkuti, ale hlavně Ferenc Puskas, to byly hvězdy, na které si tenkrát hráli malí kluci po celém světě. Čechoslováci se v tento den nezmohli na nic víc než jeden čestný zásah, přičemž sami obdrželi čtyři. Maďaři tenkrát hráli úžasně rychlou, moderní kopanou. Všichni byli v neustálém pohybu a míč mezi nimi lítal při elegantních, ale účinných narážkách jako blesk.¹²

Masopust si v zápase moc nezahrál. Měl za úkol osobně bránit největší hvězdu Maďarů, Puskase. Přesto jako jeden z mála obdržel od tuzemských žurnalistů příznivé hodnocení. Vůbec Masopustovy premiéry se nesly v duchu počátečních neúspěchů.

O dva roky později si už vyzrálější záložník zápas s nepříjemným protivníkem od Dunaje zopakoval a byla z toho slavná výhra 4:2 a historické pokoření Maďarů na jejich půdě. To, co se nepodařilo Brazilcům, Němcům nebo Angličanům se povedlo mladému, ambicióznímu výběru Kolského a Rýgra. Výběru, který se o šest let později sklonil až před Brazílií ve finále Mistrovství světa v Chile. Masopust už ve druhém zápase nebyl vyjukaným bažantem a osobním strážcem někoho ze soupeře, ale

¹² FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012. s. 74. ISBN 978-80-7388-662-2.

stabilním členem základní jedenáctky. Byl mozkiem útočných akcí a stratégem, který určuje tempo hry.

Pravdou je, že mužstvo Československa mělo oproti prvnímu utkání jednu nezanedbatelnou výhodu. Nenastoupil Puskas. Na protest proti okupaci Maďarska sovětskými vojsky emigroval do Španělska a stal se hráčem Realu Madrid a zanedlouho oporou reprezentace z Pyrenejského poloostrova.

Pomyslně do třetice se tak proti Josefu Masopustovi a Československu postavil Puskas ve čtvrtfinále MS v Chile za Španělsko.

Lepší než Brazílci

Josef Masopust sehrál ve žlutočervených barvách Dukly stovky možná tisíce zápasů. Svedl nespočet nezapomenutelných bitev v domácí ligoové soutěži a především evropských pohárech.

V paměti mnohých zůstává zejména spanilé tažení PMEZ v sezóně 1966/67. Ohromující a nervy drásající bitvy s Anderlechtem Brusel a Ajaxem Amsterdam zůstaly zakořeněny ve vzpomínkách nejednoho letitého fotbalového fanouška.

Byť byl Josef Masopust už téměř na konci svého působení v Dukle Praha a celkově na domácí scéně, byť mu pomalu táhlo na 37 let a mnohými byl poslán do důchodu, tak přece ukazoval a dokazoval, proč se stal respektovaným hráčem po celém světě. V okamžicích, kdy se zdálo, že je zápas ztracen a na kopačky mnohých se lepila smůla a nervozita, Josef udivoval přehledem, klidem a rozvážností. Nezmatkoval, čekal na vhodnou příležitost, a když už to nikdo nečekal, udeřil. Finální přihrávkou nebo sám svým zakončením zvrátil nepříznivý stav, případně rozhodl utkání.

Z dnešního pohledu se to zdá neuvěřitelné, ale patrně svůj nejlepší a nejvydařenější zápas sehrál Josef na mexické půdě, konkrétně v zimě 1959, a jednalo se o pouhý „přátelák“. Dejvický celek byl už téměř na konci svého turné po střední Americe a Mexiku. Z dnešního hlediska absolvovali Kolského svěřenci neskutečně náročnou porci zápasů během půl druhého měsíce. Přes Venezuelu, Kostariku, Guatemalu a Salvador se konečně Dukla dostala do Mexika, kde se střetla na Olympijském stadionu v Ciudad de Mexiko s tehdy asi nejslavnějším klubem světa, brazilským Santosem.

Brazilský fotbal se vyhříval poprvé v dějinách na samém výsluní. Rok předtím totiž poměrně suverénně dokráčel ve Švédsku k titulu mistra světa. A mladý Pelé byl největší hvězdou nejen uplynulého mistrovství, ale i Santosu. Před zápasem s Duklou měli Brazilci za posledních osm zápasů stejný počet výher při oslnivém skóre 44:0! Z toho šel strach. Navíc se hrálo v nadmořské výšce 2500 metrů a ještě k tomu v pravé poledne. Tedy podmínky, které Jihoameričanům jednoznačně vyhovovaly a nahrávaly. Jenže Dukla už dávno nebyla vyjukaný vojenský mančaft, který Kolský po léta pipal. Byly v ní už zkušené a vyhrané osobnosti, které navíc tvořily bezvadnou partu.

Začátek utkání ovšem jednoznačně potvrzoval předzápasové obavy o síle Santosu. Jeho hráči byli v rychlém, vířivém pohybu, neustále měnili místa, každá přihrávka neomylně nalézala svého adresáta. Masopust a spol. si absolutně nekopli a v desáté minutě prohrávali už 0:2. Pelé sice gól nedal, ale na oba přihrál. Hrozilo, že utkání skončí pro pražský celek blamáží a mezinárodní ostudou. Kdyby Brazilci přidali třetí, a že k němu neměli daleko, nejspíš by se asi tak stalo.

V tu chvíli nadešel čas na velké věci, ale tentokrát z pohledu Dukly Praha. A můžeme hádat, kdo za nimi stál. Nedlouho po druhém brazilském gólu Masopust filigránsky snížil. Zachoval v obrovském horku chladnou hlavu a tváří v tvář gólmana Santosu obešel a poslal balón do prázdné branky. Mexické obecnstvo, přející si vítězství československého celku, bylo do Masopustova zásahu zcepenělé a mnozí z diváků předčasně opouštěli svá místa. Najednou jakoby je někdo polil živou vodou.

Během několika okamžiků Dukla otočila díky zásahům Borovičky a Vacenovského z 0:2 na 3:2 a do šaten se odcházelo s nadšením.

Druhý poločas byl festivalem moderního, útočného a technického fotbalu, ve kterém překvapivě hráli prim borci ve žlutočervených dresech. A Masopust zářil. Jestliže někdo v historii dokázal v zápase zastínit Pelého a používal k tomu fotbalové prostředky, pak to byl rodák ze severních Čech. Za Duklu vstřelil první, naději vzbuzující gól a stál i za zásahem konečným. Po vyrovnání Brazilců na 3:3 si vzal opět hlavní slovo stratég z Julisky a výstavním volejem z hranice šestnáctky rozhodl o senzačním vítězství Dukly Praha.

I po zápase se Masopustovi dostalo ze strany mexických deníků největšího ocenění. Podle nich byl na hřišti inteligentní, neuvěřitelně vitální a pracovitý tvůrce hry. Byl všude tam, kde být měl, i tam, kde být nemusel. Brilantní technikou, vedením míče

a chytrými přihrávkami se Brazilcům nejen vyrovnal, ale dokonce je předčil. Přitom také stačil skvěle zakončovat akce, které sám zakládal. Svůj výkon korunoval dvěma nádhernými góly. Ano, je to třeba říct naplno, stručně a výstižně, končil jeden z komentářů mexického tisku: „*Masopust byl tenkrát lepší než Pelé*“.¹³

Finále mistrovství světa

Když jsem v jedné kapitole psal, že největším snem každého kluka, který začíná hrát fotbal je zahrát si ligu, pak hrát finále mistrovství světa je absolutní vrchol kariéry, který se poštěstí jen vyvoleným a nejlepším z nejlepších. Můžeme být pyšní na to, že v zemi, která patří rozlohou k těm menším a to i v kontextu s bývalým uspořádáním společné federace Čechů a Slováků, kdy se naše republika jmenovala Československo, máme necelé tři desítky lidí, kteří nastoupili ve finále Mistrovství světa. Jsou to hrdinové z Říma, památného roku 1934 a Vytačilova parta z Chile 1962. Oba tyto obrovské úspěchy už pomalu zanesl prach a novinové titulky, které je zdokumentovaly, pomalu zežloutly. A přece se k nim ve vzpomínkách vracíme. Ať už jako sportovní nadšenci nebo při jejich výročích.

Stříbrů z Říma i z Chile předchází podobná geneze událostí, jež předurčila pozdější slavné návraty reprezentantů. A totiž, že ani jednomu výběru se před jejich odjezdem na klání nejlepších fotbalistů planety nevěřilo. Ona je to tak trochu česká specialita. Hráč a fanoušek nejdříve musí klesnout až téměř na samé dno, projít si martyriem, aby pak společně mohli oslavovat nečekaný úspěch. Z historického hlediska je doložené (až na pár výjimky), že po půstu, neúspěších a všeobecné nedůvěře veřejnosti, přišly ty největší úspěchy. Namátkou Bělehrad 76, Anglie 96, Itálie 90 a můžeme pokračovat.

Na jaře dvaasedesátého těsně před odletem do Santiaga de Chile si mančaft kolem kapitána Nováka musel vyslechnout své. Lidé jim doporučovali, aby nikam nejezdili, že se beztak vrátí domů s ostudou. A to přitom tým postoupil z těžké kvalifikační skupiny a Dukla Praha, která dodala nejvíce reprezentantů, se statečně bila v Poháru mistrů evropských zemí. Inu český, potažmo slovenský příznivec je náročný a ani drobné zaváhání neodpouští. Soubor vedený trenérem Vytačilím totiž zaváhal

¹³ FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012. s. 141. ISBN 978-80-7388-662-2.

v několika přípravných zápasech a pochybnosti spojené s nedůvěrou byly na světě. Každého nedůvěra, místy až nepřátelská, ovlivňovala. Některé jedince až vyložené negativně. A přece se našel někdo, komu tento tlak veřejnosti a médií vyhovoval, ba dokonce si v něm liboval. Byl to právě trenér Rudolf Vytlačil.

Hned, jakmile se zaklaply za leteckým speciálem směřujícím do Jižní Ameriky dveře, začal s neutuchající vytrvalostí vštěpovat svým svěřencům do hlavy pozitivní myšlenky a naléval do nich hektolitry pozitivní energie. Neměl na to žádné školy, nebyl ani vystudovaný psycholog nebo v dnešní terminologii mentální trenér. Byl to zemitý člověk, rodilý Vídeňák, jenž se celý život řídil selským rozumem a racionálním uvažováním. Jak už jsem v minulých kapitolách uvedl, s Josefem Masopustem ho pojilo společné angažmá v Teplicích. Právě před ním Josef na lůžku mostecké nemocnice poznal věcnost a přímočarost jeho jednání, kdy jej do klubu pod Krušnými horami lákal.

A ono to rázem šlo. Podceňovaný celek kdesi ze středu Evropy pokořil v prvním zápase horkého kandidáta na titul – Španělsko.

Traduje se historka, kterák před tímto zápasem přistoupil Vytlačil k obránci Lálovi, ztrémovaného vědomím, že bude bránit hvězdného Genta – prvotřídní hvězdu Realu Madrid. „*Jo Honzo, zrovna ten Gento, na kterého budeš hrát, není kdoví co. To je jen taková bublina co se o něm traduje. Já ho viděl několikrát a můžu ti říct, že takových hráčů jako je on, je u nás za korunu kornout, rozumíš? A ještě dostaneš 50 halířů zpátky. Co ti mám říkat? Prostě ho vem z jedny vody načisto a bude to v pořádku*“.¹⁴

I zásluhou této Vytlačilovy psychoterapie postoupili Čechoslováci ze skupiny dále, přes silné Maďarsko a nevyzpytatelnou Jugoslávii, do finále.

Před finále si trenér zavolal nejzkušenější hráče a říká jim: „*Zítřka touhle dobou budeme s největší pravděpodobností mistry světa, tak se na to zkuste nějak připravit*“.¹⁵ Žádné řeči o tom, kdo nás čeká, jaké má v týmu hráče a důležitosti utkání. Vytlačil prostě suše oznámil fakt, že nám nic nestojí v cestě. Možná kdyby hráče připravoval podle zavedených pořádků a trenérských dogmat, ani by se třeba československá reprezentace do Chile nepodívala.

A tak se 17. června v 14:30 místního času na Estadio Nacional proti sobě postavila Brazílie a Československo.

¹⁴ URBAN, I. *S míčem kolem světa*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1969. s. 87.

¹⁵ TAMTÉŽ, s. 88

O finále byly a nejspíše ještě budou popsány tony papíru. Já se pokusím o to nejdůležitější. Josef Masopust dal po chytré přihrávce Tomáše Pospíchala v 15. minutě gól a my jsme mohli dvě minuty snít svůj sen a Vytlačilovu přesvědčenost o tom, že vystoupáme až na samotný vrchol. Bohužel se tak nestalo, i když si (a nejen já) myslím, že tomu tak mělo být. Pokud se totiž podíváme na celý nesestříhaný televizní záznam utkání, dospějeme k tomu, že tým Československa byl po většinu zápasu aktivnější a fotbalovější. Zradil ho však výkon do té doby nejlepšího brankáře mistrovství Schrojfa, nemohoucnost při poměňování šancí a mizerný, možná tendenční výkon sovětského rozhodčího Latyševa.

Druhé místo na Mistrovství světa byl obrovský úspěch. Masopust a spolu s ním Schrojf s Pluskalem se dostali do ideální jedenáctky šampionátu. Právě Josef Masopust byl nejdůležitějším a nejlepším hráčem československého výběru. Většina hráčů předváděla v Chile maximum svých možností a veškerý svůj um vložili ve prospěch kolektivu. Stejně tak Josef. Jenže ten v každém utkání hru režíroval a řídil z pozice středního záložníka. A takoví hráči byli, jsou, a troufám si říci, i budou za své výkony nejvíce vyzdvihováni nebo naopak kritizováni. V tomto případě naštěstí jednoznačně dominovala první varianta a světový tisk, experti a masy fotbalových příznivců zahrnovali československý tým a zejména Masopusta superlativy. Nebyla tedy náhoda, že prestižní francouzský magazín France Football na základě hlasování předních sportovních novinářů z celé Evropy vyhlásil nejlepším hráčem kontinentu za rok 1962 právě československého středopolaře Josefa Masopusta.

Tento moment je v Masopustově životě a ve vnímání jeho kariéry natolik významným, že mu budu věnovat v mé práci ještě samostatnou kapitolu.

1.4 Zlatý míč

Když těsně před vánoci dvašedesátého zazvonil u Masopustových v dejvickém bytě telefon, nemohla hlava rodiny tušit, jaké radostné chvíle budou následovat. Ve sluchátku se ozval příjemný, ale zároveň vzrušený hlas sportovního redaktora Lidové demokracie Františka Steinera. Steiner se snažil mluvit klidně, ale bylo znát, že se musí ovládat, že ani zdaleka není klidný.¹⁶

¹⁶ FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012. s. 284. ISBN 978-80-7388-662-2.

„Josefe, sedíš?“ Zeptal se nejdřív.

„Ted' zrovna ne“ odpověděl Josef, „ale měl bych?“

„Určitě. Sedni si, ale opravdu. A ještě předtím si naliž šampaňské...“

„Copak už je Silvestra? Co blázníš“, ptal se Josef, který si do této chvíle Steinerův telefonát vůbec s anketou nespojil.

„Neblázním. A tak víš co? Já ti to řeknu rovnou, bez obalu. Zkrátka, vyhrál si Zlatý míč. Jsi nejlepším fotbalistou Evropy za letošní rok“.

Josef si uvědomil, že se zakymácel. Nemohl ze sebe vypravit slovo.

„Haló, jsi tam?“ Ptal se Steiner, který marně čekal na odpověď.

„Děláš si legraci?“ Zareagoval Josef konečně. S Františkem Steinerem, který byl i dopisovatelem západoněmeckého fotbalového časopisu Kicker a měl, přes tehdejší složitou dobu, výborné konexe mezi zahraničními fotbalovými žurnalisty, ho spojovalo dlouholeté upřímné přátelství. Přece by si z něho František nedělal dobrý den.

„Josef v tom bych si přece nedovolil žertovat,“ potvrdil vzápětí Steiner Josefovy úvahy.

„Já jsem ted' totiž mluvil s lidmi z redakce France Football a právě jsem položil telefon. Je to tak. Takže jsem první, když dovolíš, kdo ti k tomu fantastickému úspěchu může gratulovat“.¹⁷

A pak už to šlo ráz na ráz. Svět se začal dozvídat, že sedmým držitelem Zlatého míče je Čechoslovák a vůbec první fotbalista levého bloku. Východoevropan. Až dosud se poctou nejlepšího hráče Evropy mohli chlubit Angličan, třikrát Španěl, naturalizovaný Ital a Francouz, byť s polskými kořeny. Když o 41 let později tuto trofej vyhrál Pavel Nedvěd, strhla se okolo rodáka ze Skalné mohutná mediální publicita. Tisk, televizní stanice, internetové servery se mohli přetrhnout, aby s ním udělali rozhovor, medailon, natočili s ním dokument nebo využili jména slavného sportovce pro svoje zviditelnění. Na počátku šedesátých let taková „hysterie“ kolem předání Zlatého míče nepanovala. Josef Masopust převzal nejprestižnější fotbalovou trofej určenou jednotlivci na Strahově v březnu následujícího roku, tedy čtyři měsíce po oficiálním oznámení výsledků ankety, těsně před odvetou čtvrtfinálového zápasu s Benficou Lisabon. Samotný krátký ceremoniál, který na rozdíl od samotného zápasu nepřenášela televize ani rozhlas, si z důvodu koncentrace na utkání ani neužil. Dostal plaketu, květiny a postavil se proti budoucímu držiteli této trofeje Eusebiovi. Nevím,

¹⁷ FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012. s. 285. ISBN 978-80-7388-662-2.

jestli za tímto téměř anonymním předáním stál režim, který si nepřál, aby kdokoli vybočoval z řady, byť proslavil socialistickou republiku po celém světě. Každopádně to bylo nedůstojné a z dnešního pohledu trapné.

Hlavní důvody takto velkého Masopustova úspěchu se de facto prolínají celou mou prací. Byl fotbalistou, který rozvinul téměř k dokonalosti ty fotbalové dispozice, s nimiž se narodil. Byla to například vynikající, nenapodobitelná technika a dokonalé vedení míče. Důsledek nejen talentu, tréninkové dřiny a dlouholetých zkušeností, ale také fyzických dispozic. Umožňovala mu to totiž i jeho nevysoká, přesto však pro styl, který praktikoval a v němž vynikal, vlastně ideální postava s nižším těžištěm. A pak to samozřejmě byla skvělá kondice, mimořádně vytříbený cit pro hru, pro střídání jejího tempa, tvůrčí přístup, úžasná schopnost improvizace, dispečerského umu a také odvaha vzít na sebe v rozhodujících, často i kritických okamžicích odpovědnost za celé mužstvo. I ve chvílích a právě ve chvílích, kdy se ostatním zrovna nedařilo.

Tohle všechno a ještě mnoho dalších kladů, nemohly fotbalové autority u ofenzivního záložníka Dukly Praha a národního mužstva nevidět a neocenit.¹⁸

Obrázek 1: Předání Zlatého míče na Strahově

Zdroj: *Czech pride in marvellous Masopust* – UEFA.com (cit. 2013-03-07). Dostupné z <http://www.uefa.com/memberassociations/association=cze/news/newsid=144731.htm>

¹⁸ FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012. s. 290. ISBN 978-80-7388-662-2.

2 NEJVÝZNAMĚJŠÍ UDÁLOSTI Z POHLEDU SPORTOVNÍCH ŽURNALISTŮ

2.1 Postupy

Sdělovací prostředky a celkově média jsou neodmyslitelnou součástí vrcholového sportu už po desetiletí. Je ale zajímavé sledovat, jakým způsobem referují o různých událostech v nejrůznějších dobách. Autor práce se mohl o tom přesvědčit během svých častých návštěv a studiu jednotlivých archivů vytipovaných deníků, kde se probíral materiály, které po téměř půlstoletí, tedy v čase, kdy Josef Masopust aktivně hrál nebo trénoval, zaměstnávaly žurnalisty a novináře ze sportovních redakcí.

Původním záměrem bylo sesbírat materiály z Československého sportu, Lidové demokracie, Rudého práva a Večerníku Praha, tedy tiskovin, které v 50., 60., 70. a 80. letech vycházely v největších nákladech a dostávaly se tak k největším masám obyvatel v celé zemi. Pochopitelně kromě Večerníku Praha, který vycházel pouze v našem hlavním městě.

U všech periodik se autor pokoušel vybrat ty nejdůležitější a klíčové momenty Masopustovy sportovní kariéry. Případně, pokud nějaký článek nebo fotografie si to zasloužily, skončila kopie v archivu autora. Nešlo jen o fakta, ale i o to, jak byly články koncipovány a kdo se jak tématům věnoval.

Ne vždy bylo snadné se k daným materiálům dostat. Deníky si pečlivě chrání své archivy a člověk musí skloubit jistou dávku slušného chování, pokory, ale i výdrže a asertivity, aby se mu podařilo do těchto míst a hlavně k potřebným tiskovinám dostat.

Z archivu Československého sportu

To byl zejména případ, kdy se autor vydal do sídla našeho nejčtenějšího sportovního periodika. Dnešní Deník sport je pokračovatelem Československého sportu. Funguje pod hlavičkou mediální společnosti Ringier, která sdružuje několik deníků a časopisů. Vedení společnosti a veškerá agenda včetně archivního oddělení leží na Praze 7 v Holešovicích v ulici U průhonu. Když se podařilo telefonicky dohodnout přijetí a možnost nahlédnutí do sportovních análů, bylo řečeno, že archiv je sice veden, ale je

mimo zaměstnanců novin pro veřejnost absolutně nepřístupný. Naštěstí po několika minutovém naléhání jeho správce pan Pavel Gluckselig sdělil, že udělá výjimku. Zasloužil by si proto poděkování, protože přijít o materiály Československého sportu by byla škoda. Archiv, respektive zakládání jednotlivých čísel je vedeno od roku 1952. Svazky jsou většinou zkompletovány do půlročních nebo rovnou ročních cyklů. Pokud se chcete dostat k jakýmkoliv informacím a víte datum, nemáte s tím žádný problém. Vše je přehledné a jasné.

Styl sportovních zpráv a článků byl čtenářům československého sportu prezentován v syrové a monotónní formě. A není rozdíl, jestli tomu bylo v 50., 60., 70. nebo 80. letech. Redaktoři a editoři si dávali velký pozor, aby žádný sportovec nepřesáhl v referátech obrysy jednotky v určitém společenském soukolí. Vyzdvihovala se síla kolektivu a uvědomělé reprezentace československé socialistické tělesné výchovy. V přílohách jsem připojil některé články, které jsou z hlediska Masopustovy kariéry klíčové. Je pravda, že v některých příspěvcích se jeho jméno vyskytuje jen jako člena sestavy, viz debut v dresu Československého národního týmu (příloha A). Je zajímavé sledovat změnu přístupu novin při nečekané a slavné cestě Vytlačilova týmu z ruzyňského letiště do finále MS v Chile. Na začátku je možné si pouze prohlédnout obrázek, jak si Masopust a spol. prohlížejí letový řád v odbavovací hale. Žádné rozhovory, analýzy, předpovědi. Najednou začíná československé mužstvo postupovat turnajem vstříc slavnému finále a noviny se činí, viz přílohy B a C. Čtenář se dozvídá o životě a přípravě v Chile, názorech zahraničních expertů a postřezích samotných hráčů a trenéra. Nakonec triumfální příjezd do vlasti. Konkrétní příspěvky o Masopustovi: ve vydání dne 14. 6. 1962 hodnotí Josef Masopust příčiny výhry nad Jugoslávií v semifinále. Říká, že jsme byli klidnějším a připravenějším mužstvem a byť po boji jsme nakonec zaslouženě zvítězili. Na té samé straně je redaktorem Pondělíkem chválen za úžasnou hru ve středu pole. Autor článku se zmiňuje o Masopustově životní formě a přirovnává jeho hru k výkonům nejlepších světových fotbalistů (viz příloha B).

*„Bylo to zasloužené vítězství Brazilců, avšak myslím, že jednobrankový rozdíl by lépe vyjadřoval poměr sil“.*¹⁹ Takto se Masopust vyjádřil po finále MS a jeho slova byla otištěna ve vydání československého sportu 18. června 1962 (viz příloha C).

¹⁹ Československý sport. Praha, 14. 6. 1962, s. 1

23. června přináší noviny článek o přijetí reprezentantů na memoriálu Evžena Rošického na Strahovském stadionu a veřejné gratulaci. V textu se dozvídáme, že „Zasloužilým mistrům sportu Novákovi, Pluskalovi a Masopustovi bylo uděleno veřejné uznání za zásluhy o rozvoj čs. tělesné výchovy 1. Stupně“²⁰ (příloha D).

Na základě výkonů na Mistrovství světa dostal Josef Masopust Zlatý míč určený nejlepšímu hráči Evropy. Rozsah článků (dá-li se to tak nazvat), fotky a komentáře je možno si prohlédnout v příloze E. Jedná se o tak miniaturní záležitost, že v dnešních novinách by ji člověk lehce přehlédl. Na to, že se jednalo o jedno z největších ocenění československého sportovce po druhé světové válce, srovnatelné pouze s vítězstvími v anketě o sportovce světa, kterou vyhrál Zátopek a Čáslavská, zůstává nad jeho propagací rozum stát. Článek, který je v příloze, je sice z Rudého práva, ale samotné předání, o kterém referuje Československý sport 14. března 1963 je zaznamenáno také strohou formou. V této práci je samotný předávací akt již v předchozích kapitolách rozebrán.

Dalším zkoumaným vzorkem byla Masopustova reprezentační éra. Výběr článků je možno nalézt v příloze F. Reprezentační kouč Masopust se zde dotýká tématu schopnosti národního celku hrát útočný fotbal. Uvažuje nad tím, jestli na takovýto způsob pojetí hry máme vhodné hráče. Předkládá zde svůj pohled na věc a ochotu se zaměřit na ofenzivní způsob hry. Jeden ze článků přibližuje setkání dvou finalistů Mistrovství světa z Chile - Masopusta a Amarilda, kteří nejen vzpomínají na dávná setkání, ale bilancují i tehdejší směr a vývoj světové kopané.

Příspěvek z doby nedávné, konkrétně z prosince 2000, završuje přehled důležitých událostí, tak jak je viděl Československý sport. I když se změnila doba a přejmenovaly se noviny, sluší se připomenout, jak referoval, už Deník Sport, o vítězství Josefa Masopusta v anketě o nejlepšího českého fotbalistu století.

Vítěz se svěruje, jak je pro něj vítězství v této anketě cenné a překvapivě oznamuje, že pro něj znamená více, než zisk Zlatého míče v roce 1962. „*Hrál jsem fotbal v Čechách a bývalém Československu, kde bylo vždy hodně dobrých hráčů. Být mezi nimi oceněn jako nejlepší, je pro mě obrovskou ctí*“.²¹ Prohlásil při dekorování Josef Masopust.

²⁰ Československý sport. Praha, 23. 6. 1962, s. 1

²¹ Československý sport. Praha, 27. 12. 2000, s. 1

Z archivu Rudého práva

Rudé právo byl hlavní a nejčtenější deník po druhé světové válce až do rozpadu východní bloku na přelomu 80. a 90. let minulého století. Pro většinu obyvatel znamenaly články uváděné v těchto novinách neomylnou pravdu o stavu uspořádání nejen naší země, ale i celého světa. Hlavními hrdiny deníku byli převážně kolchozníci, sovětské inženýry a pochopitelně čelní funkcionáři komunistické strany. Takže se není co divit, že se ze sportovců nevytvářely ikony a idoly pro pracující lid.

Dnes je možné se ke svazkům Rudého práva dostat v prostorách městské knihovny na Praze 1. Jsou vedeny od roku 1952 a vázány v půlročních cyklech.

Sportovní rubrika zaujímala poslední nebo předposlední stranu těchto novin. Snažil jsem se opět vybrat takové příspěvky, které by se mému hrdinovi věnovaly více ze široka, ale zpravodajský ráz článků jasně převládal. V přílohách (C a D) tedy vedou opět materiály zejména z mistrovství světa z Chile a referáty redaktora Josefa Švadleny. O mikroskopickém mini článku, který se týkal Josefova vítězství v anketě francouzského magazínu France Football jsem již informoval. Na konci 70. let si novináři Rudého práva všimli velkého Masopustova podílu na prvním mistrovském titulu pro moravskou metropoli, viz příloha G.

Z archivu Večerníku Praha

Deník Večerník Praha byly první noviny, u nichž má čtenář pocit, že nečte pouze zpravodajsky koncipované články, ale dozvídá se i něco navíc. List se snažil o referování v širších souvislostech, a když se dotknu sportovní stránky tak upřednostňoval z logického pohledu pražské sportovce a pražské kluby. Notabene byl to list všech pražanů.

Podobně jako u Rudého práva, je možné se podívat a okopírovat či nafotit archivní výtisky na Mariánském náměstí v Praze, v budově městské knihovny. Svazky jsou vázány po měsících a je na nich rok a příslušný měsíc. Takže přehlednost je maximálně zajištěna.

Před odvetou 3. kola PMEZ v roce 1963 udělali redaktoři Večerníku krátký rozhovor s trenérem Benfiky Rierou. Ten se vyznal nejen k obdivu vůči

československému fotbalu, ale především k Josefu Masopustovi. Na dotaz, koho z mužstva Dukly Praha by bral do toho svého, odpověděl, že každého, ale za Masopusta by dal půl světa (viz příloha H). Nejen on, ale i další zahraniční fotbaloví činovníci a novináři se vyznávali z obdivu k našemu nejlepšímu poválečnému hráči s mnohem větším zaujetím než tuzemští experti. Později se k tomu ještě dostanu.

Velkým oceněním Masopustových kvalit bylo několikeré pozvání na zápasy nejlepších hráčů světa nebo Evropy. Josefovi se takto třikrát poštěstilo potkat se nebo si zahrát ve společném mužstvu s osobnostmi, které potkával na fotbalových trávnících jako soupeře a pro nesporné sportovní kvality k nim vzhlížel. Stalo se tak ve Wembley 23. října 1963, kdy anglická fotbalová asociace oslavovala stoleté založení, a Josef se dostal do výběru nejlepších hráčů světa. Měl tak možnost zahrát si v nejsvětějším fotbalovém chrámu planety proti domácímu hrdému Albionu.

Další setkání hvězdného výběru se uskutečnilo na podzim následujícího roku v hlavním městě Jugoslávie. V Bělehradě se sešla vybraná evropská smetánka, aby sehrála benefiční utkání, jehož výtěžek šel na lidi postižené ničivým zemětřesením, jenž pár dní předtím zasáhlo Skopje. V tomto zápase, kde ani tak nešlo o výsledek jako o dobrou věc, byl Josef Masopust dokonce zvolen kapitánem týmu Evropy.

A nakonec v roce 1965, byl Josef jedním z gratulantů sira Stanley Mathewse při oslavě jeho padesátin. Výběr světa, do kterého byl opět, tentokrát anglickou fotbalovou legendou pozván, se střetl proti Stoke City. Klubu, v němž první držitel Zlatého míče Mathews začínal a pak i svou předlouhou kariéru končil.

O těchto významných a pro Josefa Masopusta příjemných setkáních referoval ve svých vydáních právě Večerník Praha. Archivní ukázky jsou k nahlédnutí v příloze CH. V ročníku 1966/67 se Dukla Praha prezentovala v Evropě spanilou jízdou v PMEZ. Večerník Praha přinesl k jednotlivým utkáním zajímavé rozhovory s aktéry zápasu nebo hodnocení hry pražského mužstva, potažmo jednoho z jejích nejlepších hráčů Josefa Masopusta, očima místních zahraničních deníků. V příloze I jsou k nahlédnutí dva články. V prvním se hlavní rozhodčí zápasu mezi Duklou a bruselským Anderlechtem, Francouz Schwinte, vyznává k herním dovednostem záložníka Dukly: „Strůjcem vítězství byl obdivuhodný Masopust“ a chválí pražský celek z disciplinovanosti a vysoké organizovanosti hry.

Druhý článek zase přináší referáty předních belgických deníků La Derniere a Heure, které se široce rozepisují o vysoké kvalitě hry Dukly pod vedením velikána Masopusta. Vše viz příloha I.

V květnu roku 1968 spekulovaly noviny o lukrativním a zajímavém zahraničním angažmá, které se Masopustovi rýsovalo v Mexiku. Autor přemýšlí nad užitečností angažmá pro samotného hráče, tak i o jeho prospěchu pro ostatní sportovce, kteří se budou účastnit v této zemi letní olympiády. Viz příloha J.

Rok 1968 byl posledním Josefovým v dresu Dukly Praha jako aktivního hráče. Pak už se na Julisku vracel v jiné pozici. Byl to ale také rok očekávání změn nebo spíše politických proměn v socialistickém Československu. Masopust se nikdy ve větší míře k politice nevyjadřoval. Přeci však a to na jeho svátek se ho redaktoři Večerníku Praha zeptali, jaké přání by chtěl vyslovit u příležitosti svého svátku. Josefova odpověď: *„Progresivní směr v naší společnosti je jistě správný. Mám jenom obavy z naší – řekl bych – národní povahy. Projevujeme totiž sklony cestovat ode zdi ke zdi. Tomu rozumějte tak, že bych se nerad po čase dočkal toho, že bychom to dnešní odvolávali.“* Viz příloha K. Jak je vidět, nebyl politický vývoj v naší zemi Masopustovi lhostejný.

Ve stejné příloze je i článek „Díky za fotbalový vtíp.“ Autor zde v krátkém komentáři bilancuje Masopustovu kariéru od počátků v Mostě až k zápasům za výběry světa a Evropy. Hodnotí Masopustův přínos v současné době, kdy říká, že jej sice opouští rychlost, ale fotbalová myšlenka a vtíp zůstávají. Přeje mu úspěšné angažmá v Belgii a čestnou reprezentaci naší země.

Z archivu Lidové demokracie

Bohužel, archivní materiály z Lidové demokracie v autorově sbírce starých tiskopisů chybí. A je to škoda. Josef Masopust se totiž už i během své aktivní kariéry spřátelil s jejím novinářem a dopisovatelem Josefem Steinerem. Byl to právě Steiner, který Masopusta jako první informoval o zisku Zlatého míče.

Lidové noviny, jakožto pokračovatel Lidové demokracie nedisponují archivním oddělením a ani staré výtisky neneviduje žádná knihovna. Pokus získat archivní materiály skončil e-mailem od redaktora Jakoubka, který doporučil autora práce na knižní publikace...

Obrázek 1: Tisk

Zdroj: Archiv Československého sport

3 TRENÉRSKÁ KARIÉRA JOSEFA MASOPUSTA

Fotbalový život aktivního hráče je vlastně strašně krátký. Běžný člověk v ideálním případě od dvaceti let života nějakým způsobem formuje svou pracovní kariéru. Po střední nebo vysoké škole nastupuje do zaměstnání a než se mu nachýlí důchodový věk, paralelním vývojem překonává obtíže produktivního života.

Profesionální fotbalista nebo kterýkoliv jiný vrcholový sportovec je v ideálním produktivním rozpětí tak mezi 18–38 lety. Dovoluji si tvrdit, že toto je spíše ta optimističtější verze. Málokdo je tolik let na vrcholu. Většina sportovců končí ze zdravotních nebo výkonnostních důvodů dříve. Pokud při své kariéře jedinec nevystuduje vysokou školu, a to ještě k tomu nějakého speciálního zaměření, může mít na výběr ze dvou variant. Ta ideální a snová je, že si za svůj profesionální kariéru vydělal tolik peněz, že jej momentální nečinnost existencionálně nestraší a neomezuje. V klidu si pak může rozmyslet, jak naloží dál se svým životem.

Ta druhá a poněkud nepříjemnější varianta nastává v okamžiku, kdy sportovec končí svou činnost, není zabezpečen a přichází k faktu, že vlastně nic neumí. Jeden velký a podstatný rozdíl mezi dobou, kdy Josef Masopust končil a dneškem se přímo nabízí. Sportovec jeho formátu by byl v nynějších časech zabezpečen do konce života. Po rozjezdu slibné kariéry v tuzemsku a na reprezentační úrovni by přestoupil do špičkového západoevropského klubu, kde by si vydělal desítky, možná stovky milionů korun. Ostatně příklad Pavla Nedvěda je svým způsobem srovnatelný.

Josef Masopust byl, tak jako Nedvěd, absolutní fotbalová světová špička. Vicemistr světa, třetí z mistrovství Evropy, držitel Zlatého míče a mnoha dalších ocenění. Přesto, když se vrátil na sklonku svých aktivních fotbalových dnů ze zahraničního angažmá v Belgii, které mu vedení Československého sportu v téměř osmatřiceti letech milostivě umožnilo, byl vděčný za pozici asistenta trenéra klubu, ve kterém zažil největší úspěchy. Vrátil se do Dukly Praha, potichu, bez fanfár a přesto šťastný, že může u své zamilované hry zůstat.

3.1 Zpátky v Dukle

Ne každý vynikající hráč musí být zákonitě i vynikajícím trenérem. Přitom jsou kouči, právě z řad bývalých výtečných plejerů, kteří se vrhnou do trénování prvních celků naprosto bez zkušeností a trenérského umu. Jen málokteří však mají to štěstí, aby uspěli. A pokud se tomu tak stane, je to většinou dílem náhody a skvěle připraveného mužstva po bývalém šéfovi lavičky.

Josef Masopust měl natolik soudnosti, že se do trénování ligového mužstva nepouštěl okamžitě. Vlastně ani nemohl. Potřeboval k tomu licenci první třídy. Sám měl pouze takzvanou trojku, kterou dostávali ligový hráči v podstatě automaticky a která mu stačila na práci asistenta trenéra prvního mužstva. Ještě během aktivní kariéry si dodělal dvojku, ale studium první trenérské licence přeci jenom zabíralo více času a námahy. V počátcích dokonce Josefa přepadaly chmury, protože některé vyučovací hodiny měly se sportem pramálo společného. Nakonec se ale studiem statečně prokousal a byl i po formální stránce schopen trénovat ligová mužstva.

První rok se tedy učil a nahlížel na skutečného odborníka na lavičce. Jaroslav Vejvoda jím totiž byl bezpochyby. Už během aktivní činnosti Josef poznal, že ve Vejvodovi vyrostl pro československý fotbal kumštýř, který se bezvadně naučil ovládat své řemeslo. Umění vést mužstvo, reagovat při zápase na různé herní situace, přečíst do detailů každého protivníka a nasadit tak na něj účinnou taktiku, dokázal Vejvoda skloubit i s uměním míry tvrdosti na mužstvo i jednotlivé hráče. Byl to rovněž i dobrý psycholog, který věděl, kdy je zapotřebí cukru nebo biče. Josef tak rok sledoval jeho práci. Ostatně i z dlouholeté kariéry si snažil brát pro své nové zaměstnání to nejlepší, co u svých bývalých trenérů viděl. Ať už to byl na začátku v Mostě pan Burgr, dále v reprezentaci nebo na začátku teplického angažmá Vytlačil, či Kolský a Musil v Dukle. Postupem času k tomu přidával i svou invenci.

Po roce přešel, stále ještě nedostatečně trenérsky vyzrálý Josef Masopust, k dukelskému B-mužstvu. K tak zvané Juniorce. U ní působil dva roky. Práce s mladými nadějnými a perspektivními adepty „áčka“ ho naplňovala. Dvakrát vyhrál se svými svěřenci prestižní turnaj v sicilském Viarregiu, kde se každoročně scházejí dorostenecká a mládežnická mužstva vyhlášených evropských klubů.

Po třech letech se Josef dočkal. Vejvoda dostal opětovnou nabídku vést přední polský klub Górnik Zabrze a nedávný král fotbalových trávníků stanul na pozici

prvního trenéra armádního klubu. Dukle v té době už nepatřilo výsadní postavení z přelomu 50. a 60. let. Ligu ovládaly a směr československého fotbalu tenkrát určovaly slovenské kluby. Slovan Bratislava a zejména pak Spartak Trnava, na jejíž lavičce seděl legendární Anton Malatinský a na hřišti řádl nepolapitelný Karol Dobiaš, který se později stal mistrem Evropy a legendou pražských Bohemians. Přesto, anebo právě proto, druhé místo hned v první sezóně 1973/74, byl pro Duklu a jejího nového trenéra skvělý výsledek. V další sezóně z toho bylo sice až deváté místo, nicméně ve třetím a posledním roce na lavičce Dukly vybojoval Masopust s mužstvem třetí příčky, což se cenilo.

Mezi Josefovy svěřence tehdy patřili ze stálých hráčů brankář Viktor, obránci Macela, Samek, Ivo Novák, středopolař Geleta, jenž byl mimo jiné zvolen úplně prvním držitelem „domácího“ Zlatého míče, udělovanému nejlepšímu fotbalistovi Československa (1965). Josef byl zvolen v roce 1966. Z útočníků měl trenér Masopust k dispozici Nehodu, Štambachra, Gajdůška a později třeba Ladislava Vízka. Jak je vidět podle jmen, byl to kvalitní soubor šikovných, mladých, ale ještě ne úplně zkušených hráčů. Ostatně i díky Masopustově práci se mnozí z tohoto kolektivu stali v letech 1977 a 1979 mistry první ligy. To už ale Josef Masopust u mužstva nestál. Osud ho zaval do moravské metropole.

3.2 Na lavičce Zbrojovky Brno

Nebýt zdlouhavého byrokratického armádního šimla, mohly kroky Josefa Masopusta zamířit po ukončení jeho první trenérské štače do Belgie. Velký zájem o něj projevoval Standard Lutych. Josef si totiž během svého angažmá v Beneluxu udělal velmi dobré jméno, a to nejen díky svým výkonům, ale i vystupováním a získal mnoho přátel, kteří tahali za nitky v předních belgických klubech. A Standard Lutych k nim rozhodně patřil.

Nakonec ale Belgičanům s českými procedurami došla trpělivost a angažovali jiného trenéra. Bohužel mezi tím přestal být Masopust vojákem a téměř půl roku byl bez angažmá. Naštěstí se mu, souběžně s nevydařeným přesunem do Belgie, ozvali z Brna. Na tamní lavičce skončil František Havránek, budoucí lodivod reprezentace.

V Brně našel Josef konsolidované, nadějně mužstvo, které ovšem potřebovalo přilít kapku sebevědomí. Hráči byli zvyklí a naučení především bránit a hrát destruktivní

fotbal. Nejednou se ze začátků Masopustova působení ve Zbrojovce stávalo, že při vybojování míče určití hráči balon okamžitě zakopávali a ani je nenapadlo podnikat s ním jakékoliv pokusy o založení útočných akcí. Pro Josefa Masopusta, který odjakživa vyznával kombinační a útočný fotbal, to byl pohled tristní. A tak v první řadě zapracoval na změně myšlení v herní filozofii. Narážel samozřejmě na určité těžkosti a problémy. Měnit herní styl je pro každého trenéra a jeho mužstvo běh tak trochu na delší trať.

Trvá obvykle půl roku i déle, než všichni pochopí, co mají dělat a jakým způsobem mají hrát. Ve Zbrojovce nebyla situace jiná. Jenže po pár týdnech, možná měsících, najednou diváci začali při pohledu na Masopustův tým pociťovat změnu. Kolektiv jím vedený se snažil vnutit soupeři svůj styl hry a praktikoval ho nejen na legendárním stadionu Za Lužánkami, ale i na hřištích soupeřů. A ono z toho nakonec bylo čtvrté místo hned v první Masopustově sezóně na lavičce Zbrojovky Brno.

V podobném herním duchu, ale už bez větších výpadků a bodových ztrát pokračoval Josefův tým i v sezóně 1977/1978. Mančaft předváděl takové výkony, že si cestu do ochozů běžně našlo kolem pětaticeti tisíc diváků. V zápasech proti soupeřům z horní poloviny tabulky nebo pražským klubům překračovaly návštěvy čtyřicet tisíc lidí na stadionu. Na Masopustův tým se ostatně chodilo ve velkých počtech i na stadionech soupeřů. A tak nebylo náhodou, že s takovou podporou a herním umem vystoupala Zbrojovka v roce 1978 až na samý vrchol československé ligy. Bylo to poprvé a zatím naposled v dějinách.

Paradoxně po zisku titulu začali jak houby po dešti vylézat a množit se kritici Masopustovy práce. Každý najednou měl pocit, že se dá fotbal dělat lépe, líbivěji. Mužstvo mělo podle jednoho názoru hrát tak, podle jiného zase onak a Josef toho měl všeho plné zuby. Naštěstí předseda klubu, jistý pan Zorba, vyšel svému podřízenému vstříc a na jeho žádost rozhodl o přímé komunikaci trenér – šéf klubu. Josef se tak nemusel zpovídat amatérům a diletantům, kteří se v klubu jen vezli na úspěšné lodi, ale fotbalu absolutně nerozuměli.

Zbrojovka v nadcházejících sezonách dál udržovala svůj vysoký standard, ovšem v ligovém finiši vždy chybělo něco tomu, aby tým ligu vyhrál. Vynahrazoval si to však měrou vrchovatou v evropských pohárech, kde dělal čest nejen sám sobě, ale i celému československému fotbalu.

V předešlých pasážích padla zmínka o tom, že Josef Masopust nebyl daleko angažmá ve Standardu Lutych. Na lavičku nakonec Belgičané po peripetiích s Masopustovým přestupem „nepřestupem“ angažovali už tenkrát známého Ernsta Happela. Jak se ukázalo, ani v tomto případě hoši z Lutychu neprohloupili, protože stejně jako Brnu se jim pod Němcovým vedením podařilo vyhrát belgickou ligu. A osud, který je kolikrát, až neuvěřitelně vrtkavý si s Josefem pohrál. Ovšem tentokrát příjemně. Oba mančafy totiž proti sobě svedl ve čtvrtém kole PMEZ. Standard Lutych jasný favorit zápasu. Do toho lehce arogantní Happelova prohlášení o slabé kvalitě brněnského klubu a Masopustových trenérských schopnostech. Vyústění: dvě překvapivé, ale jednoznačně zasloužené výhry Masopustových borců a postup do čtvrtfinále nejprestižnější klubové soutěže na starém kontinentu.

Tam už, bohužel, spanilá jízda pro Brňany skončila, ovšem i další rok byť jen v uvozovkách Poháru UEFA, kde Zbrojovka nestačila rovněž až ve čtvrtfinále na německý Stuttgart, byla potvrzením velké kvality Josefa a jeho svěřenců.

Je asi na místě připomenout jména těch borců, kteří tenkrát dělali všem příznivcům nejen moravské metropole radost a čest. Namátkou Václavíček, Jindřich Svoboda, Pešice, Kotásek, Jarůšek, či nejlepší střelec mužstva Karel Kroupa. Později do mužstva zapadli Petr Janečka, Karel Dvořák nebo brankář Hron.

Titul se v dalších letech Zbrojovce už obhájit nepodařilo, přesto třetí a druhé místo jsou skvostem a výkladní skříní brněnského klubu.

3.3 A přeci jen ta Belgie

Josef Masopust podepsal smlouvu do Zbrojovky Brno původně na tři roky. Nakonec z toho byly plodné čtyři. Hráči, které vedl, nejenže poznali, jaké je to hrát samou špičku československé ligy, ale udělali velkou a sympatickou díru do pohárové Evropy a základ mužstva se dostal dříve nebo později do reprezentace.

Masopust sám vždy tvrdil, že neoptimálnější působení trenéra u mužstva je tříleté. V první sezoně pozná kádr, začíná s ním pracovat a uzpůsobuje si ho k obrazu svému. Ve druhém roce by měly být patrný první náznaky trenérový filozofie. Předváděná hra by měla mít hlavu a patu. Třetí sezóna pak vykreslí sílu, odhodlání a nabitou herní kvalitu. Má dojít k jasnému progresu a celek by měl předvádět to nejlepší čeho je schopen. Masopustovi se podařilo vyhrát v Brně ligu již druhý rok, takže svůj

plán vlastně o rok dříve předčil. Jak už víme, i v dalších sezonách si Zbrojovka udržovala výsostné postavení mezi prvními třemi.

Byl však už čas jít dál a Josef zakotvil na plné čtyři roky v Bruselu. Přesněji v druholigovém klubu FC Hasselt, neskrývající a netající se ambicemi postupu do první nejvyšší soutěže.

Nechybělo však mnoho a Masopust by trénoval pražskou Slavii. Ovšem tehdy, zkraje 80. let to byla ze strany vršovického klubu spíše oťukávaná, na kterou už tehdy úspěšný trenér neměl náladu a krkolomnost jednání urážela jeho lety nabytou a oprávněnou hrdost.

Nabídka vlámského klubu měla jistou souvislost s druhým rokem jeho hráčského pobytu v Bruselu. Když se Crossing, ve kterém dříve Josef působil, přemístil z Molenbeku do Schaarbeeku a nový výbor na popud trenéra van Boxelaara obměňoval hráčský kádr, přišel tehdy do týmu záložník a tedy i Josefův partner Roger de Condé. Milý sympatický chlapec, se kterým se Josef velmi rychle spřátelil. Znovu se setkali, až po letech v Lutychu, kam Josef přivezl svou Zbrojovku k zápasu Poháru mistrů evropských zemí. To už byl přítel Roger předsedou právě hasseltského oddílu a Josefovi trenérské místo nabídl.²²

Belgické angažmá, které pro Josefa trvalo čtyři roky, se dá rozdělit na dvě části. Případně parafrázovat rčení o minci. Také mělo svůj líc, ale i rub.

Zabezpečení klubu, trenérské a finanční podmínky, práce s mužstvem a za první měsíce i s vedením bylo na té nejvyšší úrovni, jaké si mohl skromný člověk a bývalý vynikající fotbalista Masopust přát a představovat. V Bruselu měl i celou svou rodinu, která mu představovala ideální útočiště a oporu. Ostatně během celé své kariéry hráče a později trenéra, Masopust dbal na kvalitní rodinné zázemí. Pro svou práci ho plně potřeboval. A také si ho i nesmírně vážil.

FC Hasselt bylo ambiciózní mužstvo, které se po celé čtyři roky, tedy během celého Masopustova působení u mužstva, snažilo postoupit z druhé belgické ligy mezi elitu. A tady se právě dostávám k pomyslnému rubu oné belgické mince. Za celou dobu se mu to totiž nepodařilo. Důvodů bylo několik, ale tím hlavním a markantním se stala spletitá, složitá cesta a hlavně systém, který musel bruselský klub z předměstí podstoupit v mnoha předkolech a play-off systémech. Když už se kolikrát zdálo, že

²² KOTRBA, J. MASOPUST, J. *Druhý poločas*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1987. s. 278.

postup je za dveřmi nebo na dohled přišla nečekaná ztráta nebo porážka v těch klíčových „postupových“ střetnutích. To bylo pochopitelně frustrující nejen pro hráče a trenéra Masopusta, ale i pro fanoušky a klubové vedení. Přitom Josef Masopust si mohl přivést i kvalitní posily a hráče z Československa. Václavíčka – jeho bývalého svěřence a křemičitého stopera z Brna, reprezentačního gólmána Netoličku nebo Gallise a mistra Evropy Švehlíka. I přes každoroční tlak na postup a opakované selhání, pokud se to dá takto nazvat, přišla po čtyřech letech opět nabídka na prodloužení smlouvy.

Mezitím se ale v československém fotbale chystala změna na postu kouče reprezentace. Národnímu týmu se nepodařilo po neúspěšném mundialu ve Španělsku postoupit na Mistrovství Evropy ve Francii 1984. Fotbalová veřejnost a vedení bylo rozmrzelé a hledala se stopa, jak se vrátit na úspěšnou cestu, která orámovala zlaté Euro v Jugoslávii 76 a bronzové v Itálii 80.

Ano Josef Masopust byl osloven, jako hlavní kandidát na nejprestižnější, ale také nejvíce sledovanou pracovní židli, minimálně ve sportovním prostředí. Pozici trenéra reprezentace ČSSR.

3.4 Reprezentační kapitola trenéra Josefa Masopusta

Téměř každý trenér o tomto postu sní. Je to nejrespektovanější trenérské povolání ze všech. Přináší s sebou ohromné očekávání veřejnosti a sdělovacích prostředků. Pokud vyhráváte a s mužstvem se vám daří, jste král. Když je tomu naopak, jste skoro ten největší padouch a je na vás pohlíženo téměř jako na zločince. Zažili to mnozí. V prašivého jednice, do kterého si každý kopl, ale pak ho lid oslavoval, jako římského císaře, se například před a po mistrovství světa v Chile proměnil Rudolf Vytlačil. O tom už byla řeč. Karel Bruckner hrál v polovině první dekády nového tisíciletí s českým výběrem jeden z nejpohlednějších fotbalů, který tato republika kdy viděla. Třikrát za sebou se probojoval na vrcholné turnaje mistrovství světa a Evropy a nakonec se dočkal posměšků a nesnesitelného mediálního tlaku na odstoupení z funkce. U současného trenéra reprezentace se dokonce sepisují petice na jeho okamžitý odchod. Ne, trenér reprezentace rozhodně na růžích ustláno nemá.

Josef Masopust určitě nebyl naivní a nad nabídkou, která přišla od tehdejšího šéfa československého fotbalu Rudolfa Kocka, dlouho váhal. Vzal si několik týdnů na

rozmyšlenou, aby vše důkladně zvážil a poradil se svými nejbližšími. Právě ony zkušenosti bývalých trenérů, kteří ho vedli ještě během aktivní hráčské éry, jej varovaly. Na druhou stranu, pokud je trenér vyzván, aby vedl reprezentaci, je to ocenění jeho dosavadní trenérské činnosti a přichází obvykle jen jednou za život.

Josef hned od začátku věděl, že nejspíše přijme, ale chtěl si tento krok nejdříve sám racionálně vyhodnotit, seznámit se s ním a přijmout ho. Což se stalo, a tak si s Rudolfem Kockem a dalšími odpovědnými za reprezentační úsek plácl.

V tu dobu procházel československý fotbal složitým obdobím. Na mistrovství Evropy ve Francii v roce 1984 se naši hráči a trenéři dívali ze svých gaučů, a tak postup na nadcházející světový šampionát v Mexiku měl být jakousi rehabilitací pro všechny zúčastněné. Cíl byl tedy dán, ale zbývala náročná cesta prokousat se do země Aztéků přes obtížnou kvalifikační skupinu. V ní hladoví a ve Francii neúspěšní němečtí buldoci, technické a fotbalově vyspělé mužstvo Portugalska a nevyzpytatelní Švédové.

Ještě před zahájením kvalifikačních bojů sehrála československá reprezentace, poprvé pod vedením trenéra Masopusta, přátelský zápas v Aténách s Řeckem. Bergerův gól a slibný kolektivní výkon dávaly všem příznivcům našeho fotbalu naději, že se ubíráme správným směrem a bude lépe. Jenže nepřesvědčivý start do úvodu kvalifikace, zejména prohra ve Švédsku a remíza s trpaslíkem z Malty podkopaly důvěru veřejnosti, kterou totálně dokonal výbuch na Strahově s Německem. Prohráli jsme 30. dubna 1:5, a jak se zmínil ve své knize „Hóóónza Berger aneb jinak to nevidím“ sám autor: „*Tonda Himl se rozčiloval, kdo zvolil tak blbej termín, že prej sme pracujícím pokazili 1. Máj.*“²³

Postup do Mexika byl v tu chvíli v oblastech naprosté utopie a fikce. I když se na podzim herní projev a výsledky zlepšily, k ničemu jinému než ke zvýšení sebevědomí hráčů a trenéra to nevedlo.

Nápravou pro trenéra Masopusta mohla být hned další výzva a to v podobě kvalifikace, tentokrát na evropský šampionát do NSR v roce 1988. Abychom chyběli na třech důležitých fotbalových akcích po sobě, to se nám v historii ještě nestalo. Proto se veškeré síly upnuly na úspěšné zdolání kvalifikačního cyklu. Jeho začátek byl nadějný. Domácí střetnutí jsme vyhrávali a na hřištích soupeřů jsme sbírali alespoň bod po bodu

²³ ZEMÁNEK, V. *HÓÓÓÓNZA BERGER aneb jinak to nevidím*. 1. vyd. Praha: Exit, 1987. s. 113. ISBN 80-900713-3-3

a vytvářeli tak doposud příjemnou mozaiku s obrysy postupu do Německa. Dokonce nám nevadila ani domácí remíza s Dány, kteří byli našimi hlavními konkurenty o postup. Ztracený bodík jsme totiž na jejich půdě získali zpět. Do konce kvalifikace zbývaly dva zápasy a nám z nich stačily pouhé 3 body k postupu na šampionát.

Nepochopitelný kolaps v Helsinkách (0:3) se slaboučkými Finy však uvrhl náš fotbal opět do temna a ani domácí výhra v posledním zápase kvalifikace nad Walesem neměnila nic na faktu, že Euro 88 je ztraceno.

Existuje několik objektivních příčin, proč se národnímu týmu během Masopustovy reprezentační éry nedařilo. Po Mistrovství světa ve Španělsku v roce 1982 skončila jedna úspěšná hráčská generace. Hráči jako Nehoda, Masný, Ondruš, Pivarník, Dobiáš a další mistři Evropy z Bělehradu nebo bronzoví z Itálie (80), zestárlí a reprezentaci opustili. Bohužel jejich následovníci neměli takovou mezinárodní kvalitu, aby v dlouhodobém kvalifikačním intervalu předváděli vyrovnané a odpovídající výkony. I když se zejména v přátelských zápasech se silnými celky kolikrát podařil uhrát výborný až senzační výsledek, namátkou výhru nad Holandskem v roce 1987, tak ve vypjatých a důležitých zápasech Masopustovi svěřenci selhávali. Dokonce i s outsidersy.

Dalším nepříjemným momentem bylo náhlé a dosti vyčerpávající virové onemocnění, které Josefa Masopusta postihlo v polovině rozjeté kvalifikace. Virus napadl ústrojí rovnováhy ve vnitřním uchu a celou nervosvalovou koordinaci.²⁴

Zodpovědné léčení by trvalo několik měsíců, možná rok. Josef věděl, že to je obrovská komplikace a snažil se léčbu uspěchat. Na některé zápasy létal a jezdil na revers přes výslovný zákaz lékařů. Zaplat'pánbůh se nic vážného nestalo, ale nemoc se ozvala v ten nejnevhodnější moment, kdy reprezentaci čekaly klíčové zápasy o postup. Fotbal sice hrají hráči, i tak to byl citelný zásah do zprvu slušně rozjeté kvalifikace.

Josef Masopust byl vždy zastánce nejen pohledného a technického fotbalu, ale i liberálního, možná kamarádského vztahu s hráči. Vycházelo to z jeho životní filozofie a přístupu k fotbalu na profesionální úrovni. Masopusta nikdo nikdy nemusel nutit do tréninkové dřiny a životosprávy. To si vždy ohlídal sám. Byl na sebe v těchto ohledech pes. A chápal, že někteří trenéři musí nad svými svěřenci držet bič a stejně je kolikrát nezvládnou. Možná očekával, že když dá hráčům volnost a důvěru, oni mu to budou

²⁴ FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012. s. 380. ISBN 978-80-7388-662-2.

splácet na hřišti svými výkony. Určitě tomu tak i kolikrát bylo. Ovšem třeba už i při trenérské štaci ve Zbrojovce Brno poznal Josef, že ne vždy se na hráče musí jít v rukavičkách. Karel Kroupa, někdejší elitní klubový střelec a reprezentant, by o tom mohl vyprávět. Právě po něm musel Masopust kolikrát dupat, aby svůj nezpochybnitelný talent nezahodil.

Jako každý hráč, tak i trenér se během své kariéry nějak vyvíjí. Na lavičce národního mužstva už těžko jako trenér naučíte někoho lépe střílet, běhat nebo přihrávat. Jde spíš o to připravit mančaft po psychické stránce, vytvořit z něho soudržný, sebevědomý tým a hlavně a to především, partu, která táhne za jeden provaz. Hráči, rovněž musí trenéra přijmout a mít k němu respekt.

Zdá se, že podmínky byly splněny. Masopust měl předpoklady pro to, aby z těch nejkvalitnějších hráčů, které tato země v daný čas produkovala, vytvořil soudržný celek. Stejně tak hráči museli Josefa přijímat s patřičným respektem a uznáním. Nejen v ohledu k jeho bývalým hráčským kvalitám, ale i prokázanému trenérskému renomé.

Přesto se za dva kvalifikační cykly nepodařilo postoupit ani na jednu významnou fotbalovou událost. Dnes se dá už jen spekulovat, zda měl být Masopust ke svým svěřencům v reprezentaci tvrdší a razantnější. Třeba ano.

Možná si mohl vybrat i jiný realizační tým. V knize Petra Feldsteina „Fotbal jménem Masopust“ se autor dotýká citlivého tématu uvnitř reprezentačního klima ve druhé polovině 80. let, kdy Masopustovi dělal asistenta renomovaný a sluší se říci i velice úspěšný trenér Václav Ježek. Ne vše bylo mezi nimi v naprostém pořádku a souladu. Autor říká: *„V gardu Masopust hlavní trenér, Ježek asistent nebyly vztahy těchto dvou mužů právě ideální. V průběhu Josefovy nemoci se ještě více zkomplikovali. Josef měl obavy, že jisté napětí, které mezi ním a Ježkem panovalo, vycítí hráči a chtěl se, přestože mu bylo stále mizerně, k týmu co nejrychleji vrátit. I Ježek naznačoval, že by to bylo dobře. Masopustovu nemoc nebral příliš v úvahu a považoval ji především za komplikaci pro sebe, ne pro hlavního trenéra, ani pro samotné reprezentační mužstvo. Neměl také chuť dělat práci za někoho jiného a ještě k tomu za něho nosit kůži na trh. Při vši úctě k Ježkovým zásluhám se Josef nemohl ubránit dojmu, že i v této situaci jeho asistent, tehdy trenér Sparty podřizuje všechno především svým zájmům.“*²⁵

²⁵ FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012. s. 383. ISBN 978-80-7388-662-2.

Konec kvalifikace dohrálo mužstvo se ctí. Na Letné v posledním zápase porazilo silný Wales 2:0. Soupeř v případě výhry mohl objednávat letenky do Německa, ale mužstvo připravené a vedené naposledy Josefem Masopustem mu vystavilo stopku.

A tak tu byl konec jedné éry, o které Josef na začátku věděl, že nebude jednoduchá a snadná. Když se kolikrát zpětně ohlížel za svým reprezentačním působením a vyhodnocoval si jeho přínos, nedokázal se ani jednou dobrat k přesvědčení, jestli vůbec bylo správné, že místo národního trenéra kdy přijal.

I když výsledky a postupové naděje nedopadly ani v jednom ze dvou případů tak, jak si Masopust i celá fotbalová veřejnost přála, nebyl zde v danou chvíli vhodnější kandidát, který mohl tuto funkci vykonávat. Třeba chyběl v určitých momentech i kus toho potřebného štěstí, které se Josefovi naopak dostalo jako hráči.

3.5 Indonésie

Když Josef Masopust skončil na lavičce národního mužstva, byl vyčerpaný. Fyzický a psychický záprah byl enormní. Prodělaná virová nemoc si také vzala své. Josef věděl, že podobnou zkušenost si v nejbližší době může odpustit. Táhlo mu na šedesát let a cítil se opotřebovaný. Na druhou stranu, chtěl u fotbalu a trénování zůstat. Proto, když se na konci osmaosmdesátého roku ozvali Indonésané s nabídkou trénovat jejich juniorské národní mužstvo, řekl si, že to je to pravé.

V jihovýchodní Asii našel nádhernou zemi, která mu učarovala svou fantastickou přírodou a milými, pracovitými lidmi. Byť byl úplně na jiné straně zeměkoule, daleko od domova, nepřišel si v novém prostředí zase až tak ztracený. Do exotické země si mohl sebou vzít svojí ženu a tamní fotbalový svaz mu dovolil přivést si i část realizačního týmu. S Josefem tedy přicestoval asistent, pozdější známý fotbalový trenér, ale především velmi slušný člověk Milan Bokša a masér Pelech, který působil v Baníku Ostrava i u národního týmu.

Pracovitost Indonésanů se projevovala v jejich neobyčejném zapálení pro tréninkovou morálku a ve snaze učit se fotbalu od legendy světové kopané. Masopust se za celou svojí trenérskou kariéru nesetkal s hráči, kteří by takto poctivě pracovali v přípravě a samotném tréninkovém procesu.

Již od přírody byli mladí Indonésané neobyčejně nadaní. Elastičtí, uvolnění, na jejich běh či výskoky byla radost pohledět. Po taktické stránce už to bylo slabší. Kam padl balon, tam se seběhli všichni.

To byl také jeden z hlavních úkolů českých trenérů. Naučit tamní mladé fotbalisty herní kázni a disciplíně.

Rovněž pro svou práci našel Josef v Indonésii téměř ideální prostředí. Tréninkové centrum bylo, až nezvykle dobře vybavené a Josef v něm našel věci a pomůcky, se kterými se předtím ani nesešel.

Vlastně největší obtíže, kterým během svého angažmá v této jihoasijské zemi čelil, byl nízký vzrůst tamních borců (vždyť nejvyšší hráč mužstva, pochopitelně gólman, měřil stěží 165 cm) a lpění na duchovních a náboženských tradicích. Indonésie je jak známo islámská země, takže v období ramadánu Josef s jindy extrémně poslušnými hráči nesvedl nic. Náboženství mělo jasnou prioritu, a i když kolikrát citelně narušovalo přípravu, nedalo se zkrátka nic dělat.

V Indonésii setrval Josef Masopust do roku 1991 a během tří let si prošel zajímavou životní zkušeností. Setkal se s úplně jiným vnímáním světa, než na jaké byl z Evropy zvyklý. Určitě a co hlavně, si však odpočinul od bezprostředního a soustavného tlaku, který na něj během aktivní hráčské a poté trenérské kariéry každodenně dopadal. Přeci jen v Indonésii měl tamnímu fotbalu spíše pomoci svými názory, radou a usměřováním mladých fotbalistů.

V Československu mezitím proběhla politická a celospolečenská změna poměrů. Byly však dvě věci, které Josefa po návratu trápily a zarmucovaly. Blížil se konec společného soužití Čechů a Slováků a jeho Dukla vyklízela pomalu, ale jistě pozice z prvoligové fotbalové mapy. To ještě netušil, že za pár let na nějaký čas zanikne úplně.

Po návratu působil Josef Masopust ještě krátkou chvíli v Brně, jež se tenkrát pyšnilo názvem Boby, a trenérské řemeslo nakonec zakončil v polovině 90 let ve třetiligovém Pelikánu Děčín, kde však spíše působil v roli sportovního ředitele.

4 SOUBORNÉ PUBLIKACE ZABÝVAJÍCÍ SE POHLEDEM NA JOSEFA MASOPUSTA

O našem nejlepším poválečném hráči, alespoň do doby než začal na světových fotbalových trávnicích řídit Pavel Nedvěd, vyšlo několik knih a publikací. Děj, kde se Josef Masopust nevyskytuje jako hlavní hrdina, ale je významnou osobností děje nebo je s ním nějak spjat, jsou desítky. Tato práce se zaměří na publikace, které komplexně obsahují Masopustův civilní a sportovní život. Na díla, jež čtenáře zaujala pro svou přitažlivost ke sportovnímu a v tomto případě fotbalovému prostředí.

Pokud se před sportovním neznalcem a laikem vysloví jméno Josef Masopust, mnozí si ani neuvědomí, jak fenomenálním hráčem byl. Knihu Dukla mezi mrakodrapy od Oty Pavla zná ale široká čtenářská obec. Pavlův nenapodobitelný a jedinečný styl, kterým si podmanil nejen sportovní čtenářstvo a jehož díla jsou zlatou klenotnicí naší beletristické literatury, oceňují milovníci knih napříč všemi generacemi. Není možné tedy ve své práci nezařadit na první místo asi nejslavnější soubor sportovních povídek, který byl v našich zemích sepsán.

Autobiografické a monografické publikace Druhý poločas a Fotbal jménem Masopust jsou zase výpravnou poutí Masopustovým životem jeho úspěchy a příčinami jak k nim došel.

Prostor dostanou i knihy, které napsali nebo se na jejich výrobě podíleli Masopustovy trenéři, spoluhráči případně svěřenci. Konkrétně Jaroslav Vejvoda, Ivo Urban, Ivo Viktor, Zdeněk Nehoda, Jan Berger.

4.1 Dukla mezi mrakodrapy

Ota Pavel byl sportovní nadšenec a nesmírně hodný člověk. Bohužel díky své nemoci opustil tento svět v pouhých dvaadvaceti letech a jeho fandové, kterých bylo a je stále dost, přišli o osobnost, která vyvolávala svým dílem jakýsi slastný pocit na duši.

Knižní a filmové zpracování Smrti krásných srdců nebo filmová adaptace povídky Zlatí úhoři jsou jedny z příkladů, že se Pavel nevěnoval pouze sportovní beletrii.

Mnoho lidí tvrdí, že zlatou éru Dukly Praha a nesmrtelnost některých jejích hráčů má na svědomí Ota Pavel. Technika jeho psaní, kdy si hrál s detailem, vykresloval dopodrobna a přeci ne nudně či otravně charakteristiky postav, jsou obdivuhodné. Možná leckde přispívají i k jejich zbožštění. Je pravda, že v dnešní době by se stylem své tvorby Pavel možná narážel. Ale proč nepřiznat hrdinům jeho knih jistou gloriolu, když mnozí po ukončení aktivních sportovních kariér živořili a kolikrát byli rádi, že mají střechu nad hlavou.

Pavel strávil při práci na knižním vydání Dukly mezi mrakodrapy s hráči armádního celku skoro celý rok. Poznával jejich povahy a reakce na jednotlivé situace ve vrcholové přípravě špičkových sportovců.

S Josefem Masopustem pojisil Otu Pavla kamarádský vztah. Ostatně časem tomu bylo tak i u drtivé většiny hráčů. Ve své knize mu dává prostor jako třetímu v pořadí a vystihuje to několik pasáží, které se tvořivému záložníkovi věnují.

„Nejdřív nakopával na střimických pláčkách tenisák. Už v klukovských zápasech Sparta – Slávie hrával častěji na straně vítězů. Pouze, když máma trvala na svém, že táta živí osm krků a on si hraje pořád jen čutanou, odcházel poražen s otisky máminých rukou na nejchoulostivějších místech. Někdy byl i pro horníky svátek, to pak táta nemusel pod zem a šli spolu k babičce do Kopist. Po polních cestách si nahrávali míč a Pepík musel kopat pravou i levou.

Ve čtrnácti oblékl dres SK Mostu. Hrál levou spojku a Hlída od nich z vesnice levé křídlo. Zkoušeli spolu přebíhačky a dávali krásné góly. Beci do nich šlapali a čepirožský mu zlomil klíční kost. U šatny ho čekala máma a za obveselení obecenstva ho vypohlavkovala až do sanitky.

Sotva za ním zabouchla dvířka vozu, probíral si, jak musí příště procházet mezi obránci, aby na něho nemohli. Za patnáct let potom na Strahově obešel v dresu Československa čtyři rakouské hráče a podle brankáře Kitzmulera vběhl s míčem do branky.

Ale mezitím se událo mnoho jiného.

Na cestě vlakem z Ústí, kde dával, jako dorostenec dvě divizní branky za Most mu fanoušci vysypali do klína klobouk peněz. Chtělo se mu brečet, už nebude hrát pro

radost. Chtěl peníze vrátit, ale zároveň přinést mámě. Když mu trenér řekl: To je takový zvyk – aspoň ti máma přilepší..., vzal je. Ale doma nic o přilepšení neřekl. Přišel obrátil kapsu a řekl jakoby nic. Mami tu máš...

Peníze ho nezkazily, umožnily mu, aby se věnoval míči víc, než obchodní příručí Hlídek. Už tenkrát ho táta učil věřit ve velké štěstí toho, kdo chce. Nekouřil a nabídky: Pepíku dej si na mě rum! Odmítal. Neopíjel se ani později, přestože před velkými zápasy říkali: Jestli vyhraje, dáme si. Po vítězství se zdála láhev nicotná proti tomu, co prožívali na hřišti. Byla to krásná představa vtělená do skutečnosti. Možná, že takové tvůrčí opojení prožívá básník, když zrodí zpěv, v němž dosáhl harmonie koncepce a díla. Láhev nechával tedy těm, kteří nevěděli, co je to obejít jednoho hráče takřka bez vydechnutí, vzápětí obehrát druhého a ve chvíli, kdy zas nedýchá obecnost, poslat míč do sítě.

Jestli měl pravdu Pythagoras, když tvrdil, že úkolem veškeré výchovy je probudit génia v člověku, pak se to potvrdilo i na Masopustovi, který v Dukle vyrostl ve fotbalového umělce.

Zvláštní a nenapodobitelný. Neměl výskok, neměl sprint, neměl rozštěp. Ale představoval to, co znamená požár pro plachtníci. Spjoval trup s Plachtami, a přestože nebyl na běžecké dráze nejrychlejší, dostával vysokou užitkovou rychlost, jakmile měl míč na kopačkách. Hnal se od kýlu, kde to někdy vrzalo, až k plachtám, kterým dodával vítr. Měl výborný cit v nohách. Jedině on a Jaroslav Borovička se nebáli dostat přihrávku na kterémkoliv místě hřiště. Na hřišti měl nejraději chvíli, kdy bariéry pulsovaly vzrušením. Cítil, jak je klidný, vedl míč a radoval se, když si ho mohl stáhnout, pohrát si s nervy tisíců a držet je v napětí.

Pro některé hráče Dukly se někdy stával fotbal dřinou. O Masopustovi napsal redaktor Stadionu Jan Polešovský: Možná, že to přeženu, ale cítím, že kdyby nebyla dosud na světě kopaná, Masopust by si ji vytvořil – pro radost z pohybu. Angličan Eric Batty z časopisu World Soccer ho označil za mistra moderní kopané. Italové ho už před mistrovstvím světa zařadili do světové jedenáctky společně s Kučerou.

Lyžaři jezdí slalom, při němž se proplétají mezi pevně zakotvenými tyčkami. Prováděl svůj slalom na hřišti s míčem mezi velmi pohyblivými nástrahami – hráči. Prošel tak častokrát až před brankáře v zápasech, kdy branku nejvíce potřebovali. Vyvažoval sklon těla rukama, často ho neslo jen pár centimetrů kopačky nebo doslova

letěl vzduchem. Možností úniku je mnoho. Ťukal míč pravou na vnější straně boty, pak hodil míč na levou špičku a dostal se za prvního. Tomu příštím se naklonil doleva, soupeř čekal klíčku tam, v posledním zlomku vteřiny se opřel na levé noze a šel doprava. Potřeboval k tomu příznivé seskupení hvězd, kamarádi stáhli některé protivníky na sebe a uvolnili průchod. Jindy změnil záměr, ale nikdy nemohl přesně říct, zda je ve fotbale vůbec nějaký plán. Není ve fotbale tisíce variant? Proto je asi prvním sportem na světě.

Doma si lehal na otoman a na špičkách zvedal aktovku. Za ta léta tréninku to možná udělal milionkrát. Potřeboval posílit nohy, aby měl jistotu ve hře.

*Chodíval ztahaný z tréninku, ale kluci ho přepadli na ulici: Pane Masopust, pojďte si s námi zakopat. Neodolal a válel s kluky na dvorku. Nezapomenutelný, s tmavými rozčuchanými vlasy a zvláštním vedením míče, které vzrušovalo nejen bariéry, ale také stařícké fotbalové odborníky Anglie a Skotska (a ti už toho viděli hodně). Londýnské Times ho nazvaly velkým Masopustem opravdovým generálem fotbalových hřišť.*²⁶

4.2 Druhý poločas a Fotbal jménem Masopust

Knihu s prvním výše uvedeným názvem napsal Josef Masopust se spisovatelem a publicistou Janem Kotrbou. Ta nastiňuje cestu, která vede k tomu, aby se fotbalista stal nejlepším hráčem v Československu i v Evropě. Z velké části se jedná o autobiografii.

Publikace Fotbal jménem Masopust je monografie a děj se odehrává postupně od Josefova narození. Pokračuje popisem klíčových etap jeho fotbalového života.

Obě knihy hrály v této diplomové práci jednu z hlavních rolí jako nespolehlivější zdroje informací. Jan Kotrba i Petr Feldstein jsou nebo byli činnými v psaní sportovní publicistiky. Prvnímu vyšlo několik knih u nakladatelství Naše Vojsko, které se v minulosti specializovalo na vydávání pro sportovní členy armády.

Petr Feldstein by mohl a do jisté míry asi i je pokračovatelem Oty Pavla. Ještě během Pavlova života se z nich stali přátelé a Feldstein některými tituly a Fotbal

²⁶ PAVEL, O. *Dukla mezi mrakodrapy*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1964. s. 19.

jménem Masopust k nim bezpochyby patří, navázal na Pavlovu práci. Bohužel po roce 1968 nemohl 20 let publikovat. Fotbal jménem Masopust vyšel v několikerém vydání.

Není mnoho příležitostí se dočíst o myšlenkovém rozpoložení Josefa Masopusta během jeho trenérského působení u národního mužstva. Jednu z mála nabízí kniha Druhý poločas. V následující pasáži se Josef zklamaně vyznává za situace v československém fotbale, když reprezentaci přebíral. Jsou zde zachyceny zajímavé věci o kvalitě hráčů, jejich morálce a povahách.

„Věřil jsem, že hráči Bohemians, Sparty a Dukly mohou vytvořit páteř reprezentačního týmu, která by se doplnila fotbalisty z jiných oddílů. Vážil jsem si jejich solidního nasazení i vůle po vítězství. Všechny tyhle vlastnosti jsem sám uznával, proto jsem hledal právě takové hráče, kteří budou ochotni plnit bez výhrad požadavky reprezentace a budou také hrdí na to, že jsou v mužstvu ČSSR. Měl jsem představu o mužstvu, které si bude nejen vážit cti reprezentovat, ale které bude také bez výhrad bojovat. Spoléhal jsem i na motivaci hráčů, pro které hrát kvalifikaci mistrovství světa přece jen něco znamená. Mnozí si dokážou i domyslet, že to je také i finančně výhodné. Při každé příležitosti jsem všem kandidátům na reprezentaci zdůrazňoval, že peníze jsou sice dobré, ale nemohou být hlavním motivem, nad vším musí být především obrovská láska ke kopačce a hrdost na svou vlast. Zjistil jsem však, že pro některé hráče možnost reprezentovat Československo není dostatečnou motivací. Nejsou ochotni přidat v tréninku, snažit se hrát co nejlépe, bojovat o čest být reprezentantem ve své vlasti²⁷“

Nebo o pár stránek dále:

„Neměl jsem z čeho vybírat, mohl jsem jen sázet na hráče z určitých oddílů, kterým se momentálně v lize dařilo. A to je málo. Bylo to uspěchané, mnohdy možná i nedůsledné. Ale jedno mi věřte, vždycky jsem to myslel upřímně, snažil jsem se být co nejobjektivnější a nejspravedlivější. Neuměl jsem být tvrdý, to přiznávám, ale v minulosti jsem to nepotřeboval. Měl jsem dobré výsledky i úspěch se svým pojetím trenérské práce, které jsem ani u reprezentačního mužstva neměl důvod měnit. Nikdy jsem nikomu nevyčítal víc, než bylo nutné, ale mnohým fotbalistům jsem musel říct, že na reprezentaci prostě nestačí, a to ani fotbalovými schopnostmi, ani psychickými předpoklady, ani morálně volnými vlastnostmi.“²⁸

²⁷ KOTRBA, J. MASOPUST, J. *Druhý poločas*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1987. s. 320.

²⁸ KOTRBA, J. MASOPUST, J. *Druhý poločas*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1987. s. 339.

4.3 Publikace Ivo Urbana

Ivo Urban byl člen slavné pražské Dukly přelomu 50. a 60. let. Na fotbalových trávnících však nedosáhl takového věhlasu jako jeho slavnější spoluhráči. Po skončení kariéry pokračoval jako sportovní novinář a byl autorem nebo minimálně spoluautorem několika knih.

Za zmínku stojí dvě. Nakladatelství Mladá fronta vydalo 227stránkovou publikaci „S míčem kolem světa.“ Jedná se o vyprávění v „ich formě“ a hlavním, kdo vypráví, není nikdo jiný než Josef Masopust. Ivo Urban pouze literárně dohlížel. Nicméně je veden jako spoluautor knihy.

„Všechny moje góly.“ To je titul, který stojí za kariérou jednoho z nejlepších útočníků naší fotbalové historie Zdeňka Nehody. V anketě fotbalista století, kterou s přehledem vyhrál Josef Masopust, se střelec Gottwaldova a hlavně později Dukly Praha umístil na desátém místě. Jeho kniha je útočnickovou autobiografií a Ivo Urban stojí opět za literárním zpracováním.

Když Zdeněk Nehoda v Dukle začínal, vyměnili se mu hned zkraje jeho angažmá dva trenéři. Jaroslava Vejvodu vystřídal na lavičce jeho bývalý a nejúspěšnější svěřenec.

„K jedné podstatné změně na začátku sezóny 1973/74 přece jen došlo. U trenérského kormidla. Jaroslav Vejvoda odešel do varšavské Legie, kde už jednou velmi úspěšně působil, a jeho místo zaujal Josef Masopust, jeden z pilířů slavné Dukly. Každá změna na trenérském místě je hráči očekávána vždy s určitými nadějemi a znamená oživení v kolektivu. Když trenér působí v mužstvu delší dobu, všichni už znají jeho zvyky. Nový trenér přichází s novými metodami, přináší nové prvky do tréninku, je to aspoň na určitý čas vítaná změna.

Jaroslav Vejvoda byl zkušený fotbalový odborník, jeden z našich nejlepších trenérů, přísný, přesný, vyžadoval naprostou kázeň, což je základ úspěšné trenérské práce. Každý trénink měl pečlivě promyšlen a zapsán do nejmenších detailů. Josef Masopust byl úplně jiný. Nastupoval v Dukle svou první ligovou štaci jako trenér, předtím vedl béčko Dukly a myslím, že se v té době cítil ještě víc hráčem než trenérem. Měl ke všem kamarádský přístup, rád si s námi i zakopal, když jsme hráli mladí – staří, a dovedl se přitom klukovsky vydovádět. A na každém jeho kopnutí, přihrávce, převzetí míče bylo

vidět, jaký to musel být skvělý borec. Ne nadarmo dostal ve dvašedesátém roce Zlatý míč jako nejlepší fotbalista Evropy.

To, že si s námi občas zahrál, nijak nesnižovalo jeho autoritu, ani to nebylo na úkor jiných částí tréninku. Věnoval se více herní stránce, dělali jsme prakticky všechno s míčem. Mně jeho způsob tréninku ohromně vyhovoval, získával jsem tím, že se dost hrálo, že jsem byl v neustálém kontaktu s míčem. A spolupracovalo se mi s ním dobře i jinak. “²⁹

Nehoda se rovněž zmiňuje i o problémech v druhé sezóně Masopustova působení u týmu, kdy tým po slibné minulé sezóně a druhém místě za Slovanem a výborném startu do roku 1974 najednou začal za svými výkony a výsledky zaostávat.

„Většina lidí tehdy viděla příčiny našeho poklesu v nedostatečné kondici, vinila trenéra Masopusta, že zanedbává vytrvalostní přípravu. Možná, že jsem na tom nebyli kondičně nejlépe, ale určitě to nebyla trenérova vina. V zimě jsme strávili tři týdny v Mariánských Lázních a tam nás trenér protáhl takovou přípravou, jakou jsem ještě nezažil.

Viděl jsem kořeny našich neúspěchů jinde. Josef Masopust jak jsem o něm často slyšel, byl fotbalista, kterého nikdo nemusel nutit do tréninku. Působil jako hráč také dva roky v Belgii, hrál několikrát v mužstvu světa i Evropy, poznal profesionální fotbal i poctivost předních světových hráčů. Snažil se založit vztah trenéra a hráče na vzájemné důvěře, chtěl, aby každý pracoval cílevědomě sám na sobě, jak to dělal on, jak to dělali všichni velcí hráči. Mně tenhle jeho způsob nesmírně vyhovoval. Když jsem se cítil unaven, řekl jsem mu to a on mě poslal do bazénu, abych se vyplaval, případně ještě dodal: Odpoledne nechod' na trénink a odpočiň si.

Bylo to výborné, ale...mělo to své ale. Myslím, že někteří kluci jeho důvěry zneužívali. Někteří fotbalisté musí mít nad sebou pevnou ruku nebo ještě spíše pevnou ruku a v ní bič. “³⁰

²⁹ NEHODA Z. a I. URBAN. *Zdeněk Nehoda, Všechny moje góly*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1984. s. 82.

³⁰ NEHODA, Z. a I. URBAN. *Zdeněk Nehoda, Všechny moje góly*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1984. s. 83. 28-018-84

4.4 Vzpomínka trenéra Vejvody

Na svou dobu nezvykle otevřená zpověď o trenérském řemesle, hráčích a fotbalovém prostředí vůbec se zjevila v knize Jaroslavů Matějky a Vejvody „Jak to viděl Vejvoda.“

Autor přikládá příspěvek, kde legendární trenérský doyen přiblížil svůj vztah s Masopustem.

„To byla největší individualita v historii Dukly a myslím, že i v posledních desetiletích u nás vůbec. Nejen pro to, že měl téměř všechno – mimo hru hlavou, která byla slabší. Pepík byl menší postavy, robustnější, a tak měl potíže s výskokem.

Člověk viděl Masopusta na hřišti všude a přece nikdy nebyl nějaký rychlý běžec. Byl spíš vytrvalec s úžasným fyzickým fondem. Na prudké sprinty si moc nepotrpěl. Ale dokázal včas zrychlit a hlavně měl, což překvapovalo i mě, jakousi hráčskou intuici. U nikoho jsem nic podobného léta neviděl. Zdálo se, jakoby se jeho pohyb po hřišti řídil nějakým radarem. On byl totiž vyloženě poziční hráč. U něho nikdo nikdy neviděl nějaký náhodný pohyb. Pepík neudělal zbytečný krok. A přesto šel už předem tam, kde hra za chvíli pokračovala.

Byl špilmachr k pohledání. Josef skutečně na hřišti hru řídil. Tvořil. Měl obrovskou bicanovskou schopnost improvizace. Dokázal přesně plnit a spoluhráčům vnutit trenérovu koncepci, ale také se dokázal bleskově rozhodnout, když se situace změnila, zkomplikovala.

Působil jako klid'as, ale také býval pěkně nervózní. Před zápasem prožíval vzrušení velmi silně. Dokázal to vždy v sobě všechno překonat. A měl cosi navíc. To byl hráč, který dovedl zápas zvrátit. Když hra nešla, běhal od jednoho k druhému, hecoval každého, jak potřeboval, jednomu slíbil, že když nezabere, nejspíš mu nakope, druhého povzbudil, na jiného hodil nějaký vtip anebo sám vymyslel a provedl něco, co soupeře vyvedlo z míry, třeba ten svůj efektní slalom nebo doslova užmoulal gól.

Na kolektiv měl silný vliv. Kluci ho měli rádi. Jak ti z jeho generace, tak i mladí bažanti. Nikdy se nevytahoval a nedával si od nich odstup. Vzpomínám, jak vynadal nováčkovi Viktorovi. Co blbneš, to na mě budeš volat pane Masopust, račte mě laskavě přihrát? Byl velkou neocenitelnou pomocí pro trenéra. Takový hráč je k nezaplacení. Můžete se na něho ve všem spolehnout, počínaje životospřávou tréninkem a na hřišti

v zápase konče. Perfektně ukázněný. Ale přece občas míval kontroverze s rozhodčími. Pepík totiž bytostně nesnášel každou nespravedlnost.

Byl víc oceňován v zahraničí než doma. Často chodil ze stadionů poplivaný a jednou dokonce dostal od nějakého zuřivce na Spartě facku za to, že hrál jak z partesu a dal krásný gól. A to v době, kdy mu tleskal s nadšením celý fotbalový svět a záviděli nám ho i Beckenbauer a Pelé.

Po prvním vyřazení z reprezentace, zaviněném nemocí, poklesem formy, nikdo už s Masopustem nepočítal. Jednou před utkáním s Rakouskem i v trenérské radě šel jeden hlas. Masopust? Prosím Vás ten už je starý a pomalý...pak se někdo zranil a Vytlačil řekl: Josef, připrav se, v neděli hraješ. Masopust si umínil: tak jsem starý, pomalý – no dobře já Vám ukážu!

Ve dvanácté minutě za stavu 0:0 před vyprodaným Strahovem provedl něco, na co vzpomínají lidé dodnes. Obešel pět Rakušanů, udělal klíčku brankáři, pak šel volně k brankové čáře a docela klidně strčil míč do prázdné branky. Stadion se mohl zbořit.

No a pak teprve přišla jeho druhá slavná éra. Až přes Chile, zlatý míč nejlepšího fotbalisty Evropy, zařazení do mužstva Evropy, prakticky do roku 1965. Ale nakonec v tom dusnu, které se kolem něho vytvořilo – úplně zbytečně – a vlastně v době, kdy byl první fotbalista Evropy, odešel sám. Předčasně zbytečně. V Dukle hrál ještě dva roky a jak!

Taky někdy něco zvorál. A kdo ne? Ale i v tom jste mohli sledovat, že je to chlap, jak se patří. Jednou jsem mu vynadal, že svými taktickými chybami prohrál mužstvu zápas. Tenkrát se zuřivě bránil. Ale když se mu to v hlavě rozleželo, za pár dní přišel na trénink a přede všemi hráči, i před těmi mladými zajíci, to přiznal.

Nebylo to gesto. Byl to Masopust. V tom ho máte celého. Proto jsem byl rád, když seděl vedle mě na trenérské lavičce v Dukle. Takový kluk – ať už na hřišti nebo v trenérské práci – vám pomůže jako málokdo. Konečně vzpomeňme, co udělal z Brna. Dostal do nich to své, masopustovské.

Říkalo se o něm, že je fotbalista, jakých se rodí málo. Není to tak docela pravda. Rodí se jich dost, jen jim často chybí ty Pepíkovy vlastnosti. A myslím, že je i na místě zde napsat, za co tato evropská hvězda první velikosti tenkrát hrála. Za vyhraný ligový zápas dostával nejlepší fotbalista Evropy, nositel zlatého míče a šedesátinásobný

*reprezentant po srážkách sto padesát korun. Možná se to dnes zdá neuvěřitelné, ale je to tak.*³¹

4.5 Paměti Ivo Viktora

Josef Masopust se v nejednom rozhovoru vyjádřil, že Ivo Viktor pro něj byl nejlepší československý brankář všech dob. Tvrdí to i dnes, když už po léta září na naší a mezinárodní scéně Petr Čech. Pro Viktora to znamená i po letech obrovské uznání. S určitou dávkou fantazie se dá totiž říct, že Ivo Viktor by Čechův věhlas ve své době i překonal. Stačilo k tomu jediné. Zahraniční angažmá. Kvůli notoricky známým důvodům, které jsem nastínil i v této práci, k tomu ale nedošlo. Nedochovalo k tomu ani u jiných výjimečných hráčů včetně Josefa Masopusta. Tomu sice zahraniční angažmá dopřáno bylo, ale až na konci jeho kariéry.

Viktor si Masopusta nesmírně vážil a od začátku jejich setkání v Dukle ho velmi uznával i po lidské stránce.

Hned ve svém první zápase pustil gól, který by se dal nazvat jako zbytečný a školácký. Tehdejší lodivod Dukly Vejvoda si ho za to také podal. Viktor vzpomíná...

„Po zápase mě v kabině Vejvoda strašně setřel. Že neexistuje, abych pouštěl takové góly. Byl dokonce tak rozčilený, že řekl, že takové góly jsem snad mohl pouštět za někoho jiného, ale tady, že je pouštět nesmím.

Přerušil ho - Josef Masopust. Řekl, že neví, proč to neřeknu sám, ale že ten balón skočil na drnu a že za to nemůžu. Že tam byl na blízku a dobře to viděl.

Fakt to tak bylo? Ptal se nedůvěřivý Vejvoda. Tutově, ujistil ho Masopust.

*Hleděl jsem do země. Masopust v mých očích rostl do ještě větší velikosti. On taková hvězda, a já, začínající nic. Mohl klidně mlčet. Vejvodovi nebylo radno odporovat. No tak, ať se to příště neopakuje, zahučel Vejvoda.*³²

Masopustovi věnuje Ivo Viktor ve své knize tři strany. Jsou to řádky plné uznání, respektu a obdivu. Podobně jako Vejvoda si i Viktor všimá nedůstojného zakončení Masopustovy reprezentační kariéry. Kritizuje poměry, které dovedly věhlasného středopolaře k úvahám o odchodu do reprezentační penze. Viktor dodává...

³¹ MATĚJKA, J. VEJVODA, J. *Jak to viděl Vejvoda*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1983. s. 107.

³² VIKTOR, I. *Můj dres číslo 1*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1977. s. 49.

„Vím, že k jeho odchodu přispěly nálady fotbalového publika i kuloárové řeči, které vytvořily pro něj nepříznivé ovzduší. Mohl to hodit za hlavu, byl pan někdo. Ale v tom věku se už těžko snáší uličnické výkřiky z ochozů a jedovatě zdvořilé zlomyslnosti kabinetních šibrů. Neměl to zapotřebí. Přitom všude jinde na světě by si ho drželi zuby nehty a dělali mu pomyslení, jen aby hrál dál.“³³

4.6 Vzpomínání Jana Bergera

Spartánská ikona a idol 80 let. To byl Jan Berger. Neposlušný, ale zároveň neobyčejně talentovaný jedinec, který hazardoval nejen se svou kariérou profesionálního hráče, ale i se svým životem. Je to jeden z mála lidí, kteří po úpadku až na samé dno vstali a šli dál. Jan Berger byl alkoholik, který svou slibně se rozjíždějící kariéru málem zahodil. Včas se ale vrátil a v roce 1984 se stal fotbalistou Československa. Ve stejném období se vrátil do reprezentace, kterou zkraje roku 1984 převzal Josef Masopust. Berger měl být jedním z hlavních tahounů národního mužstva v boji o postup na světový šampionát do Mexika. Fakt, že se to nepovedlo, je popsán v jiné kapitole. V následujících řádkách aspoň něco o tom, jaké vztahy se svým šéfem u reprezentace Berger měl a jak na Josefa Masopusta nahlížel.

„Masopust byl moc hodnej chlap a já si ho vážil. Jako kluk jsem na něho chodil na Julisku. Von nikomu neublížil. Mám však pocit, že právě tahle vlastnost se mu v rozhodujících momentech vymstila.“

Navíc si vybral ne zrovna schopného asistenta Hucka. To byl teoretik na baterky. Samý schémata. Co neměl načáraný na papíře, to bylo špatný. Masopusta zastihl vlastně už generační problém, sázel na hráče Bohemky, jenže ti už měli zenit pomalu za sebou. Ani vztahy nebyly ideální. Měl jsem pocit, jakoby mnohejm klukům na reprezentaci ani nezáleželo.“³⁴

³³ VIKTOR, I. *Můj dres číslo 1*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1977. s. 76.

³⁴ ZEMÁNEK, V. *HÓÓÓÓNZA BERGER aneb jinak to nevidím*. 1. vyd. Praha: Exit, 1987. s. 113. ISBN 80-900713-3-3

4.7 Shrnutí souborných publikací o Josefu Masopustovi

Název diplomové práce je „Josef Masopust ve sportovní publicistice“. Celá tato kapitola se věnuje souborným dílům, která jsou o legendárním záložníkovi z Julisky.

To naznačuje, že se jedná o kapitolu důležitou a pro celou práci klíčovou. Přesněji, o jednu z klíčových. Obsahuje pohledy na Josefa Masopusta očima profesionálních publicistů, jeho spoluhráčů, svěřenců nebo špičkového trenéra.

Všichni se shodují v jednom. Byl to mimořádný hráč, profesionál, který svému zamilovanému sportu přinášel skutečné maximum. Nikdo nepochybuje o jeho morálních hodnotách a charakteru.

Patrně jediným slabým místem byla paradoxně Masopustova dobrota a důvěra ve slušnost, poctivost a féťové jednání. Jak naznačují jeho svěřenci z Dukly a reprezentace. V určitých momentech byl až moc hodný. To se mu zejména při práci u národního mužstva asi vymstilo.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 CÍLE A METODIKA

Cílem praktické části práce je přinést zprostředkovaný pohled několika vybraných respondentů na Josefa Masopusta. Těmi, kteří budou na Josefa Masopusta vzpomínat a jeho kariéru hodnotit, jsou vybraní lidé z řad sportovních novinářů, hráčů a rozhodčích. Setkáme se celkově se čtyřmi lidmi, s nimiž se pomocí metody hloubkových rozhovorů dozvíme o legendárním hráči z Julisky i třeba něco víc, než nastiňují hypotézy. Hypotézy jsou určitá paradigmata nebo konstatování, jež jsou veřejností vnímána na základě literatury nebo filmových dokumentů. Naši respondenti konstatování těchto hypotéz buď potvrdí, nebo vyvrátí.

1. Hypotéza. Josef Masopust byl výjimečný sportovec pro své schopnosti a charakter
2. Hypotéza: Josef Masopust byl představitelem ideálního socialistického sportovce a československé tělovýchovy
3. Hypotéza: Josef Masopust byl trenér, který používal směrem ke svým svěřencům volnějších metod

Pro zkoumání osobnosti, která reprezentovala náš stát, a zná ji široká veřejnost, se dá použít celá škála výzkumných technik a metod. Individuální hloubkový rozhovor (in-depth interview – IDI) představuje jednu z nejčastěji využívaných metod kvalitativního výzkumu. Kvalifikovaný tazatel vede rozhovor s respondentem podle určitého schématu.

Sondážní nestandardizovaný rozhovor umožňuje respondentovi volně vyjadřovat své názory a pocity k předmětu výzkumu, umožňuje detailněji přiblížit, jak lidé chápou určitý problém. Hloubkové rozhovory se používají často i v situacích, kdy se jedná o citlivá či osobní témata. Tazatel podněcuje respondenta k volné diskusi bez zábran na dané okruhy otázek.

Hlubkové rozhovory v „profesionálním“ provedení trvají zpravidla více jak hodinu a většina respondentů souhlasí i se záznamem rozhovoru pro pozdější analýzu. Výstupem z výzkumu je kvalitativní analytická zpráva, která je dodána zadavateli výzkumu včetně nahrávek rozhovorů

Do průzkumu byli nakonec zařazeni čtyři muži. Dva sportovní novináři, současný fotbalový funkcionář, jenž se dostal na Masopustovo doporučení do Belgie a Indonésie, a fotbalový rozhodčí.

Ve hře o zařazení do průzkumu byli i někteří z fotbalových internacionálů. Lákavou možností byl Milan Luhový se svými neotřelými a mnohdy originálními názory. Ostatně pod Josefem Masopustem hrál v československé reprezentaci. Bohužel, ale na žádosti o rozhovor nezareagoval. Nakonec zůstali internacionálové mimo hru. Kdokoliv z jeho bývalých spoluhráčů nebo svěřenců se o Masopustovi vyjadřuje jen v superlativech. Ostatně publicistické zmínky Viktora, Nehody, Bergra a dalších jsou součástí této práce

Z řad žurnalistů jsou mezi respondenty hloubkových rozhovorů zastoupeni František Steiner a Radim Trusina. František Steiner je sportovní novinářská legenda. Klíčovou část svého tvůrčího života strávil Steiner v Lidové demokracii, nepřímé předchůdkyni dnešních Lidových novin. Právě on to byl, kdo v prosinci dvaasedesátého roku oznámil Masopustovi jako první radostnou zvěst o vítězství v evropské anketě o nejlepšího fotbalistu kontinentu.

Radim Trusina je mladý novinář z deníku Sport. Mapuje zejména okruh výkonnostního sportu. Zaměřuje se především na nižší fotbalové soutěže. Přispívá i do regionálních rubrik.

Aby byla cela fotbalová obec kompletní, je součástí práce rozhovor i se zástupcem rozhodčích. Masopust byl během své kariéry několikrát vyloučen, a to se zdá být možná jeho jediná kaňka na takřka neposkvřené kariéře. Jaroslav Kubr, který je respondentem za muže s kartami a píšťalkou, rozhoduje jak amatérské, tak i profesionálních fotbalové soutěže. Krom své fotbalové profese je i nadšeným sportovním historikem a znalcem. O fotbale a o Masopustovi toho ví možná více než samotná fotbalová legenda. Může říci něco o tom, jak dnes fotbalisté během zápasu komunikují s rozhodčími a nakolik jsou vztahy mezi těmito světy hráč versus sudí korektní.

Miloslav Brožek, poslední z pěti zpovídaných, je dnes sportovním ředitelem druholigového oddílu FC Graffin Vlašim. Začátkem 90. let prožil neopakovatelnou životní a fotbalovou zkušenost v Indonésii. Do této jihovýchodní asijské země se dostal na Masopustovu doporučení. Navíc jej s Josefem spojuje společně strávené angažmá v Děčíně, které bylo pro Masopusta labutí písni na trenérské fotbalové židli.

6 HLOUBKOVÉ ROZHOVORY

V této kapitole bude uveden postupně výčet otázek, které byly respondentům pokládány, a zároveň budou autorem práce glosovány jejich odpovědi.

1) Co pro Vás znamená fotbal?

Všichni zúčastnění se vyjádřili shodně. Fotbal je pro ně nedílná součást jejich života. Pro mnohé je to skloubení příjemného s užitečným. Fotbal je pro ně koníčkem a zároveň i chlebem. Živí je. Velice specificky vyjádřil svůj vztah k fotbalu mladý sportovní novinář Radim Trusina. Říká: *„Fotbal je pro mne největším kamarádem a i když nechci používat klišé, jsem rád, že má práce je pro mne i zábavou.“*

2) Kdo je podle Vás nejlepší fotbalista všech dob a proč?

Srovnávání nejlepších hráčů planety za celý fotbalový věk je složité a diskutabilní. Přesto padala jednotlivá jména. Pelé, Zidane, Messi, Ronaldo. Pro Miloslava Brožka, sportovního funkcionáře z Vlašimi a někdejšího blízkého přítele Josefa Masopusta z kraje 90 let je toto srovnání irelevantní. Uvádí: *„Pro mne není nejlepší fotbalista všech dob, existují nebo jsou ikony svých dob. Nejde srovnávat fotbal Masopusta a fotbal Cristiana Ronalda. Fotbal se dnes dostal do úplně jiné dimenze, než tomu bylo v 60 letech minulého století. Na špičkové hráče jsou dnes kladeny obrovské nároky po všech možných stránkách. Z hlediska komplexní fotbalové vybavenosti stavím na první místo Cristiana Ronalda z Realu Madrid.“*

3) Kdy jste poprvé slyšel o Josefu Masopustovi? Jaká událost se váže k začátkům vašeho vnímání Josefa Masopusta?

Otázka možná nebyla položena úplně nejlépe, jelikož není samozřejmě jednoduché si vybavit první moment vážící se k první vzpomínce na Masopusta. Znovu lze citovat Miloslava Brožka, který zareagoval zajímavě a jeho odpověď by měla sloužit jako moudro pro mnohé začínající a mladé hráče, kterým dnes tolik chybí pokora, a naopak oplývají přehnaným sebevědomím.

„Když jsem přišel, jako velmi mladý žáček do Dukly Praha na stěnách visely fotky bývalých slavných hráčů a momentky z nezapomenutelných zápasů Dukly v pohárové Evropě nebo legendárního turnaje o americký pohár. Dýchla na mne neuvěřitelná atmosféra starých časů a vytvořil jsem si obrovský respekt ke jménům jako Novák, Pluskal či Josef Masopust. Od téhle chvíle Josefa Masopusta vnímám.“

4) Viděl jste s ním zápas na živo, v televizi (sestříhy)? Jak na Vás jeho hra působila?

Jediný, kdo viděl Masopusta hrát na vlastní oči, soutěžní a mistrovské zápasy byl doyen a legenda československé sportovní žurnalistiky František Steiner. Ostatní respondenti viděli sestříhané dokumenty například z Chile nebo fragmenty z turnaje o Americký pohár. Případně celý záznam finálového utkání ze Santiaga de Chile. Steiner vzpomíná na Masopustův herní přínos. *„Byl to nejlepší záložník, kterého jsem na vlastní oči viděl hrát. Dokázal si poradit i v těch nejsložitějších herních momentech. Byl prodlouženou rukou trenérů, a i když nebyl kapitánem mužstev, mančaft vlastně sám řídil a dirigoval ho.“*

5) Proč si myslíte, že uspěl, prorazil?

Obrovská pracovitost, která rozvíjela jeho vrozené dispozice a talent, neustálá chuť se zlepšovat, mimořádně vyvinuté morálně volné vlastnosti a přitom místy až nepatřičná skromnost. Tyto důvody uvádějí v různých obměnách všichni dotazovaní.

6) Kdo je Masopustovým pokračovatelem, kdo je mu podobný ve stylu hry?

Na tento dotaz padaly mnohé názory. I když s ním má prostudovaný pouze záznam finálového zápasu z Chile a několik dalších zápasových fragmentů, dokáže rozhodčí Kubr i díky studiu publikací o držiteli zlatého míče přiblížit Masopusta v herních činnostech k Xavimu Hernandezovi, současnému stratégovi FC Barcelona.

7) Jak jste vnímal Duklu Praha v kontextu politicko – společenského uspořádání naší země? Myslíte si, že to byl protěžovaný klub?

8) Jak na Vás v tomto armádním soukolí působil Josef Masopust?

9) Myslíte si, že byl představitelem určité ideologie? Byl systémem zneužit?

Tyto tři otázky se sebou navzájem souvisejí, a proto je můžeme brát v odpovědích jako jeden blok. Velmi překvapivá byla shoda v odpovědích na toto téma. Ani jeden z respondentů se výrazně nelišil od ostatních. Duklu Praha chápou všichni tak, že připouští její jistou protěžovanou v konturách politického uspořádání tehdejší republiky. Jedním dechem, ale do jednoho zmiňují její přínos pro československý sport. Navíc dodávají, že tak jako byla Dukla na vrcholu oblíbenosti a protěžovanosti v tehdejší době za jiných okolností a souvislostí jsou zase v jiných časech podporovány i politicky jiné kluby. Sudí Kubr k tématu říká: *„Dukla Praha byl určitě protěžovaný klub, ovšem stahoval si jen ty nejnadějnější 18, 19-leté kluky ne hotové fotbalisty z celé republiky a pro ty to byla v až na pár výjimek čest v možná prvním profesionálním klubu v Československu působit.“*

Na Masopusta ani jeden z nich nepohlíží jako na oběť zneužitou politickou propagandou. Jak se zmiňuje i vlašimský Brožek, kterému se Masopust svěřoval během jejich společného působení v Děčíně: *„Josef se mi přiznal, že se nikdy nesnažil spojovat politiku a sport. Tomuto tématu, i když do něj byl několikrát i nepřímo tlačen se vyhýbal širokým obloukem.“*

10) Znáte nějakou publikaci, která se věnuje Josefu Masopustovi – (příp. nejoblíbenější)? Pokud ano, zhodnotil byste její obsah a porovnal s vašimi myšlenkami a vaším pohledem na J.M.?

Každý z dotazovaných se více či méně setkal s knihami o Josefu Masopustovi. Nejvydařenější titulem je podle mnohých sportovní beletrie od Oty Pavla Dukla mezi Mrakodrapy. Jaroslav Kubr a František Steiner dodávají, že třeba titul Fotbal jménem Masopust od Petra Feldsteina je neoficiálním pokračováním Pavlovy prózy.

11) Jaký máte názor na jeho trenérskou kariéru, zejména na působení u národního mužstva?

Kdo někdy studoval Masopustovu kariéru, ví, že tato etapa jeho života je pro hrdinu diplomové práce složitou a možná i trpkou zkušeností. Třeba Miloslav Brožek říká: *„Hodnotit Josefa jako trenéra je pro mne nesmírně složité a je to první otázka, na kterou se mi neodpovídá lehce. On byl nesmírně hodný. Hráče kolikrát posuzoval*

stylem, podle sebe soudím tebe. On byl profík, který se dokázal na zápasy plně koncentrovat a připravovat. To jeho mnozí svěřenci nedokázali. Další věcí je, že třeba v reprezentaci neměl k dispozici tak kvalitní hráče, kteří by předváděli fotbal dle jeho gusta - technický a kombinační. Na druhou stranu získal titul se Zbrojovkou Brno. Kdo po něm to dokázal. Nikdo. Takže úspěšný byl. Já kdybych vyhrál, ligu považoval bych se za úspěšného trenéra.“

12) Prosadil by se Josef Masopust v době, kdy byl na vrcholu kariéry, v zahraničí?)

Další otázka, na kterou reagovali všichni dotazovaní jednotně. Nepochybně ano. Zejména František Steiner se zde nechal slyšet: *„Josef byl typ hráče, který i kdyby přišel do Realu Madrid nebo Benfiky Lisabon za chvíli by se stal přirozeným lídrem i tam. Věřím to tomu, že by dokázal šéfovat i těm největší hvězdám v mužstvu. I když byl už na konci svého působení třeba v Molenbecku či Haseltu, byl i ve čtyřiceti letech hvězdou belgické ligy.“*

13) Myslíte si, že jsou dnes hráči přepláceni. Otázka je položena s ohledem na nízké příjmy fotbalistů za Masopustovy éry.

Zde zdaleka jednotliví respondenti jednotní nebyli. Shodli se pouze na tom, že hráči jako byli Masopust, Pluskal nebo později třeba Viktor brali ve srovnání s dnešními ligovými hráči málo.

Brožek se domnívá, že třeba špičkoví světoví hráči by se měli během své kariéry finančně zabezpečit. Oproti tomu mladý novinář Trusina je takového názoru: *„Nemluví ze mě závist, ale myslím si, že dnešní hráči berou až nestydatě vysoké peníze. Ptám se proč, z jakého důvodu? Čím oni jsou tak prospěšní společnosti oproti ostatním, aby mohli mít astronomické příjmy?“* *„Myslím si, že třeba špičkový hráč naší ligové soutěže by neměl brát více než 80. tisíc korun.“*

Každý respondent je něčím specifický a zastává ve fotbalovém soukolí nějakou osobitou roli. Proto padly ještě otázky týkající se jejich profese s ohledem k Josefu Masopustovi.

Rozhodčí Jaroslav Kubr:

Masopust se stal během své hráčské kariéry hráčem, na kterém stály nebo padaly výkony mužstva. Stejně tak i dnes má každý klub svého playmakera – tvůrce hry, který dává hře řád a zápasy svou hrou rozhoduje. Tito fotbalisté jsou většinou, díky vědomí, že je na ně nejvíce spoléháno, pod větším tlakem a mohou ve vypjatých momentech dát najevo své negativní emoce. Masopust, kterého jakákoliv nespravedlnost na hřišti rozlítla, byl díky svým výlevům i párkrát vyloučen.

Sudí Kubr připustil, že takoví hráči, největší opory svých celků, jsou skutečně vystaveni většímu tlaku při očekávání úspěchů, a proto mají tendence k někdy zkratovitému jednání. Diskutují s rozhodčími, nadávají a kolikrát těžko drží své emoce na uzdě. Říká: *„Je lepší si tyto hráče držet na své straně a dát jim najevo určitou míru respektu. Ve většině případů se to pak rozhodčím v dobrém vrací. Je důležitá přímá a slušná komunikace.“*

Fotbalový funkcionář Miloslav Brožek

Výše jmenovaný se dostal mezi respondenty hlavně pro své kontakty s Josefem Masopustem z kraje 90. let minulého století. Jak již bylo zmíněno, stala se mu na nějaký čas země zaslíbenou právě Indonésie, kam byl Masopustem doporučen. Autora zajímalo, jak místní na svého bývalého trenéra olympijského výběru po čase vzpomínají a zdali Masopustovy postřehy nějakým způsobem pomohly Brožkovi v orientaci indonéského prostředí.

„I po pár letech co Josef v Indonésii nepůsobil, se o něm tamní obyvatelé vyjadřovali s úctou a uznáním. Bylo až neuvěřitelné, jak mi jeho jméno při různých příležitostech otevíralo dveře a pomáhalo. Nejen to. Tamní obyvatelé se díky jeho krátkému působení začali orientovat, kde malá země, jako je Československo leží a znali i další naše bývalé nebo současné hráče.“

Brožek několikrát během našeho povídání zdůraznil, jaký byl Josef Masopust člověk. Poukazoval na jeho ryzí charakter a skromnost. „Na to, co všechno dokázal, co zažil, jak ho lidé uznávali a uznávají je neuvěřitelně skromný a otevřený chlap. „*Nikoho podobného jsem ve své fotbalové kariéře nepotkal,*“ dodává.

Žurnalisté Radim Trusina a František Steiner

Mladý sportovní novinář z deníku Sport Radim Trusina referuje o našem nejpoblárnějším sportu skoro deset let. Už to tedy není žádný vyjukáný zajíc a rozhovor pořídil s celou řádkou vynikajících hráčů. S Josefem Masopustem dělal interwiev před pár měsíci na téma fotbalové obutí tenkrát a dnes. Trusinu zaujalo, s jakým nahladem Masopust komentoval padesátiletý rozdíl ve vybavení. Bez známek závisti nebo snad zášti. Trusina říká, že Masopust měl ve své době exkluzivní smlouvu s Adidase, který mu dodával nejnovější prototypy obuvi, ale aby měla kopačka 50 deka, jako dnes váží obutí Lionela Messiho, to Masopusta rozesmálo.

Zajímavé je, koho by Trusina z dnešní generace hráčů vyzdvihl po hráčské a zároveň i morální stránce. Kdo by dnes mohl pokračovat a jít tak ve šlépějích nejlepšího českého fotbalisty za minulé století. Trusina říká: *„Musím určitě jmenovat Vládu Šmíceru. On vyhrál Ligu mistrů, Pohár UEFA, několikrát anglický pohár třikrát českou ligu a tak dále, ale je to člověk, který si absolutně na nic nehraje, šíří kolem sebe dobrou náladu a pokud jsem ho kdykoliv požádal o rozhovor, ani jednou neodmítl. Dokonce mi nedávno volal jeden polský novinář, který s ním chtěl natočit rozhovor. Jednalo se o bezejmenný polský deník, spíš regionální. Když jsem o to Vládu poprosil, řekl jen kde a v kolik... Takže vstřícností a určitou grácií se Masopustovi v dnešních časech rovná Vladimír Šmícer.“*

Toho ostatně také jmenoval i František Steiner. A pokud to říká i muž, který pamatuje návrat stříbrné jedenáctky z Říma z roku 1934 má to obrovskou vážnost.

Povídání s panem Steinerem byla obrovská zkušenost a čest. Kdo se zajímá o sportovní historii, ví, že tento pán je skutečnou legendou. Napsal několik knih a pořídil tisíce rozhovorů s těmi nejlepšími světovými hráči a trenéry na této planetě. Jeho práce i dílo zahrnuje moderní éru kopané, která přišla po druhé světové válce. S Masopustem ho svazovaly nejen pracovní povinnosti na bázi hráč a novinář, ale i přátelství, které přetrvává dodnes. Steiner říká: *„Kolikrát mi už přišlo trapné jeho výkony pořád chválit. Chtěl jsem taky někdy na něj napsat kritiku, ale on mi k tomu nedával příležitosti. Bylo jen výjimečné, když zahrál pod hranici svých možností. Na druhou stranu on byl na sebe velice přísný a sebekritický. Velmi mne pak mrzel hon, který na něj pořádali někteří kolegové, když nepodával takové výkony jako v Chile. Přišlo mi, že se tady čekalo na to, až Masopust selže. Jako kdyby si všichni řekli: tak*

a teď mu to natřeme. On opravdu v době po Chile nehrál svůj standard, ale tak zdrcující kritiku si nezasloužil. Ostatně brzo se dokázal oklepat a na stará fotbalová kolena předváděl neuvěřitelné výkony. Vždyť ještě v roce 66 vyhrál anketu o nejlepšího hráče Československa.“

7 DISKUZE A SHRUTÍ HLOUBKOVÝCH ROZHovorŮ

Autor práce přiznává, že od hloubkových rozhovorů nečekal odlišnosti od notoricky známých paradigmat, které se o Josefu Masopustovi už několik desítek let šíří. Tato praktická část to jen potvrdila. Josef Masopust je vnímán s neuvěřitelným respektem a obdivem i autorovými respondenty. Je víc než pravděpodobné, že takto je to stejné u všech příznivců fotbalu a nejen jeho, napříč generacemi.

Hypotéza č. 1 nemůže znít ani jinak. Na základě průzkumů v oblasti sportovní publicistiky a hloubkových rozhovorů je Masopust výjimečný sportovec pro svůj talent píli a charakter.

Hypotéza č. 2: Sportovci, zvláště pak úspěšnými, se politické špičky rády chlubí v jakékoliv době. Hlavně dle zkušeností pana Steinera nebyl ve svých nejlepších letech Masopust zneužíván jako příklad socialistického sportovce. Předně to ani sám nepřipustil a navíc se poměry v šedesátých letech v politice i ve společnosti přeci jen uvolňovaly. Zde se tedy tato hypotéza, která je mnohde v dnešních časech a určitými novináři prezentována, ukazuje jako lichá.

Poslední, třetí hypotéza o Masopustově trenérské kariéře přece jen respondenty rozděljuje. Někteří jej vidí jako trenéra úspěšného, viz dle odpovědí Miloslav Brožek, někteří ho hodnotí tak, že na tomto poli neuspěl. Zde má autor na mysli pana Steinera, který říká, že třeba reprezentační židli měl radši odmítnout. Všichni se ale shodnou na tom, že to byl trenér metody cukru nikoliv biče, či obou variant. Brožek a Steiner, kteří ho zažili, svorně tvrdí, že ho neviděli se rozčítit, řvát nebo a to už vůbec aby byl sprostý.

ZÁVĚR

Má diplomová práce je u konce. Nejsem příznivcem patosu a přehnaných emocí. Přesto musím konstatovat a připustit, že jsem se při psaní a studiu Masopustova života kolikrát dostával do jakéhosi jiného světa. Do světa poctivosti, opravdovosti, příkladného kamarádství a nezměrné vůle. Kdyby byl Josef Masopust spisovatel, slušelo by se napsat, že jeho život a dílo jsou pozoruhodné. Proč to ale vlastně takhle neříct? Masopust je pozoruhodný sportovec a člověk a už více než půl století mu publicisté a novináři věnují pravidelnou pozornost. Byl nebo je objektem inspirace pro mnoho mladých hráčů, kteří sní svůj sportovní sen a jsou mu ochotni mnohé obětovat.

Je těžké přinést něco nového o člověku, o kterém bylo řečeno snad úplně vše. Shrnul jsem Masopustovo dospívání, kdy bylo jasné, že z tohoto severočeské rodáka roste nadějný talent, který je potřeba obrušovat a pečovat o něj. Zaznamenal jsem lidi a okolnosti, které legendárního záložníka obklopovali a spoluvytvářeli jeho život i sportovní kariéru. Rovněž tak největší fotbalové úspěchy. Kolektivní i individuální. Dotkl jsem se i tématu jeho trenérského působení na klubových lavičkách Dukly, Brna, Hasseltu a hlavně tříletého držení žezla na trůnu československé reprezentace.

Jedním z hlavních úkolů práce bylo přinést pohled sportovní novinářské obce a publicistů na Josefa Masopusta. Prošel jsem archivy vybraných deníků a zjistil určité odlišnosti v práci soudobých sportovních žurnalistů v komparaci s těmi současnými. Byla to zajímavá zkušenost a poznání.

A nakonec jsem vyzpovídal lidi, sportovce, kteří přinesli do této práce obohacení a určitý rozměr. Povídat si o fotbale a o Masopustovi bavilo všechny. Poznatky z hloubkových rozhovorů jsem shrnul v jiné kapitole. Není tudíž nutné znovu potvrzovat jejich vyplývající hypotézy.

Nabízí se otázka, co nového tato práce přinesla. V zásadě potvrdila všechny všeobecně rozšířená názory, které jsou o Masopustovi až nostalgicky známy. Dovoluji si tvrdit, že odhalila jednu věc. Josef Masopust je dnes přijímán a hodnocen daleko lépe než za svojí aktivní éry a to ať už éry hráče nebo trenéra. Z dostupných dobových pramenů a televizních komentářů byl reprezentant Československa, výběrů světa a Evropy brán žurnalisty a tím i veřejností jen jako běžný lepší sportovec. Nic víc.

Naštěstí po letech se naše společnost v určitých případech začala k lidem, kteří pro naši zemi něco dokázali chovat s větší úctou a uznáním. A proto, vyšlo hned několik publikací o Masopustovi a hrdinech z Chile. S velkou a potěšující důstojností byla připravena oslava Masopustových osmdesátin v prostorách Státní Opery za účasti světové fotbalové honorace. A dá se pokračovat.

Nejpopulárnějšímu světovému fenoménu - fotbalu zasvětil celý život. V určité době ho díky svým kvalitám pomohl posouvat na lepší úroveň a popularizovat ho i v odlehlých koutech světa. Josef Masopust se stal rytířem světového sportu.

Obrázek 1: Socha Josefa Masopusta v parku Juliska

Zdroj: Osobní archiv autora práce

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

FELDSTEIN, P. *Fotbal jménem Masopust*. 2. vyd. Praha: Xyz, 2012.

ISBN 978-80-7388-662-2.

MACHO, M. *Zlatá kniha fotbalu*. 1. Vyd. Praha: Xyz, 2006. ISBN 80-87021-35-5

MACHO, M. a I. URBAN. *Zlatý míč*. 2. Vyd. Praha: Olympia, 1987

KOTRBA, J. MASOPUST, J. *Druhý poločas*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1987.

ŠÁLEK, J. *Slavné nohy pokračují: Kronika české a československé fotbalové reprezentace*. 1. vyd. Praha: A. S. United s.r.o. – Nové milénium

MASOPUST, J. a I. URBAN. *S míčem kolem světa*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1969.

Autorský kolektiv MRÁZ, KŠIŇAN, PEJCHAR, PONDĚLÍK, ŽEMLA. *Svět devadesáti minut: Z dějin československé kopané*. 2. vyd. Praha: Olympia, 1981.

PAVEL, O. *Dukla mezi mrakodrapy*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1964. 650 s.

VIKTOR, I. *Můj dres číslo 1*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1977.

ZEMÁNEK, V. *HÓÓÓÓNZA BERGER aneb jinak to nevidím*. 1. vyd. Praha: Exit, 1987. 650 s. ISBN 80-900713-3-3

NEHODA, Z. a I. URBAN. *Zdeněk Nehoda, Všechny moje góly*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1984.

MATĚJKA, J. a J. VEJVODA. *Jak to viděl Vejevoda*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1983.

Seznam použitých internetových zdrojů

Czech pride in marvellous Masopust – UEFA.com (cit. 2013-03-07). Dostupné z <http://www.uefa.com/memberassociations/association=cze/news/newsid=144731.htm>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Předání Zlatého míče na Strahově	27
Obrázek 2: Tisk	34
Obrázek 3: Socha Josefa Masopusta v parku Juliska	70

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – V BUDAPEŠTI: MAĎARSKO – ČSR HLADCE 4:1 (1:0)	I
PŘÍLOHA B – PŘED VELKOU CESTOU	II
PŘÍLOHA C - PO STATEČNÉM BOJI JSME DRUZÍ NA SVĚTĚ.....	III
PŘÍLOHA D – PRAHA UVÍTALA FOTBALISTY	IV
PŘÍLOHA E – MASOPUST NEJLEPŠÍM FOTBALISTOU V EVROPĚ	V
PŘÍLOHA F – O ČEM SI POVÍDALI MASOPUST S AMARILDEM	VI
PŘÍLOHA G – ČESKÝM FOTBALISTOU STOLETÍ JOSEF MASOPUST	VII
PŘÍLOHA H – ČLÁNEK: ZBROJOVKA POPRVÉ MISTREM	VIII
PŘÍLOHA I – HOVOŘÍ TRENÉR BENFIKY RIERA.....	IX
PŘÍLOHA J – FOTO: NEBUDE PRŠET	X
PŘÍLOHA K – ZÁPAS VYSOKÉ ÚROVNĚ	XI
PŘÍLOHA L – MASOPUST DO MEXIKA.....	XII
PŘÍLOHA M – JOSEFOVÉ OSLAVENCI.....	XIII

PŘÍLOHY

Příloha A – V Budapešti: Maďarsko – ČSR hladce 4:1 (1:0)

Z utkání čs a maďarských fotbalistů

Zdroj: Československý sport. 25. Října, 1954, str. 1
Rudé právo. 25. Října 1954, str. 7

Příloha B – Před velkou cestou

Pelé říká: Slovy se zápasy nevyhrávají
Článek: Budou bojovat o titul Mistra světa

NAK FESTIVALU

Článek o festivalu v Sopronu...

Dvě pov...

MISTROVSTVÍ ČS
11.—12. května v B
Za české reprez
2. zasedání v
typistů a logistů

Přebor ČSSR dorostu v kopané

SKUPINA A	Toplice	Dukla Praha	SKP Olomouc	SKVOP Brno	SK Slovácko Uherské Hradiště	SK Slovan Brno
14 3	1 40:10	31				
12 3	3 50:15	27				
11 4	1 24:23	24				
9 5	4 51:34	23				
10 2	0 23:28	22				
8 4	0 23:27	20				
6 4	0 24:40	16				

PŘED VELKOU CESTOU

zachvilí fotoreportér Hárka na pražské letišti. Již s námi, fotbalových reprezentací, kteří v pondělí odletali do Itálie za účelem předvedení cestovních úkání do Chile. Záložníci (zprava): Fluska, Štěpánek a Buberek před startovním letovým řád.

Ustřední orgán ČSTV

Československý sport

SOBOTA 2. VI 1962 • ROZDÍL 8 • 36 STR. • CÍLOVÉ LID

Pelé říká: „Slovy se zápasy nevyhrávají“

Zestárli Brazilci za čtyři roky?

V dnešním utkání máme velkou příležitost

Článek o Pelé a brazilské reprezentaci...

Pořadí v Chile

SOBOTA
SOUTISE ČILLO—Itálie
AIOVA (JUGOSLAVIE) — Brazílie
VÍLA DEL MAR — Brazílie — JEDN
Brazílie — Jugoslávie — Anglie

NEDELE
AIOVA, Kolumbie — Švédsko
Brazílie — JEDN — Jugoslávie
VÍLA DEL MAR —
Brazílie — Jugoslávie
Brazílie — Jugoslávie

Indra s útočnickými akcí...
Vláda ČSTV

SPORTY PRAHY (ČESKOSLOVENSKO) • ČS SPORT PRAH

Telegrafický epilog velkého utkání

Po telefonickém sdělení s vítězi ČSSR — Společně, ještě není...
Článek o utkání ČSSR vs Brazílie...

TRIUMF NADŠENÍ A VŮLE bojovného kolektivu

Československý sport

Nečekané finále: ČSSR — BRAZÍLIE!

Článek o vítězství ČSSR nad Brazílií...

Budou bojovat o titul mistra světa

ČSSR — JUGOSLAVIE 3:1 (0:0)

Nic nás už nemohlo zastavit před finálem

Článek o utkání ČSSR vs Jugoslávie...

ČESKOSLOVENSKÝ SPORT

Článek o utkání ČSSR vs Brazílie...

Zdroj: Československý sport, květen, 2, a 14. červen, 1962, str. 2,1,1

Příloha C - Po statečném boji jsme druzí na světě

Zdroj: Československý sport. 18. června, 1962, str. 1
Rudé Právo. 18. června, 1962, str. 6

Příloha D – Praha uvítala fotbalisty

Naši fotbalisté v Praze

Československý sport
Kadostně zahájení Rošického memoriálu
Praha uvítala fotbalisty

PRAHA 23. VI. 1962

PŘÁEL VÝHODNĚ SI.

DRUHÝ NELEPŠÍ

V prvním dnu Memoriálu Evžena Rošického

Pět vítězství světových rekordmanů

Světový rekord v tyči Nikula regulérně 494 cm

ČLENOVÉ ČSTV NA VÝZNAMNÉM MÍSTĚ

Sporovci v kolektivu XII. sjedru KSC

TATO FOTOGRAFIE

OCENĚNÍ ÚSPĚCHU ČS. REPREZENTANTŮ V KOPANĚ

Naši fotbalisté v Praze

PRAHA (AP) — Neobyčejně srdečně uvítali oběma hlavního města v pátek čs. reprezentanti při jejich návratu z letáckého světového šampionátu v kopané. Na vzdušném letišti je přivítali tisíce občanů, kteří chrlili povydrávky jako spoustou. Když tak vzrušeně reprezentovali naši socialistickou vlast. Pojaty se, mužstvo se do třího mistrovství světa v kopané účastní v ústředním sportovním středisku. Jejich boj ve vlastním finále, kdy byli mistry světa více než důležitým úspěchem, si přinejmenším usnadní naši sportovní veřejnost. Bylo to uznání za bojovnost, nadšení a obětivost z nás naše reprezentovali.

Na ploše československého letiště uvítali naši reprezentanti množství představitelů ČSTV a několik tisíc pražských občanů. Pak následovala slavnostní sjezd pražskými ulicemi, která končila na Svatopluku č. 100. Na Strahově, sjezd se takzda předseda ČV ČSTV Fr. Vodňanský uvítal čs. reprezentanty a mj. pravil: "Rád bych vyjádřil optimistické očekávání za vzrušenou reprezentaci, kterou jste představili naši socialistickou vlast. V české kopané jste dosáhli vynikajícího úspěchu a stali se druhým kolektivem fotbalového mužstva letošního šampionátu. Čestně si zasloužíte totožnost, nadšené bojové hry, obětivost a houževnatost předchůzů vysokou krali a levnou vůli zvířel."

NIKOLA O TYČI 494 CM

Na letňáckém stadionu v Kaunaru ve Finsku v pátek skočil finský tyčkář P. Nikula 494 cm. Rekord tak dovedl nejlepší světový výkon Američana Tomka o 2 cm. Nikula dosáhl tohoto výkonu už 15. června v Helsinkách, avšak skok nebyl regulérní (byl spádn do dvoškolní). Nikula skáče s laminátovou tyčí.

ZE ŠACHOVÝCH TURNAJŮ

ČERACAD: Turnaj kandidátů na šachovém mistrovství světa končí. Ve 20. úkolu skončily nerozhodné partie Keres—Geller a Petrovjan—Benko. Stav turnaje: Keres a Petrovjan po 10½, Geller (včetně SSSR) 10½, Fischer (USA) 12½, Korčňov (SSSR) 12 (2), Benko (USA) 10 (1), Tal (SSSR) 7 a dr. Filip (SSSR) 6 (1).

SSSR: V neděli bude ve Lvově zahájen přelomový šachový zápas vyhraných družstev SSSR a Jugoslávie. Za SSSR nastoupí velmistři Polugaevskij, Stejn, Vasjukov, Bronštejn, Timmanov a Čholmov.

• Kam se spouští: Cyklistika: Utkání žen ČSSR—NDR na dráze ve Strahově (20 h.). Kanoistika: Febovy Prahy (15 h.). Atletika: Memoriál E. Rošického na Strahov (15 h.). Odbyl: E. Kolín—H. Bratislava a Sp. Potrubí—Sp. Hlohov (15 h.). Praha—Sp. Brno (15 h.). B. h. Zápas: Sp. Praha 7—VTZ Chomutov (19 h.).

PRVNÍ DEN ZÁVODŮ NA STRAHOVĚ

Naši reprezentanti

Naši reprezentanti

Zdroj: Československý sport. 23. června, 1962, str. 1
Rudé právo. 23. června, 1962, str. 6

Příloha E – Masopust nejlepším fotbalistou v Evropě

Západní mocnosti odmítají dohodu o likvidaci nosičů jaderných zbraní

... z ŽENEVSKÉ KONFERENCE VEDOUcí USMĚNÁTI

... jižní Koreji nelze jít s OSN

... 24 hodin v zahraničí

... Poslední zpráva

... Televizní interview

... 24 hodin v zahraničí

... Rukavěnec vítězem slalomu

... Čtyři běžci do Paříže

... Radost a zklamání

... V KABINĚ DUKLY

... ZLATÝ MÍČ

... V KABINĚ BENFIKY

USPĚCH ČS. KOŠIKÁŘEK

ČSSR - Polsko žen v košíkové 72:49 (40:29)

... Zajímavosti ZE ZAHRÁNĚ

MASOPUST NEJLEPŠIM FOTBALISTOU V EVROPE

Zvlítěli Tal, nebo Korňová?

Rakusan RÄCHER vítězem slalomu

Čtyři běžci do Paříže

Radost a zklamání

V KABINĚ DUKLY

ZLATÝ MÍČ

V KABINĚ BENFIKY

... 24 hodin v zahraničí

... Rukavěnec vítězem slalomu

... Čtyři běžci do Paříže

... Radost a zklamání

... V KABINĚ DUKLY

... ZLATÝ MÍČ

... V KABINĚ BENFIKY

... Rukavěnec vítězem slalomu

... Čtyři běžci do Paříže

... Radost a zklamání

... V KABINĚ DUKLY

... ZLATÝ MÍČ

... V KABINĚ BENFIKY

Zdroj: Rudé právo. 18. prosince., 1962, str. 7, Československý sport. 14. Března, 1963, str. 3

Příloha F – O čem si povídali Masopust s Amarildem
 Masopustova premiéra
 Ochota hrát útočněji
 Masopust bere tři body
 Hráče na to máme

Zdroj: Československý sport. 14. května, 1984, str. 3
 Československý sport. 7. září, 1984, str. 1
 Československý sport. 9. září, 1984, str. 1
 Československý sport. 2. srpna, 1984, str. 1
 Československý sport. 2. července, 1984, str. 3

Příloha G – Českým fotbalistou století Josef Masopust

tipsport.cz
www.demk-sport.cz

Tipsport
Přidává Dobry kurz na stránkách 9...
EXKLUZIVNÍ DODAVATEL SPORTOVNÍCH TROFEJÍ
Spartu zradily nájezdy
Medailisté z OH v Sydney
Číslo na straně 3
7 Kč - pro předplatitele 6 Kč
27. PROSINCE 2000
ČÍSLO 299

obhájci titulu se Vánoce nedočkali

Česká hokejová reprezentace zvítězila v prvním utkání na juniorském šampionátu nad Švédskem 2:1

Typický ruský nervitácký pošťákl, největšího vítězství se však nepodařilo. V prvním utkání na juniorském šampionátu zvítězila česká hokejová reprezentace nad Švédskem 2:1. Ve svém prvním utkání na světovém šampionátu si poradila s nevídaně za medailového svazem. Obhájci titulu se Vánoce nedočkali. V prvním utkání na juniorském šampionátu zvítězila česká hokejová reprezentace nad Švédskem 2:1. Ve svém prvním utkání na světovém šampionátu si poradila s nevídaně za medailového svazem. Obhájci titulu se Vánoce nedočkali.

DAVID NOSEK (pravou) v souboji se Švédem DANIELEM JOSEFSSONEM.
Foto: ČTK/AP

Zatímco u expertů vyhrál držitel Zlatého míče 1962, v doprovodné anketě fanoušků triumfoval nejlepší kanonýr všech dob Josef Bican

Českým fotbalistou století Josef Masopust

Josef Masopust byl věru v hale pražské Slavie vyhlášen nejlepším tuzemským fotbalistou právě končícího století. V anketě odborného týdeníku Gól dostal 591 bodů.

Výsledky ankety Fotbalista století: 1. Masopust 591 bodů, 2. Bican 524, 3. Viktor 370, 4. Plánička 281, 5. Nedvěd 251, 6. Paroník 231, 7. L. Novák 145, 8. Dobiáš 127, 9. Kvaňák 112, 10. Z. Nehodba 101.

Doprovodná anketa čtenářů týdeníku Gól: 1. Bican, 2. Masopust, 3. Plánička.

drabý skončil se ztrátou 67 bodů Josef Bican, který ovšem vyhrál doprovodnou anketu čtenářů.

Do desítky nejlepších se dostal jediný současný hráč: kapitán reprezentace Pavel Nedvěd obsadil páté místo. Mezi oceněnými jsou dva fotbalisté slovenského původu Karel Dobrá a Andrej Kvaňák a dva brankáři - Ivo Viktor a František Plánička.

JOSEF MASOPUST prohlásil, že vítězství v anketě Fotbalista století stává výše než získání Zlatého míče. „Hrál jsem fotbal v Česku a v bývalém Československu, kde bylo vždy hodně dobrých hráčů. Byl mezi nimi oceněn jako nejlepší, je pro mě obrovskou ctí,“ řekl Masopust krátce po dekorování. Ve svém tipu dal na první místo Josefa Bicana. „To, co dokázal on, dokázal jen málo hráčů na světě,“ ocenil kvalitu svého největšího soka v boji o největší poctu.

Poměřovat fotbalisty, kteří hráli v různých obdobích končícího století, lze pryj jen málo. Přesto Masopust význam ankety никак nenařká. „Poměřujeme neporovnatelné skupiny fotbalistů a málokdy dokážou, dobrých souvých,“ uvedl. Devětatáctiletý muž je rád, že si v průběhu kariéry splnil největší životní sen. „Jako kluk jsem si přál hrát ve finále mistrovství světa a dát tam gól. To se mi nedařilo, přesto mám náklon k úplně radostné konci. Když jsem nastoupil na finále šampionátu v Chile před 38 lety, odkud československý výběr přivezl zlaté medaile. Podívám se na velké české fotbalové hvězdy rozhodně nekoním. Podívám se jako máma na tyhle v podobě Růžického či Burdoka. Tady se bude vždy hrát dobrý fotbal!“

Do ankety přispělo ovšem blasy čtyřtřicet bývalých hráčů, šest set současných privilegovaných trenérů a pět set novinářů.

JOSEF MASOPUST
Narozen: 6. 2. 1931
Hráčská kariéra: Sparta Praha, SK Slavia Praha, Dukla Praha, Molenbeek.
Domácí úspěchy: Mistr ligy 1953, 1956, 1958, 1961-64, 1965 vítěz v Dukle, vítěz 1959-68 seřazených 1966 ligových utkání a dosáhl 79 branek. Vítěz domácího poháru 1961, 1965-66.
Reprezentativní kariéra: V letech 1954-66 odehrál 83 utkání, v nichž nastřílel 10 branek, nejnamáhavěji ve finále MS 1962 (2. místo). Dale účastník MS 1958 a ME 1960 (3. místo).
Individuální ocenění: Fotbalista století, Zlatý míč 1962, Fotbalista roku 1966.
Trenérská kariéra: Molenbeek, Dukla Praha, Zbrojovka Brno (mimo 1978), Hasselt, olympionci Indonésie. A-tým ČSR (1964-67), Pelitař Dáček.

Slavný návrat z Chile, Masopust je uprostřed.
Foto: archiv ČTK

Zdroj: Sport. 27. prosince, 2000, str. 1

Příloha H – Článek: Zbrojovka poprvé mistrem

FOTBALOVÝ PRŮMĚR V ZÁVĚRU NEJVYŠŠÍ SOUTĚŽE

Zbrojovka poprvé mistrem

Předposlední kolo nejvyšší fotbalové soutěže rozhodlo s konečnou platností o tom, že mistrem ČSSR v kopané se stalo mužstvo Zbrojovky Brno. Poprvé v historii čs. kopané se titul stěhuje do moravské metropole zástupci mužstva vedeného trenérem Masopustem. Brno včera vyhrálo v Trnavě v utkání dobře úrovně. Jinak diváci příliš kopané na stadionech neviděli. Hráči již více myslí na dovolenou než na hru. Podprůměrná byla zejména utkání v Bratislavě, Ban. Bystrici a příliš spokojeni nebyli ani v Košicích. Dnes bude v 18.00 h na pořadu poslední utkání kola, v němž Bohemians hostí bratislavský Slovan. V příštím kole se střetnou: Zbrojovka—Dukla Praha, Slavia—Bohemians, Slovan—Ostrava, Prešov—Trnava, Žilina—Píseň, Sparta—Ban. Bystrica, Teplice—Košice a Trenčín—Inter.

Trnava—Zbrojovka 0:1
Fotbalisté vedoucího celku ligy přijeli do Trnavy odhodlaní vybojovat mistrovský titul. Spolu s nimi pak téměř 8000 jejich příznivců, kteří vytvořili svému celku téměř domácí prostředí. Trnava se svého soupeře nezalekla. Přijala rychlou hru Brna, snažila se eliminovat nejnebezpečnější hráče soupeře a často se dostávala před jeho branku. V utkání velmi dobré úrovně se několikrát vyznamenali oba brankáři — Kekéti a Hron. Po změně stran se úroveň hry jen na několik málo okamžiků zhoršila. Kuna, Zvarík a Gašparík se snažili o ztížení bránského branky, ale obranu hostů, v níž hrál prim Dvořák, nepřekonal. O výsledku střetnutí rozhodl v 75. minutě hry Janečka.
Před 18 000 diváky rozhodoval Pouček, který potrestal žlutými kartami Kekétiho a Macácha (oba Trnava), poločas 0:0. (ar)

Inter—Slavia 1:1
Dobrých fotbalových momentů bylo na Pasienkách v prvním poločase pohříchu. Zato více bylo faulů a nepřesností. Slavia byla kompaktnější, ale bez potřebného nasazení. Po změně stran se úroveň o málo zlepšila. Útočníci si připravili několik příležitostí ke vstřelení gólu. Nejprve Sýkora ze tří metrů přestřelil. O několik minut později se Inter Novotným ujal vedení, když střelec pěknou ranou trefil růžek Zlámalovy branky. Sýkora pak zahodil ještě jednu možnost ke skórování. Podařilo se mu to dvě minuty před koncem, kdy překonal Poštulku. Oboustranně neurovnánné střetnutí skončilo po zásluze nerozhodně.
Před 800 diváky rozhodoval Wencel, poločas 0:0. (juč)

D. B. Bystrica—Teplice 0:0
V utkání si vojáci vynutili územní převahu, ale jejich útoky končily zpravidla již před šestnáctkou hostů. Málo využívali hru po křídlech, jejich hra chyběla přehled a moment překvapení. Byli to naopak hosté, kteří si vypracovali tři vložené šance. Tu největší měl ve 32. minutě Cerný, ale jeho tvrdou střelu zastavilo břevno Borsovy branky. Po přestávce Dukla svůj tlak vystupňovala, ale do šance se prakticky nedostala. Rozhodčí Fausek v závěru utkání napomínal žlutou kartou domácího Kottiana. Průměrnému zápasu přihlíželo 2000 diváků. (nem)

1. Zbrojovka	18	7	4	64:24	43
2. Dukla Praha	18	3	8	72:33	39
3. Lok. Košice	17	5	7	52:31	39
4. Slavia	10	12	7	38:37	32
5. Bohemians	12	7	9	34:29	31
6. Teplice	10	11	8	25:33	31
7. Prešov	11	7	11	43:38	29
8. Ostrava	11	6	12	35:37	28
9. Trnava	8	11	10	24:29	27
10. Slovan	10	3	12	47:44	26
11. Trenčín	12	2	15	38:46	26
12. Píseň	12	2	15	29:41	26
13. B. Bystrica	9	8	12	32:45	26
14. Sparta	8	7	14	28:49	23
15. Inter	6	10	13	30:45	22
16. Žilina	4	6	19	28:58	14

Zdroj: Rudé právo. 16. června, 1978, str. 6

Příloha I – Hovoří trenér Benfiky Riera

šesti brankami, 5 gólů dali Kemonen (Finsko) a Tambellini (Kanada), 4 — Jirik (CSSR) a McLeod (Kanada), 3 — Nikilä (Finsko), Alexandrov, Pětuchov, Staršinov, Jurzinov (všichni SSSR), Černý, Tikal, Bukáč, Vlach (všichni CSSR), McIntyre, Ferguson, Pearson (všichni Kanada), Bader (NDR) a Scholz (NSR).

72 839 diváků

28 dozvedných utkání finálové skupiny zhlédlo 72 839 platících diváků. O tom, jak nízké je číslo, svědčí skutečnost, že v roce 1959 na MS u nás bylo celkem 400 000 diváků a jen v bratislavské kvalifikační skupině, kde se hrálo šest zápasů, přihlíželo 69 000 diváků. V Praze potom bylo na utkání finálové skupiny 190 000 lidí.

nasobu mužstvo s tímto způsobem taktiky na utkání proti Kanadě. Naše mužstvo je vcelku v pořádku a nastoupí v kompletní sestavě i s Mikolášem v brance, kterému se již zranění prstu v podstatě zahojilo.

Jak budou naši hrát?

Především chtějí využít toho, že Kanadáné mívají slabší začátek. Proto se naše mužstvo před utkáním velmi vydatně rozcvičí a rozjezdí, aby od prvních minut bylo schopno nasadit maximální tempo. Snahou všech útočníků bude rychle se pohybovat po celém hřišti tak, aby kanadská obrana byla nucena se poněkud roztáhnout. Naši trenéři počítají s tím, že kanadští obránci jsou poněkud těžkopádní a celé

⊕ Tak se radovali Jirik a Dolana po čtvrté brance, kterou jsme se definitivně ujali vedení v utkání s NDR.

◆ Hovoří trenér Benfiky Riera

Fernando Riera, trenér lisabonské Benfiky, jsme nechali 24 hodin odpočinout, aby se v Praze aklimatizoval, a pak jsme se začali ptát na věci, které se někdy ani netýkají kopané. Prošli bychom chtěli jsme vědět mnoho věcí okolo činnosti výpravy portugalských fotbalistů.

Jaký máte denní program? — zněla první otázka.

U nás je přísný režim — řekl nám trenér Riera. Ve 22 hodin musí být všichni hráči v posteli. V 9 hodin ráno se sejdeme na společné snídaní, v 10 hodin začíná trénink. Musím říci, že jsme si na Strahově velmi dobře ztratili. Hráči cvičili v kečkách, terén je lepší než v Lisabonu, a myslím, že se nám proto — jak Dukle, tak nám — bude v Praze hrát lépe. Lékař určuje, co budou hráči jíst. S pražskou stravou jsme zatím velmi spokojeni. Včera měli

naši hráči k obědu polévku, špagety, kuře a kompot a pochopitelně víno. Na to my jsme zvyklí. Jen piva se nesmějí dotknout. Nevím totiž, jestli by zůstali jenom a jediného půllitru. Po utkání, jestli ještě budou mít chuť, mohou se pilsenského piva napít, kolik budou chtít.

Koho byste z hráčů Dukly zařadil do mužstva Benfiky?

Myslím, že by se mi hodili všichni. Za Masopusta bych dal půl světa.

Která tři mužstva ve světě podle vašeho názoru jsou v současné době nejlepší?

První Brazílie, druhé Československo, třetí Maďarsko.

Proč myslíte, že jihoamerická kopaná je lepší než evropská?

Poněvadž nemáte Pelého. Pokud jde však o kolektivní hru, nemá šs. kopaná na světě konkurenci.

Co psali před našim odletem z Lisabonu noviny o šancích Benfiky v Praze?

Noviny neřtu, poněvadž bych nevěděl ze samých rad, kde mi hlava stojí.

A váš tip?

Kdyžych to věděl, možná že bych do Prahy ani nejel.

Jaký je nejbližší program hráčů Benfiky?

Chceme dnes večer vidět Laterna magika. Zítra ráno v 9 hodin dostanou hráči výjimečné snídaní do pokoje, v 11 hodin budou obědvat a ve 13 hodin odjedou na Strahov. Tam se musí soustředit a duševně připravit na velké utkání. Z Prahy odletíme do Lisabonu ve čtvrtek v 15 hodin zvláštním letadlem.

HUDEBNÍ SKŘÍŇ

z vašeho televizoru,
rádia a
gramofónu

Vám sestaví případně

VÁŠ TELEVIZOR

Malý oznamovatel

Zaměstnání

● VŠEKUMNY ŮSTAV
okrasného zahradnictví, prů-
hospice, přijme
1 SHLU
na pomocné práce v mikro-
biologické laboratoři. Nástup
1. 4. 1963. — Písemné nabí-
dky s údáním kvalifikace na

● PŘIJMEME RODINU
pro správcovství domu včetně
obsluhy ústředního topení a
běžných malých oprav v do-
mě. Nejlépe manželé, kteří by
toto pokládali za trvalé za-
městnání. — Podmínky: Ná-
hradní byt v Praze pro dosa-
vadního správce (tříčlennou
rodinu) jako výměnu. Schop-
nost provádění běžných um.

● ARANŽÉRY
zapracované pro okresy Be-
roun, Kutná Hora, Mladá Bo-
leslav, Kladno a Rakovník
přijmou domácí pařeba, Stře-
dušeský kraj, Reklama, ul.
pplk. Suchora 25, Praha 7.
46832-VP

● TECHNODLYN, n. p.
Praha 9, Fučíkova ul. 609,
přijme
4 PENÍČE
technických plynů
pro nepřetržitý provoz za vý-
hodných plat. podmínek pro
muže i ženy.

**VHODI
DOPLI
ZVYŠI
ÚROVŇ**

Zdroj: Večerník Praha. 12. března, 1963, str. 6

Příloha K – Zápas vysoké úrovně

Belgické superlativy

P. Schwinte Zápas vysoké úrovně

Od května předsedou francouzských rozhodčích * Strůjcem vítězství Masopust * Anderlecht dovede více, než ukázal * Dukla—Anderlecht 4:1

Pierre Schwinte, 44letý rozhodčí, povoláním daňový inspektor, patří mezi nejlepší fotbalové soudce Evropy. Město Strassburg, kde žije, ho před nedávnem vyznamenalo za jeho zásluhy o sport, hlavně o kopanou. Zlatou píšťalkou.

P. Schwinte letos končí
Zlatá píšťalka znamená i konec rozhodčevské kariéry tohoto Alsaana. Schwinte se totiž v květnu přiklábne kabele stane předsedou francouzských rozhodčích a právě tato funkce znamená, že se osmí objeví v s předsedou na fotbalovém trávníku. Budí ještě zamyšleno, že Schwinte byl na mistrovství světa v Chile a tam píšťkal první utkání našich reprezentantů s Brazílií a že se také účastnil letošního mistrovství světa.

Francouzi takovou úroveň nemají
O utkání Dukly s Anderlechtem nám řekl: „Byl to zápas vysoké úrovně, měli kolegové, kteří mi dříve pomohli na postranních čáracích, mi jistě potvrdí, že ve francouzské fotbalové lize takovou úroveň žádné utkání nemá.“ (Souhlasně zakyvával hlavou páně Lamourea s Mallevilla.) „Anderlecht prohrál zcela zaslouženě. To zase souhlasně přikyvávali pánové z Anderlechtu, i jejich hráčové byli fanouškově, kteří má, jak vidíte, teď obklopují.“ (Oběhl jsem se kolem hotelu PARIS, kde se tato beseda konala, byla plná barvy slalové hlís.) „Strůjcem vítězství při rozhodnutí Masopust,“ pokračoval pán Schwinte. „Dovedl však získat tak, že hlavní strana Belgičanů, která nast, byla slupena, a sám si dirgaval své mužstvo tak, že si Anderlecht navzděl se strojovou jednodušeostí svého soupeře rady. Byl to největší úspěch rychlého zápasu. Mám však dojem, že Anderlecht dovede“

Běh 17. listopadu
Zimní ve 13.30 hod. uspořádá Uni-versita 17. listopadu, ve. Husově ulici, v 1000 hod. Sích.

1000 Kč
Zestevnová ma-pří-stup.

Belgické superlativy
Včerejšímu utkání Dukly s Anderlechtem, v němž si náš mistrovský tým zpravodajské prostředky.

Rozhlas, který věnuje ranním zprávám všeho druhu 8 minut, vy-sílal dnes ráno k 10.00 hodin v-utkání plných 10 minut. Rozobral příčiny porážky Anderlechtu, vyso-ce hodnotil výkon pražského muž-stva.

Dlouhé sloupce věnují utkání i ranní noviny. Např. Le Derni è-re a Heure dnes pod nadpisem Poslední iluze se rozplynuly a uká-za se hold skutečnost, se velmi št-rocce rozepisuje o průběhu a hodno-ti utkání. PŘS, že Pražané klidně ovládali hřiště pod vedením velká-na na Masopusta a měl šel z nohy na nohu a byl vystřelován s pravidel-ností metronomu. Dále uvádí, že An-derlecht, který se ukázal řadu let jako slibný celek, projevil v utkání s Duklou své velké ne-dostatky a je zřejmě mužstvem na sestupu. Teniz list přináší velký rozhovor s kapitány obou mužstev, z nichž kapitán Anderlechtu Turion mimo jiné prohlásil: „Uvěřil jsem tomu během půl hodiny, Dukla je výborné mužstvo, především muž-stvem fotbalových inteligentů. Máže zrychlovat a zpomalovat tempo, jak chce a potřebuje.“

Populární deník Les Sports má dnes šest stran, z toho tři strany věnuje včerejšímu utkání. Chválí naše hráče, že mají vynika-jící pohybové vlastnosti a smysl pro

více, než dokázal v Praze. Zdá se mi také, že Belgičané Pražany tro-chu podceňovali a že nakonec ne-vydrželi se silami!

Viktor je výjimek
Jednotlivé hráče nikdy nehodno-tím. Já je poznám při výkonu své funkce nevidím jako pana Masopus-ta, pana Čelutu nebo pana Mrá-ze. Výjimek bych ale rád udělal u brankáře Viktora. Vrhá se pod

noby soupeře tak odvážně, že se pokládá za příliá riskanta, že

Sance těžko předvídat
Jaké podle mého názoru má Duk-la sance v Bruselu? TOŽKA odpoví-dět. Žádné utkání není předem vy-hráno. Důkta dnes hraje výjimečně dobře. Bude-li stále dobře hra-ta na hřišti soupeře, má sance postu-pit. Ale nedávejte se mýlit, Ander-lecht je velké mužstvo. A dovede zahrát mnohem lépe, zejména do-ma. A co dovedou jeho fanoušci, to Pražané videli na Juliano, a bylo jim tedy hrůza. V Bruselu jich bo-de skora 40 tisíc...“

O radostnou náladu
Hráči Dukly. Po odrazení náporu Anderlechtu a po vyrovnávací brance Masopustové se vyznamenal Nederos. Práskel obranou hostí a jeho dalšího douci branku (vlevo). Pak přišel ke slovu i Mráz a jeho dalšího douci branku (vpravo).

na Juliano se včera postavil...
...branku G. Mráz...
...Dukla skóre 4:1...
...o postupujícího...
...Marek...
...Snímky: Vp...
...T...
...G. Mráz...
...Dukla skóre 4:1...
...o postupujícího...
...Marek...
...Snímky: Vp...
...T...

Krátce a rychle AKTUÁLNĚ

FOTBALISTÉ SPARTAKU TRNAVA, kteří na své cestě Blízkým východem jsou v Iráku, porazili včera v Bagdádu vybrané mužstvo irácké armády 2:1. Trnavští hrají v pátek večer v Basře proti vybranému mužstvu města.

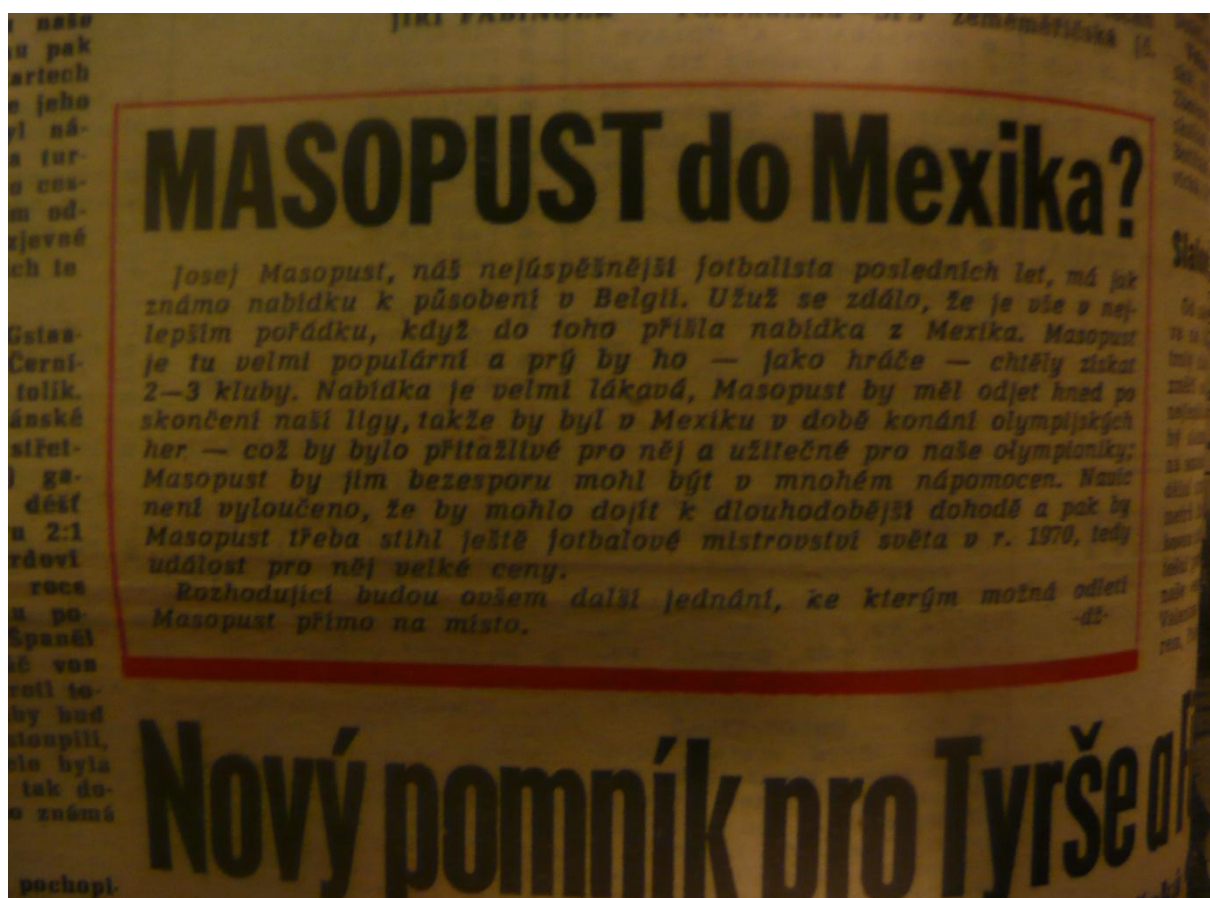
MAĐAR JÁNOS JUSZKÓ vyhrál včera 15. etapu cyklistického závodu kolem Mexika. Na trati mezi Jalisco pou a přístavem Vera Cruz (118 km) dosáhl času 2:42:24 hod. Je to první vítězství maďarských reprezentantů v tomto 2717 km dlouhém závodu.

Celková klasifikace: 1. Diaz 57:50:50 hod., 2. Soto 57:52:10, 3. Cervantes (všichni Mexiko) 7:52:30, 4. Buckley (Brit.) 57:53:25, 5. Cuellar (Mex.) 57:53:49.

K PORÁŽCE FC LIVERPOOL od amsterodamského Ajaxu 1:5 v PMSK. Hráči v anglickém městě

Zdroj: Večerník Praha. 18. listopadu, 1966, str. 6
Večerník Praha. 8. prosince, 1966, str. 6

Příloha L – Masopust do Mexika

Zdroj: Večerník Praha. 13. května, 1968, str. 6

Příloha M – Josefové oslavenci

Díky za fotbalový vtip

Josefové oslavenci.
Josefové zpovídají

Všem Josefům, Pepičkům, Jožkům, ale ovšem i Pepičkám, kteří lepší než si svůj sváteční den prožijí v radosti, spokojenosti, t...
vili Tak přejeme všem známým i neznámým touto cestou, že
dnes ráno gratulovali několika jednotlivcům osobně. Spolu s
jsme jim však položili anketní otázku:

**JAKÉ PŘÁNÍ BYSTE CHTĚL VYSLOVIT U PŘÍLEŽITOSTI
TOHOTO SVÁTKU?**

Nuže, tady jsou odpovědi:

Josef Masopust: *Progresivní směr v naší společnosti je jistě správný. Mám jenom obavy z naší — Fekl bych — národní povahy. Projevujeme totiž sklony cestovat od zdi ke zdi. Tomu rozumějte tak, že bych se nerad po čase dočkal toho, že bychom to dnešní odvolávali. — A přání v oblasti kopané, se kterou je můj život tolik spjat? Hlavně takové, abychom v ní nazývali konečně vše pravými jmény!*

Josef Musil: *Čs. rep. odbijené: Byl jsem velmi p... a bolestně zklamán mnoha mi z padesátých let, pro ni slova. Neuspokojil mne ani deže. Nebyl tím, co měl p... být. A jaké mám přání f... tovec? Aby se nám poda... ločnit olympiádu v Praze, se zúčastnily národy cel... Neznám lepší prostředek rozumění. Sport znamená proto jí přejl všem.*

Josef Forejt, člen m... rých fotbalových internaci... vie: Sobě i každému jin... předešlím zdraví, spokoje... fotbalista, kterého kopar... celý život a je mu nejuv... bych si přál, aby se u... důsledně pracovat s mláď... že jen ve výchově mladý...

Díky za fotbalový vtip

KRÁTCE - RYCHLE

Zdroj: Večerník Praha. 13. května, 1968, str. 6
Večerník Praha. 12. června, 1968, str. 6

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Milan Jindrák

Obor: Mediální a masová komunikace

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Josef Masopust ve sportovní publicistice

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 81

Celkový počet stran příloh: 14

Počet titulů české literatury a pramenů: 12

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů:

Počet internetových zdrojů: 1

Vedoucí práce: RNDr. Jaroslav Huk CSc.